

POLIQT

№ 3 (247) mart - aprel 2018 | Təsisçi: Azərbaycan Dillər Universiteti | www.adu.edu.az

“Poliqt” qəzetinin mart - aprel 2018-ci il buraxılışı Filologiya və jurnalistika fakültəsinin Jurnalistika ixtisasının tələbələri tərəfindən hazırlanıb.

Buraxılışa məsul şəxs:

Aysel Azad,

Jurnalistika ixtisasının 343-cü qrup tələbəsi

ADU İLƏ MALANQ İSLAM
UNİVERSİTETİ ARASINDA
ANLAŞMA MEMORANDUMU
İMZALANIB

Səh. 3

ADU-DA 31 MART
AZƏRBAYCANLILARIN
SOYQIRIMINA HƏSR
OLUNMUŞ SILSİLƏ
TƏDBİRLƏR KEÇİRİLİB

Səh. 5

XARİCİ DİLLƏRİN TƏDRİSİ
METODİKASI KAFEDRASININ
ƏMƏKDAŞLARI AĞDAM
RAYONU 1 SAYLI MƏCBURİ
KÖÇKÜN TAM ORTA
MƏKTƏBİNƏ SƏFƏR EDİBLƏR

Səh. 6

“OXUMAQ, OXUMAQ,
YENƏ DƏ OXUMAQ!”-
VLADİMİR İLİÇ LENİN

Səh. 13

ADU-da Heydər Əliyevin anadan olmasının 95 ilyinə həsr olunmuş I Beynəlxalq elmi konfransın açılış mərasimi keçirilib

Səh. 2

Belqrad Universitetində Azərbaycan dili və Mədəniyyəti Mərkəzi yaradılıb

Aprelin 26-da Azərbaycan Dillər Universitetinin rektoru, akademik Kamal Abdullanın birbaşa təşəbbüsü, Azərbaycan Respublikasının Serbiyadakı səfirliyinin və Belqraddakı Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzinin birgə təşkilatçılığı ilə Azərbaycan dilinin, onun zəngin mədəniyyətinin geniş təbliği məqsədi ilə Serbiyanın Belqrad Universitetində Azərbaycan dili və Mədəniyyəti Mərkəzinin rəsmi açılış mərasimi keçirilib.

Belqrad Universitetinin rektoru Vladimir Bumbaşevič çıxışında Mərkəzin yaradılmasının ölkələrimiz arasında təşəkkül tapmış yüksək mədəni və humanitar əlaqələrin təzahürü olduğunu bildirdi. O, Azərbaycanın Serbiyada həyata keçirdiyi bir çox humanitar layihələri yüksək qiymətləndirərək, bunun ölkəsi tərəfindən təşəkkürlə qarşılandığını qeyd edib, xalqlarımızın mədəniyyətlərinin oxşar olduğunu, universitetdə təhsil alan tələbələrin Azərbaycan mədəniyyətinə yüksək maraq göstərdiyini

və mərkəzin xalqlarımızın mədəniyyətini birləşdirəcək yeni bir körpü olacağını məmnunluqla vurğulayıb. O, eyni zamanda, may ayında Azərbaycan Dillər Universitetində də Serb dili və Mədəniyyəti Mərkəzinin yaradılacağından məmnunluğunu ifadə edərək Azərbaycan-Serbiya əlaqələrinin örnək hesab edildiyini deyib.

Azərbaycan Dillər Universitetinin prorektoru professor Əfqan Abdullayev öz çıxışında Azərbaycan Dillər Universitetinin rektoru akademik Kamal Abdullanın Belqrad Universitetində Azərbaycan Dili və Mədəniyyəti Mərkəzinin rəsmi açılış mərasimi ilə bağlı təşəbbüsün təşkilatçılığına, tədbir iştirakçılarına ünvanlanan təbrik və təşəkkürü əks olunmuş müraciətini diqqətə çatdırıb. O, Mərkəzin fəaliyyəti nəticəsində ölkələrimiz arasında mədəni münasibətlərin daha da genişlənməsinə, habelə Azərbaycanın zəngin mədəniyyətinin təbliği və tanınmasında mühüm rol oynayacağına əminliyini bildirdi. Ə.Abdullayev Ümummilli lider Heydər Əliyevin siyasəti nəticəsində Azərbaycanda multikulturalizm ənənələrinin, tolerantlığın təşəkkül tapması və etnik azlıqlar arasında qarşılıqlı anlaşmanın təşviq edilməsindən danışdı.

Belqrad Universitetinin Filologiya fakültəsinin dekanı Lyilyana Markoviç, Azərbaycan Respublikasının Serbiyadakı səfiri Eldar Həsənov, Mərkəzin rəhbəri Lalə Məcidova Azərbaycanla Serbiya arasındakı münasibətlərin inkişafından danışaraq mərkəzin yaradılmasının serb tələbələrinə Azərbaycan dili və xalqımızın zəngin mədəniyyəti ilə tanış olmaq imkanı verəcəyini, mərkəzin məhz Belqrad Universitetində yaradılmasının sevindirici hal olduğunu, onun ölkələrimizin elmi və akademik sahələrdə əməkdaşlığı üçün tarixi bir hadisə kimi yadda qaldığını söyləyiblər.

Daha sonra Azərbaycan Dillər Universiteti ilə Belqrad Universiteti arasında əməkdaşlıq haqqında sənəd imzalandı.

Tədbir “Heydər Əliyev: multikulturalizm və tolerantlıq ideologiyası” mövzusunda Azərbaycan Dillər Universitetində keçirilən beynəlxalq elmi konfransın bölmə iclası ilə davam etdi.

İclasda Serbiya Parlamentinin Azərbaycanla dostluq qrupunun üzvü, Serbiya Kral Akademiyası Şurasının üzvü Lyubişa Stoymiroviç, Belqrad Universitetinin professoru, şərqşünas alim Ema Milkoviç, Bakı Dövlət Universitetinin Dünya ədəbiyyatı kafedrasının müdiri professor Cəlil Nağıyev, Azərbaycan Dövlət Nəşriyyatının baş redaktoru, əməkdar jurnalist Ələvət Ağalarov, Belqrad şəhərində fəaliyyət göstərən Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzinin direktoru, Novi Sad İncəsənət Akademiyasının professoru Zərifə Əlizadə çıxış etdilər.

Tədbir çərçivəsində Azərbaycan Dillər Universitetinin rektoru, akademik Kamal Abdullanın serb dilinə tərcümə olunmuş “Deyəsən, Platon xəstələndi” hekayələr toplusu kitabının təqdimatı keçirilib.

Tədbirdə sənətsünas, professor Filip Feti Dautoviç, şairə Miliça Liliç, tanınmış serb yazıçısı, “Xəzər lüğəti” kitabının müəllifi Milorad Paviçin həyat yoldaşı, yazıçı Yasmina Mihayloviç qeyd etdilər ki, kitabdakı hekayələr toplusunda bütün hadisələrin miflə bir növ dialoqa girməklə, paralel dünya modelini yaratdığını, bədii fəlsəfi dəyərlərin isə bir-birini tamamladığını qeyd etdilər.

Tədbirin sonunda Belqrad Universiteti tərəfindən Kamal Abdullaya, prorektor Əfqan Abdullayevə, Azərbaycanın Serbiyadakı səfiri Eldar Həsənova, Belqraddakı Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzinin direktoru Zərifə Əlizadəyə və Mərkəzin yaradılmasında əməyi olmuş digər şəxslərə təşəkkür diplomları təqdim edildi.

Səfər çərçivəsində Azərbaycan nümayəndə heyətinin üzvləri xalqımızın Ümummilli lideri Heydər Əliyevin Belqraddakı “Təşmaydan parkı”nda ucaldılmış abidəsini, görkəmli serb yazıçısı Milorad Paviçin heykəlini, 1999-cu ildə NATO bombardmanları zamanı həlak olmuş uşaqların xatirəsinə həsr olunmuş “Biz sadəcə uşaqlar idik” abidəsini, Novi Sad şəhərində Dunay çayı sahilindəki dahi bəstəkar Üzeyir Hacıbəylinin büstünü ziyarət etdilər.

Heydər Əliyevin anadan olmasının 95 illiyinə həsr olunmuş I Beynəlxalq elmi konfrans

ADU-da konfransın açılış mərasimi keçirilib

Aprelin 9-da Azərbaycan Dillər Universitetinin (ADU) Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) və Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzinin (BBMM) dəstəyi ilə təşkil etdiyi Ümummilli lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 95 illiyinə həsr olunmuş "Heydər Əliyev: multikulturalizm və tolerantlıq ideologiyası" mövzusunda I Beynəlxalq elmi konfransın açılış mərasimi keçirilib.

Açılış mərasimindən öncə Azərbaycan Dillər Universitetinin (ADU) rektoru, AMEA-nın həqiqi üzvü, əməkdar elm xadimi Kamal Abdulla başda olmaqla, universitet rəhbərliyi, konfrans iştirakçıları və qonaqlar ulu öndər Heydər Əliyevin universitetin foyesində yerləşən büstü önünə əklil və tər güllər qoyulub.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirilib.

Konfransın açılış mərasimində ADU-nun rektoru akademik K.Abdulla Ümummilli lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 95 illiyinə həsr olunmuş konfransın açılış mərasimində qonaqları görməkdən məmnun olduğunu bildirib. Azərbaycanda multikulturalizm və tolerantlıq ideologiyasının dövlət siyasəti səviyyəsinə qalxdığını bildiren rektor K.Abdulla Azərbaycanda bu sahədə aparılan siyasətin ölkə rəhbərinin digər ölkələrin də xalqlarına olan xoş mərəmini ortaya qoyduğunu deyib. ADU-nun tarixində bu kimi mötəbər tədbirin keçirilməsinin ilk olduğunu deyən K.Abdulla bu konfransın məqsədinin Ümummilli lider Heydər Əliyevin Azərbaycan multikulturalizmi sahəsində gördüyü işlərin təbliğ edilməsi olduğunu bildirib. Rektor K.Abdulla 9 aprel-5 may 2018-ci il tarixlərini əhatə edəcək konfransa dəstək verən Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) və Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzinə (BBMM) minnətdarlıq edib. K.Abdulla konfransın plenar və yekun iclaslarının Azərbaycan Dillər Universitetində, bölmə iclaslarının isə Azərbaycan Respublikasının Azərbaycan Dillər Universiteti ilə yanaşı, müxtəlif ölkələrin müvafiq qabaqcıl universitetlərinin bazalarında keçiriləcəyini diqqətə çatdırıb. O, bildirib ki, bölmələr Rusiya Federasiyasının I Prezidenti Boris Yeltsin adına Ural Federal Universitetində "ADR - Şərqdə ilk demokratik respublikadır", Ukrayna Respublikasının Kiyev Milli Linqvistik Universitetində "Azərbaycan-Ukrayna münasibətlərinin inkişafında Heydər Əliyevin rolu", Türkiyənin Ərzurum Universitetində "Heydər Əliyev və türk dünyası" və Ərciyəs Universitetində "Müasir Azərbaycan: sosial, siyasi və iqtisadi inkişafı", A.S.Puşkin adına Dövlət Rus Dili İnstitutunda "Sərhədlərin fəvqində: Rusiya və Azərbaycan: mədəniyyətlərarası dialoq təcrübəsi", İtaliya Respublikasının Kassino Cənubi Latsio Universitetində (Sülh və Təhlükəsizlik Fondu, Üçüncü Roma Universiteti, Genuya Universiteti, Link Kampus Universiteti, Nim Universiteti (Fransa), Beynəlxalq Menecment Universitetinin (Moldova) iştirakı ilə) "Multikulturalizm, sosial təhlükəsizlik, immiqrasiya, azadlıq",

Moskva Dövlət Linqvistik Universitetində "Dillərin və mədəniyyətlərin dialoqu çoxqütblü dünyada birgəyaşayışın amili kimi", Moskva Şəhər Pedaqoji Universitetinin Samara filialında "Şərq-Qərb: XXI əsrdə mədəniyyətlərarası dialoq", Gürcüstanın Tbilisi Dövlət Universitetində (Batumi, Kutaisi, Qori, Telavi universitetləri, Gürcüstan EA müvafiq institutları və "Bilik" cəmiyyətinin iştirakı ilə) "Azərbaycan-Gürcüstan münasibətlərinin təşəkkülündə Heydər Əliyevin rolu", Çin Xalq Respublikasının Xucjou Universitetində "Bir qurşaq - bir yol: multikulturalizmin öyrənilməsi", Belarus Respublikasının Minsk Dövlət Linqvistik Universitetində "Heydər Əliyev və Azərbaycan-Belarus münasibətləri", Serbiya

Mübariz Qurbanlı
Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) İcra katibinin müavini, Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri

İsa Həbibbəyli
Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının (AMEA) vitse-prezidenti akademik

Respublikası Belqrad Universitetində "Multikulturalizmin Azərbaycan təcrübəsi", Almaniya Federativ Respublikasının Auqsburq Universitetində "Azərbaycan və Almaniya multikulturalizmi" mövzularında keçiriləcək.

K.Abdulla bildirib ki, adıçəqən xarici universitetlərlə danışıqlar aparılıb və birgə fəaliyyət proqramı hazırlanıb, hər bölmədə Azərbaycan alimlərinin və Bakıda yekun plenar iclasda xarici universitet rektorlarının və nümayəndələrinin iştirakı nəzərdə tutulub. K.Abdulla konfransın bölmə iclaslarının baş tutacağı müvafiq universitetlərin Ümummilli lider Heydər Əliyevə olan dərin ehtiramlarının göstərilməsi ilə yanaşı, öz ölkələrinin multikultural dəyərlərindən bəhs etməkdə və "Azərbaycan multikulturalizmi" fənnin ölkələrində tədrisində ma-

Rəvan Həsənov
Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzinin icraçı direktor əvəzi

Firudin Qurbanov
Azərbaycan Respublikası Təhsil nazirinin müavini

Asif Əsgərov
Nəsimi rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı

Etibar Nəcəfov
Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının Millətlərarası Münasibətlər, Multikulturalizm və Dini Məsələlər Şöbəsinin müdiri

Sancay Rana
Hindistanın Azərbaycandakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri

raqılı olduqlarını qeyd edib. K.Abdulla söyləyib ki, bu layihə öz unikalığı ilə həm universitetlərarası münasibətlərin formalaşmasına, həm ulu öndərin ideyalarının Avropa

və Asiyada bir daha yayılmasına, həm də azərbaycanlıq ideologiyasının yeni formatda inkişafına təkan verəcəkdir. Bundan əlavə, konfransın universitetlər, mütəxəssislər və tələbələr arasındakı əlaqələrin möhkəmlənməsinə, həmçinin ölkələrarası əlaqələrin dərinləşməsinə və ölkəmizə olan diqqət və marağın artmasına xidmət etdiyini qeyd edən rektor K.Abdulla ADU-nun professor-müəllim heyəti ilə yanaşı, həmin universitetlərin elmi qüvvəsinin də cəlb olunduğunu söyləyib. Rektor K.Abdulla konfransın təşkilində yaxından iştirak edən hər kəsə təşəkkürünü bildirib və konfransın işində uğurlar arzulayıb.

ADU tələbələri "Quaedeamus" tələbə himnini səsləndirdikdən sonra konfransın qonaqlarına söz verilib.

(davamı səh. 3-də)

Heydər Əliyevin anadan olmasının 95 illiyinə həsr olunmuş I Beynəlxalq elmi konfrans

ADU-da konfransın açılış mərasimi keçirilib

(Əvvəli səh. 2-də)

Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) İcra katibinin müavini, Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Mübariz Qurbanlı, Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzinin icraçı direktor əvəzi Rəvan Həsənov, Azərbaycan Respublikası Təhsil nazirinin müavini Firudin Qurbanov, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının (AMEA) vitse-prezidenti akademik İsa Həbibbəyli, Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının Millətlərarası münasibətlər, multikulturalizm və dini məsələlər şöbəsinin müdiri Etibar Nəcəfov, Nəsimi rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Asif Əsgərov, Hindistanın Azərbaycanlı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Sancay Rana Azərbaycanın multikulturalizm və tolerantlıq dəyərləri, Ümummilli lider Heydər Əliyevin Azərbaycan xalqının digər millətlərlə birgə yaşayışının təmin edilməsi, millətlərarası münasibətlərin tənzimlənməsi yönündə oynadığı vacib rolandan söz açıblar. Konfransın bu dəyərlərin genişmiqyaslı vüsət alması istiqamətində mühüm əhəmiyyətə malik olduğunu qeyd edən qonaqlar konfrans haqqında dəyərli fikirlərini bölüşüb və konfransın işinə uğurlar arzulayıblar.

Nicat Aşurov
ADU-nun tələbəsi,
Xəlifə rektor

Konfransın tələbələrində oynayacağı əhəmiyyətli rolandan danışan ADU-nun tələbəsi, Xəlifə rektor Nicat Aşurov və magistrant Leyla Cəfərova təşkilatçılara və konfrans iştirakçılarına uğurlar arzulayıb.

Konfransın bölmə iclaslarının keçiriləcəyi universitetlərin rəhbərlərinin - Rusiya Federasiyasının I Prezidenti Boris Yeltsin adına Ural Federal Universiteti Universitetinin rektoru professor Viktor Anatolyevič Kokşarov, Genoa Universitetinin beynəlxalq işlər üzrə prorektoru Andrea Trukko, Türkiyənin Ərciyəs Universitetinin rektoru professor Məhəmməd Güvən, Ərzurum Universitetinin rektoru professor Ömər Çelik, A.S.Puşkin adına Dövlət Rus Dili İnstitutunun elmi işlər üzrə prorektoru Mixail Andreyevich Osadçiy, Moskva Dövlət Linqvistik Universitetinin rektoru professor İrina Arkadyevna Krayeva, Almaniyada Federativ Respublikasının Auqsburq Universitetinin filologiya və tarix fakültəsinin professoru Klaus Volf, Gürcüstanın İvane Cavaxaşvili adına Tbilisi Dövlət Universitetinin professoru David Qotsiridze, İtaliya Respublikasının Kassino Cənubi Latsio Universitetinin professoru Alessandro Fiqus, Roma Tre Universitetinin Təkmilləşmə şöbəsinin direktoru Massimiliano Fioruççi, Belarus Respublikasının Minsk Dövlət Linqvistik Universitetinin rektoru professor Baranova Natalya Petrovna - konfransla bağlı video-təbrikləri nümayiş olunub. Həmçinin, ADU-nun Beynəlxalq Əlaqələr Departamentinin müdiri Nigar Sultanova tərəfindən Çin Xalq Respublikasının Huçjou Universitetinin rektoru Liqin Zhang, Serbiya Respublikası Belqrad Universitetinin rektoru professor Vladimir Bumbaşiroviç, Ukrayna Respublikasının Kiyev Milli Linqvistik Universitetinin rektoru professor Vasko Roman Vladimiroviçin yazılı təbrikləri qonaqların diqqətinə çatdırılıb.

Leyla Cəfərova
ADU-nun magistrantı

Sonda Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin həyat və fəaliyyətindən bəhs edən videoçarx nümayiş olunub.

ADU ilə Malanq İslam Universiteti arasında anlaşma memorandumu imzalanıb

Martın 6-da Azərbaycan Dillər Universiteti (ADU) və İndoneziyanın Malanq İslam Universiteti arasında anlaşma memorandumu imzalanıb.

Memorandum ADU-nun rektoru, akademik Kamal Abdulla və Malanq İslam Universitetinin rektoru, professor Hacı Maskuri Bakri tərəfindən imzalanıb.

Anlaşma memorandumunda tələbə və müəllim mübadiləsi, elmi-pedaqoji kadrların ixtisaslarının artırılması sahəsində əməkdaşlıq, birgə elmi tədbirlərin təşkil edilməsi, elmi nəşrlərin hazırlanması və bir sıra başqa istiqamətlər üzrə faydalı əməkdaşlığın həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur.

İmzalanma mərasimindən öncə ADU-nun rektoru akademik Kamal Abdulla Malanq İslam Universitetinin rektoru professor H.Maskuri və universitet heyəti ilə görüşüb.

Rektor K.Abdulla qonaqları ADU-da görməkdən şad olduğunu bildirib. O, yalnız Azərbaycanda deyil, digər ölkələrdə də tanınan ADU-nun ölkələrarası əlaqələrin qurulmasında böyük potensiala malik olduğunu qeyd edib. Universitetdə fəaliyyət göstərən beş fakültə ilə bağlı məlumat verən rektor burada tədris olunan dil və mədəniyyətlər haqqında danışdı. Müxtəlif xalq və dini konfessiya nümayəndələrinin məskunlaşdığı Azərbaycanın multikultural dəyərlərindən söz açan K.Abdulla universitetdə mövcud olan Multikulturalizm elmi-tədqiqat laboratoriyasının fəaliyyətindən söz açdı. "Azərbaycan multikulturalizmi" fənninin bir çox xarici ölkələrin universitetlərində tədris olunduğunu vurğulayan rektor K.Abdulla ADU-nun Malanq İslam Universitetində də bu fənnin tədrisi ilə bağlı əməkdaşlığa hazır olduğunu bildirib.

Görüşdə iştirak edən İndoneziya Respublikasının Azərbaycandakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Hüsnan Bey Fanani səmimi qəbula görə minnətdarlığını bildirib. O, İndoneziyadan gələn qonaqları ADU ilə tanış etməkdən məmnun olduğunu söyləyib.

Malanq İslam Universitetinin rektoru professor H.Maskuri ADU-da olmaqdan məmnunluğunu dilə gətirib. O, Azərbaycanın sürətlə inkişaf etdiyini və hər iki ölkənin dini dəyərlərinin oxşarlığı baxımından mənəvi cəhətdən yaxın olduğunu söyləyib. Rektor H.Maskuri rəhbərlik etdiyi universitet haqqında ətraflı məlumat verib. O, bildirib ki, universitet yerləşdiyi əraziyə görə ilk onluqdadır və on üç mindən artıq tələbə heyəti var. Rektor xarici tələbələrə də təhsil aldığı universitetdəki on fakültənin fəaliyyətindən söz açdı. Rektor H.Maskuri universitetdə İslami dəyərlərə həmçinin multikultural amillərə də önəm verilməsindən bəhs edib.

Sonda rektorlara hədiyyələr təqdim edildi.

ADU Türk Universitetlər Birliyinə üzv olub

Azərbaycan Dillər Universitetinin (ADU) Beynəlxalq Əlaqələr üzrə prorektoru Jalə Qəribova 19-20 aprel 2018-ci il tarixlərində Bixkekində Qırğızistan-Türkiyə Manas Universitetində keçirilən Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurası (TDƏŞ) nəzdində fəaliyyət göstərən Türk Universitetlər Birliyinin III Ümumi Yığıncağında iştirak edib.

Yığıncaqda ADU TDƏŞ nəzdində fəaliyyət göstərən Türk Universitetlər Birliyinə üzv seçilib. Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurası (TDƏŞ) nəzdində fəaliyyət göstərən Türk Universitetlər Birliyi türkdilli ölkələr arasında işbirliyini təmin edən beynəlxalq qurum olaraq 2009-cu ildən fəaliyyət göstərir. Türkiyə, Azərbaycan, Qırğızistan və Qazaxıstan adıçəkikilən Şuranın yaradıcılardır.

Yığıncaq zamanı prorektor Jalə Qəribova Qırğızistan-Türkiyə Manas Universitetində Azərbaycan Dillər Universitetinin yaranma və inkişaf tarixi, fəaliyyət və beynəlxalq əlaqələri, proqram və qrant layihələrində iştirakı barədə tanıtım təqdimatı ilə çıxış edib.

Universitetdə fəaliyyət göstərən fakültələr və kafedrlar haqqında məlumat verən J.Qəribova mövcud olan departamentlər, mərkəzlər, şöbələr, elmi-tədqiqat laboratoriyalarının fəaliyyətindən də danışdı.

ADU-nun dünyanın bir çox universitet və təşkilatları ilə ikitərəfli və çoxtərəfli əməkdaşlıq müqavilələri imzaladığını, beynəlxalq layihələrdə iştirak etdiyini diqqətə çatdıran J.Qəribova son on il ərzində 500-dən çox tələbənin bu proqramlar çərçivəsində dünyanın müxtəlif universitetlərində təhsil aldığını deyib.

Prorektor təqdimatında hər il ADU-da universitetin uğurlu fəaliyyəti nəticəsində ingilis, alman, fransız, macar, polyak, italyan, ispan, yapon, koreya, çin və digər dillərin tədrisi üzrə dünyanın bir çox ölkələrindən professor, müəllim və mütəxəssislərin tədris proqramlarına cəlb edildiyini, eyni zamanda xarici tələbələrin təhsil aldığını qeyd edib.

J.Qəribova, həmçinin ADU-nun Türkiyənin bir çox universitetləri ilə həm ikitərəfli müqavilə, həm Erasmus +, həm də Mevlana proqramı çərçivəsində əməkdaşlıq etdiyini əlavə edib.

ƏMRLƏR

Azərbaycan Dillər Universitetinin rektoru, AMEA-nın həqiqi üzvü Kamal Abdullayev beynəlxalq elmi-praktik konfransın təşkili barədə əmr imzalayıb.

Əmrdə qeyd edilir ki, 25-26 oktyabr 2018-ci il tarixində "Tətbiqi dilçiliyin müasir problemləri" mövzusunda beynəlxalq elmi-praktik konfrans keçirilsin. Konfransa hazırlıq işlərinin görülməsi və onun keçirilməsi ilə bağlı məsələlərin həlli üçün 18 nəfərdən ibarət olan Təşkilat komitəsi yaradılsın.

Əmrin icrasına nəzarət Tədris işləri üzrə prorektor professor Əfqan Abdullayevə həvalə edildi.

Azərbaycan Dillər Universitetinin rektoru, AMEA-nın həqiqi üzvü, əməkdar elm xadimi Kamal Abdulla Macarıstanın Azərbaycandakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Viktor Sederkenyi ilə görüşüb.

Azərbaycan Dillər Universitetinin (ADU) rektoru, AMEA-nın həqiqi üzvü, əməkdar elm xadimi Kamal Abdulla Belçika Krallığının Azərbaycandakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Bert Skufsla görüşüb.

Martın 6-da Azərbaycan Dillər Universitetinin (ADU) rektoru, AMEA-nın həqiqi üzvü, əməkdar elm xadimi Kamal Abdulla Amerika Birləşmiş Ştatlarının Azərbaycandakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Robert Sekuta ilə görüşüb.

Azərbaycan Dillər Universitetinin (ADU) Tədris işləri üzrə prorektoru professor Əfqan Abdullayev martın 13-dən 16-na kimi Azərbaycanda səfərdə olan Rumıniyanın parlament nümayəndə heyəti ilə görüşüb.

Aprelin 20-də Azərbaycan Dillər Universitetində (ADU) İndoneziya Gənclər və İdman naziri İman Nahravinin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti tələbələrə görüşüb. ADU-nun İndoneziya Araşdırmalar Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə keçirilən görüşdə universitetin Təbiiyyat işləri üzrə prorektoru Sərraf Hüseynov qonaqları universitetdə görməkdən məmnun olduğunu bildirib.

“Hüseyn Cavid irsi və müasir dövr”

April 25-də Azərbaycan Dillər Universitetində (ADU) Azərbaycan ədəbiyyatı kafedrasının təşkilatçılığı ilə “Hüseyn Cavid irsi və müasir dövr” mövzusunda konfrans keçirilib.

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının (AMEA) Folklor İnstitutunun direktoru, ADU-nun Azərbaycan ədəbiyyatı kafedrasının müdiri, akademik Muxtar İmanov bildirib ki, konfrans böyük Azərbaycan şairi və dramaturqu Hüseyn Cavidin anadan olmasının 135 illiyinə həsr olunub: “Hüseyn Cavid müxtəlif mənalı özündə təcəssüm etdirən əsərlərin müəllifidir. Hüseyn Cavidin əsərlərində biz fikir zənginliyinin şahidi oluruq”. Hüseyn Cavid milli, bəşəri sənətkar kimi xarakterizə edən M.İmanov bildirib ki, zəngin mənalı silsiləsi olan “İblis”, “Peyğəmbər”, “Şeyx Sənan” və digər əsərlərin mövzusunı çərçivəyə sığdırmaq mümkün deyil.

AMEA-nın Əlyazmalar İnstitutunun direktoru akademik Teymur Kərimli qeyd edib ki, Hüseyn Cavid yaradıcılığında fə-

səfi, tarixi fikirlər Azərbaycan dramaturgiyasında yeni mərhələ açıb. T.Kərimli H.Cavid yaradıcılığının təbliğinin əhəmiyyətini vurğulayıb: “Mentalitetimizin formalaşmasında müstəsna xidmətləri olan Hüseyn Cavid yaradıcılığının araşdırılması gənc nəslin vətənpərvər ruhda yetişməsində mühüm rol oynayır”.

AMEA-nın tərkibində fəaliyyət göstərən Hüseyn Cavidin Ev Muzeyinin direktoru, əməkdar mədəniyyət işçisi, filologiya elmləri doktoru Gülbəniz Babaxanlı bildirib ki, rəhbəri olduğu muzey müfəkkir sənətkarın yaradıcılığının təbliği, tədqiqi və sistemləşdirilməsi ilə məşğul olur: “Hüseyn Cavidin Ev Muzeyinin həyata keçirdiyi Cavidşünaslıq layihəsi çərçivəsində Hüseyn Cavidin həyat və yaradıcılığı barədə dövrü mətbuatda çap olunan məqalələrin 50 cildlik kitab şəklində nəşr edilməsi nəzərdə tutulur. Bu günə kimi akademik Kamal Abdullanın rəhbərliyi ilə ədibin əsərləri müxtəlif dillərə tərcümə olunaraq Avropa ölkələrinə yayılıb”. H.Cavidin Ev Muzeyində

15 mindən artıq eksponatın qorunub saxlandığını deyən G.Babaxanlı müxtəlif yerli və səyyar sərgilərin təşkil olunduğunu sözlərinə əlavə edib.

Dövlət Təhlükəsizlik Xidmətinin (DTX) Heydər Əliyev adına Akademiyasının professoru, Cavidşünas Cəlal Qasimov əsərlərində bəşəri ideyalara, türkçülüyə geniş yer verən Hüseyn Cavid yaradıcılığının öyrənilməsində onun qızı Turan Cavidin göstərdiyi əvəzsiz xidmətlərdən danışdı: “Mənzum dramaturgiyanı Azərbaycan ədəbiyyatına gətirən Hüseyn Cavidin yaradıcılığında biz tarixə sadiqliyin şahidi oluruq. Millətin milli-mənəvi dəyərlərinə hücum olunan zaman Hüseyn Cavid tarixə müraciət edib və “Peyğəmbər” əsərini ərəşəyə gətirib, türkün tarixi və torpağı hədəf seçilən zaman isə o, “Topal Teymur”u yazıb. Beləliklə, biz onun yaradıcılığında tarixi köklərə bağlılığın, vətənə sədaqətin təcəssümünü görürük”.

ADU-nun rektoru, AMEA-nın həqiqi üzvü, əməkdar elm xadimi Kamal Abdulla deyib ki, Hüseyn Cavid hər bir azərbaycan-

lının sevimli şairi olmaqla yanaşı, doğma insanıdır. Kamal Abdulla “Cavid məhəbbətə” adı altında nəşr edilən üçcildlik haqqında tədbir iştirakçılarına ətraflı məlumat verib. Rektor bildirib ki, Azərbaycan ədəbiyyatının ən yüksək nöqtələrində bərqərar olan Hüseyn Cavid öz yaradıcılığı ilə Azərbaycanın ən dahi şairləri ilə səsleşib. Kamal Abdulla qeyd edib ki, 1982-ci ildə ulu öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə şairin cəsədinin vətənə gətirilməsi deyil, eyni zamanda Azərbaycan ziyalıları qarşısında əqidəyə, dünyagörüşə yazılı işığın yandırılması demək idi: “Bu hadisə represiya olan ölkələrin heç birində baş verməmişdi və ilk dəfə olaraq SSRİ məkanında ümummilli lider Heydər Əliyev tərəfindən həyata keçirildi”.

Sonda Hüseyn Cavidin həyat və fəaliyyətini əks etdirən videoçarx nümayiş olunub. Qeyd edək ki, ADU-nun foyesində Hüseyn Cavidin həyat və yaradıcılığını əks etdirən kitab sərgisi təşkil edilib.

Multikulturalizmin Azərbaycan modeli haqqında dəyərli kitab

Son illər Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin yürütdüyü daxili və xarici siyasət, respublikada baş verən iqtisadi yüksəliş, elmi-texniki tərəqqi, tolerantlıq haqqında nəinki ölkəmizdə, hətta xaricdə də geniş danışılır. Hətta bəzi ölkələr iqtisadiyyatın və xidmətin Azərbaycan modelinə istinad edirlər.

Bu günlərdə dövlət xidmətlərinin göstərilməsinin mütləq mexanizminin yaradılmasına dair əməkdaşlıq haqqında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyi ilə Monteneqronun Dövlət idarəçiliyi arasında anlaşma memorandumunun təsdiq edilməsi haqqında fərman da buna növbəti sübutdur.

İdeya müəllifi Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının rəhbəri akademik Ramiz Mehdiyev, məsləhətçi Azərbaycan Respublikası Prezidentinin ictimai-siyasi məsələlər üzrə köməkçisi - şöbə müdiri, tarix elmləri doktoru, professor Əli Həsənov, tərtibçiləri Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının millətlərarası münasi-

betlər, multikulturalizm və dini məsələlər şöbəsinin müdiri Etibar Nəcəfov, Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzinin sədri, Azərbaycan Dillər Universitetinin rektoru akademik Kamal Abdullayev, “AZƏRTAC”ın baş redaktoru, siyasi elmlər üzrə fəlsəfə doktoru Cavid Bədəlov, Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzinin şöbə müdiri Sərxanbəy Xuduyev olan “Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Multikulturalizmin Azərbaycan modeli haqqında” adlı, seçilmiş fikirlərdən ibarət kitab təqdirəlayiq olmaqla yanaşı, bu sahədə atılan böyük addım və doğru təbliğat vasitəsidir. Bu gün ölkəmiz haqqında antitəbliğat aparana bu kitabdən bəhrələnməklə yanlış düşüncə xülyasından ayılı bilirlər. Kitabın üç dildə - Azərbaycan, rus, ingilis dillərində çap edilməsi onun xaricdə yayılması üçün əlverişli faktordur. Hər bir xaricə səfərə gedən vətəndaş həmin kitabı özü ilə aparıb gətirdiyi ölkədə təbliğ etsə, onda Azərbaycanın nə qədər tolerant, multikultural dəyərlərə qiymət verən ölkə olduğunu bir daha sübut etmiş olar.

Azərbaycan Prezidentinin nitqlərindən, çıxışlarından, müsahibələrindən ibarət olan kitab geniş oxucu kütləsi üçün nəzərdə tutulmuşdur. Burada cənab Prezident İlham Əliyevin 2003-cü ildən bəri müsahibə və çıxışlarında multikulturalizmin Azərbaycan modeli haqqında söylədiyi fikirləri toplanmışdır. Nəşrdə cənab Prezidentin təşəbbüsü və bilavasitə rəhbərliyi ilə ölkəmizdə multikulturalizm, mədəniyyətlərarası və dinlərarası dialoqun inkişaf etdirilməsi sahəsində həyata keçirdiyi layihələrdən, bu sahədə həm ölkə daxilində, həm də beynəlxalq aləmdə əldə edilən nailiyyətlərdən bəhs olunur. Bir daha sübut edilir ki, Azərbaycan dünyanın aparıcı multikulturalizm mərkəzlərindən biridir.

Dövlətimizin başçısı qeyd edir ki, “Leksikonumuzda nisbətən yeni söz olan multikulturalizm ənənələri Azərbaycanda əsrlər boyu həmişə mövcud olub. Sadəcə müxtəlif cür adlanıb, lakin mahiyyəti dəyişməyib”. Azərbaycanın tarixini və rəqləsək, görürük ki, onun ərəzində müxtəlif xalqların, etnik qrupların və dini sektanın nümayəndələri birgə əmin-amanlıq

şəraitində yaşamışlar.

Azərbaycanın multikulturalizm siyasətinin əsasını Ümummilli lider Heydər Əliyev qoymuşdur. Müasir dövrdə bu siyasət ulu öndərin layiqli davamçısı, cənab Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir.

Qeyd etmək lazımdır ki, Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzində və Azərbaycan Dillər Universitetində kitabın genişmiqyaslı təqdimatı keçirilib. Xüsusi olaraq vurğulamaq lazımdır ki, dövlətimizin başçısının kitabda yer almış bu fikirlərinin məcmusu bütövlükdə Azərbaycan multikulturalizmi haqqında tam təsəvvür formalaşdırmaqla yanaşı, həm də praktik əhəmiyyət daşıyır. Belə ki, universitetimizin xüsusilə Filologiya və jurnalistika fakültəsinin tələbələri kitabın əldə olunmadığı və onunla bağlı müxtəlif layihələrin həyata keçirilməsində xüsusi səy göstəriblər. Tələbələrin marağını nəzərə alaraq, universitetimizdə fəaliyyət göstərən “Yazlar klubunu” aktiv üzvlərinin kitabla münasibəti haqqında, yazılı fikirlərindən ibarət divar qəzetinin hazırlanmasını nəzərdə tuturuq. Bundan başqa, qeyd etdiyimiz kitab fakültə üzrə tədris olunan “Multikulturalizm” dərslərində, o cümlədən, IV kurs tələbələrinin müvafiq buraxılış işləri mövzularında istinad obyektinə olaraq seçilib. Dil dərslərində, xüsusilə də, Azərbaycan, ingilis, rus dili dərslərində təhlil mətnlərinin kitabda qeyd olunan nitqlərdən seçilməsi nəzərdə tutulur. Bu, həm gələcəyimizin təmsilçisi olan tələbələrində vətənpərvərlik ruhunun aşılmasında, möhkəmləndirilməsində, həm multikultural dəyərlərin, tolerantlığın öyrənilməsində, xalqımızın milli-mənəvi dəyərlərinin, adət-ənənələrimizin qorunub saxlanılmasında mühüm rol oynayır. Bundan başqa, tələbələr bu kitabı təhlil etməklə ölkəmizin dünya birliyinə inteqrasiyasını, iqtisadiyyatımızın inkişafını, xalqımızın bəşəriyyətə verdiyi töhfələri, ümumbəşəri dəyərləri ətraflı öyrənə bilirlər.

Vüsəla AĞABƏYLİ

Azərbaycan Dillər Universitetinin Filologiya və jurnalistika fakültəsinin dekani, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent

ADU-da 31 Mart azərbaycanlıların soyqırımına həsr olunmuş silsilə tədbirlər keçirilib

Martın 30-da Azərbaycan Dillər Universitetində (ADU) Beynəlxalq münasibətlər kafedrasının təşkilatçılığı ilə 31 Mart - Azərbaycanlıların soyqırımına həsr olunmuş "Milli istiqlal mübarizəsi tarixində 31 Mart soyqırımı" adlı tədbir keçirilib.

Beynəlxalq münasibətlər kafedrasının müdiri dosent Aida Yusifzadə azərbaycanlılara qarşı törədilən qanlı hadisələrdən söz açıb. 31 Mart - azərbaycanlıların soyqırımının baş vermə səbəbləri haqqında danışan A.Yusifzadə tədbirin ermənilərin azərbaycanlılara qarşı yürütdüyü etnik təmizləmə siyasəti nəticəsində həlak olan çoxlu sayda həmvətənlərimizin özünə xatirəsinə həsr olunduğunu qeyd edib. O, 26 mart 1998-ci ildə Ümummilli lider Heydər Əliyevin "Azərbaycanlıların soyqırımına haqqında" fərmanı ilə bu qanlı tarixin Azərbaycan Respublikasında dövlət səviyyəsində hər il yad edildiyini vurğulayıb.

Tədbirdə iştirak edən Milli Məclisin deputatı, politoloq Çingiz Qənizadə azərbaycanlıların kütləvi surətdə qırğını, repressiyalara məruz qalması, doğma yurdlarından sürgün edilməsi və didərgin salınması haqqında məlumat verib. Azərbaycanın müxtəlif bölgələrində həyata keçirilən bu qırğının arşadılması, beynəlxalq hüquqi qiymət verilməsi istiqamətində Azərbaycan hökumətinin mühüm addımlar atdığı qeyd edən Ç.Qənizadə Tarix İnstitutunun son 200 ildə Azərbaycan xalqına qarşı törədilən faciələrə dair tarixi faktların arşadılması üçün münbit sərəit yaradıldığını söyləyib. O, ölkə ərazisində kütləvi surətdə qətlə yetirilən dinc əhali, yandırılmış kəndlər, dağıdılıb məhv edilmiş milli mədəniyyət abidələrinin statistik göstəricilərini və digər tarixi, siyasi faktları diqqətə çatdırıb.

Tədbir mövzuya dair müzakirələrlə yekunlaşıb.

Martın 30-da Azərbaycan Dillər Universitetində (ADU) Xarici dillərin tədrisi metodikası kafedrasının baş müəllimi Fəridə Şükürova və müəllimi Fəxriyyə Zahidovanın təşkilatçılığı ilə 31 Mart - Azərbaycanlıların soyqırımına həsr olunmuş tədbir keçirilib.

Tədbirdə kafedranın əməkdaşları, həmçinin Təhsil fakültəsinin 301a, 301b, 325b qrup tələbələri iştirak edib.

Tədbirdə 31 Mart - Azərbaycanlıların soyqırımının baş vermə səbəbləri və nəticələri haqqında müzakirələr aparılıb, Azərbaycanın milli qəhrəmanları yad edilib.

Martın 29-da Azərbaycan Dillər Universitetində (ADU) Tərçümə və mədəniyyətsünaslıq fakültəsinin təşkilatçılığı ilə 31 Mart - Azərbaycanlıların soyqırımına həsr olunmuş tədbir keçirilib.

Milli Məclisin deputatı Qənirə Paşayeva mövzu ilə bağlı mühazirə deyib.

Bu soyqırımı dünyaya çatdırmanın başlıca vəzifələri arasında bildirmiş Q.Paşayeva "Xocalıya ədalət" kampaniyası çərçivəsində bir çox ölkələrə haqq səsimizi duyura bildiyimizi qeyd edib. O, vətən üçün yaşamaq hüququndan imtina edib canını qurban vermiş qəhrəmanlardan danışaraq, millətə başına gələn qanlı hadisələrə, onların çəkdiyi izzətlərdən söhbət açıb. Tariximizi dərinləndirməyin vacibliyindən danışan Q.Paşayeva millətə başına gələn faktlarla digər ölkələrə tanıtmanın əhəmiyyətini vurğulayıb.

Q.Paşayeva bildiriş ki, ermənilər qondarma soyqırımı ilə bağlı yalan məlumatlar yayırlar, dayanmadan təbliğat aparırlar. O, tarixi bilmədən yalana qarşı mübarizə aparmağın mümkün olmadığını qeyd edib. Soyqırımı ilə bağlı həqiqətlərin sosial şəbəkələr vasitəsi ilə dünya xalqlarına çatdırılmasının əhəmiyyətini vurğulayan Q.Paşayeva bu nöqtəyi-nəzərdən cəbhə xəttində, sərhədləri qoruyan əsgərlərlə yanaşı, virtual əsgərlərin də gənclər olduğunu deyib. Q.Paşayeva ölkəmizin istiqlalı üçün daim millətin yanında olan, onları maarifləndirməyə xidmət edən ziyalılardan danışmış.

Daha sonra Q.Paşayeva tələbələri maraqlandıran sualları cavablandırdı.

Martın 29-da Azərbaycan Dillər Universitetində (ADU) Təhsil fakültəsi nəzdində Fransız dilinin leksikologiyası və üslubiyyatı kafedrasının Təhsil fakültəsinin III kurs tələbələrini birgə təşkilatçılığı ilə 31 Mart - Azərbaycanlıların soyqırımına həsr olunmuş "Tariximizi unutmayaq" adlı dəyirmi masa keçirilib.

Fakültənin tələbələri soyqırımı haqqında Azərbaycan və fransız dillərində ətraflı məlumat verib.

Rektorun sosial məsələlər üzrə müşaviri Ələddin Əliyev 31 Mart soyqırımına həsr olunmuş tədbiri yüksək qiymətləndirib. O, bildiriş ki, tədbirin təşkilində tələbələrin birbaşa iştirakı onların bu faciəni daha yaxşı mənimsəməsinə səbəb olur. O, tələbələrə bu tədbirdə qeyd olunan faktları gələcəkdə övladlarına da öyrətməyi tövsiyə edib.

Kafedra müdirinin müavini Gülnarə Sadiqova tədbirin təşkilində əməyi keçən şəxslərə təşəkkürünü bildiriş. O, tələbələrə Azərbaycan gerçəkliyini fransız dilində yüksək səviyyədə təbliğ etmək üçün yüksək potensial olduğunu söyləyib. G.Sadiqova bu tarixin heç vaxt unudulmayacağını qeyd edib.

Kafedranın baş müəllimi Kəmalə Kərimova tədbirin ərəşə gəlməsində tələbələrin xüsusi rolunu qeyd edərək təşkilatçılıqda dəstək olan hər kəsə təşəkkürünü bildiriş.

Daha sonra soyqırım və onun səbəbləri haqqında müzakirələr aparılıb.

Martın 29-da Azərbaycan Dillər Universitetində (ADU) Beynəlxalq münasibətlər və idarəetmə fakültəsi nəzdində Beynəlxalq münasibətlər, Qafqazşünaslıq kafedraları və Tələbə Elmi Cəmiyyətinin (TEC) birgə təşkilatçılığı ilə "31 Mart soyqırımı azərbaycanlılara qarşı etnik təmizləmə və soyqırım siyasətinin tərkib hissəsi kimi" mövzusunda tədbir keçirilib.

Tədbirdə Beynəlxalq münasibətlər kafedrasının müdiri dosent Aida Yusifzadə məvzu ilə bağlı fikirlərini bildiriş, Azərbaycan xalqının başına gətirilən müsibətlərdən danışmış.

Beynəlxalq münasibətlər kafedrasının dosenti Samirə İmanova "Azərbaycana qarşı soyqırımı siyasətinin tanıdılması istiqamətində fəaliyyət", Qafqazşünaslıq kafedrasının dosenti Şəlalə Bağirova "31 Mart soyqırımının səbəbləri və nəticələri" ilə bağlı məruzə ediblər.

Daha sonra fakültənin 103b qrup tələbələri Aytac İslamova "Tariximizizin faciəli səhifəsi" və Vusalə Məmmədova "31 Mart soyqırımı qan yaddaşımızdır" mövzularında çıxış ediblər.

31 MART - AZƏRBAYCANLILARIN SOYQIRIMI GÜNÜ

1998-ci ildən 31 mart Azərbaycan Respublikasında dövlət səviyyəsində Azərbaycanlıların soyqırımı günü kimi qeyd edilir. Azərbaycanlıların kütləvi surətdə qırğını, repressiyalara məruz qalması, doğma yurdlarından sürgün edilməsi və didərgin salınması tarixin ən faciəli və dəhşətli səhifələrindəndir.

1905-1907-ci illərdə azərbaycanlılara qarşı açıq şəkildə genişmiqyaslı qanlı aksiyalar həyata keçirildi. Ermənilərin Bakıdan başlayan vəhşilikləri Azərbaycanı və indiki Ermənistan ərazisindəki Azərbaycan kəndlərini əhatə etdi. Yüzlərlə yaşayış məntəqəsi dağıdılıb yerlə yeksan edildi, minlərlə azərbaycanlı vətəndaşına qətlə yetirildi. Bu hadisələrin təşkilatçıları məsələnin mahiyyətinin açılmasına, ona düzgün hüquqi-siyasi qiymət verilməsinə maneçilik törədərək azərbaycanlıların mənfəi obrazını yaratmış, özlərinin qəsbkar torpaq iddialarını pərdələmişlər. 1918-ci ilin mart ayında etibarən əks-inqilabçı ünsürlərlə mübarizə şüarı altında Bakı Kommunası tərəfindən ümumən Bakı quberniyasını azərbaycanlılardan təmizləmək məqsədi güdən mənfur plan həyata keçirilməyə başlandı.

Azərbaycanlıların soyqırımı Bakı, Şamaxı, Quba qəzalarında, Qarabağda, Zəngəzurda, Naxçıvanda, Lənkəranda və ölkəmizin başqa bölgələrində xüsusi qəddarlıqlarla həyata keçirilmişdir. Bu ərəzələrdə dinc əhali kütləvi surətdə qətlə yetirilmiş, kəndlər yandırılmış, milli mədəniyyət abidələri dağıdılıb məhv edilmişdir.

Erməni millətçiləri öz havadarlarının köməyi ilə 50-ci illərdən

etibarən Azərbaycan xalqına qarşı kəskin mənəvi təcavüz kampaniyasına başladılar. Keçmiş sovet məkanında müntəzəm şəkildə yayılan kitab, jurnal və qəzetlərdə milli mədəniyyətimizin, klassik irsimizin, memarlıq abidələrimizin ən nəfis nümunələrinin guya erməni xalqına mənsub olduğunu sübut etməyə çalışdılar. Eyni zamanda onlar tərəfindən bütün dünyada azərbaycanlıların mənfəi obrazını formalaşdırmaq cəhdləri də güclənirdi. "Yazıq, məzlum erməni xalq"ın surətini yaradaraq əsrin əvvəlində regionda baş verən hadisələr şüurlu surətdə təhrif olunur, azərbaycanlılara qarşı soyqırım törədən soyqırım qurbanları kimi qələmə verilir.

Ermənilərin Sovet rejimindən bəhrələnərək həyata keçirdikləri və 80-ci illərin ortalarında daha da güclənən anti-azərbaycan təbliğatına Azərbaycan Respublikasının rəhbərliyi vaxtında lazımı qiymət vermədi.

1988-ci ildən ortaya atılan qondarma Dağlıq Qarabağ konfliktinin ilkin mərhələsində yüz minlərlə azərbaycanlının öz tarixi torpaqlarından qovulmasına da respublikada düzgün siyasi qiymət verilmədi. Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ Muxtar vilayətinin Ermənistan SSR-in tərkibinə daxil edilməsi haqqında ermənilərin qanunsuz qərarını və Moskvanın əslində bu vilayəti Xüsusi İdarəetmə Komitəsi vasitəsi ilə Azərbaycanın tabeliyindən çıxarmasını xalqımız ciddi narazılıqla qarşıladı və mühüm siyasi aksiyalara əl atmaq məcburiyyəti qarşısında qaldı. Məhz elə bunun nəticəsi olaraq 1990-cı ilin yanvar ayında getdikcə güclənən xalq hərəkatını boğmaq məqsədi ilə Bakıya qoşunlar yeridildi, yüzlərlə azərbaycanlı məhv və şikəst edildi, yaralandı, digər fiziki təzyiqlərə məruz qoyuldu.

1992-ci ilin fevralında ermənilər Xocalı şəhərinin əhalisinə misli görünməyən divan tutdu. Tariximizə Xocalı soyqırımı kimi həkk olunan bu qanlı faciə minlərlə azərbaycanlının məhv edilməsi, əsir alınması, şəhərin yerlə yeksan edilməsi ilə nəticələndi.

Millətçi-separatçı ermənilərin Dağlıq Qarabağda başladığı qəsbkar hərəkatın nəticəsi olaraq bu gün bir milyondan artıq soydaşımız erməni quldurları tərəfindən öz doğma yurd-yuvalarından didərgin salınmış, çətin şəraitdə yaşamağa məhkum edilmişdir. Ərazimizin 20 faizinin erməni silahlı qüvələri tərəfindən işğal zamanı minlərlə vətəndaşımız şəhid olmuş, xəsarət almışdır.

Bu - erməni faşizminin yalnız bir əsrdə törətdiyi qısa icmaldır...

Aysel Azad

Filologiya və jurnalistika fakültəsinin 343-cü qrup tələbəsi

31 Mart 1918-ci il...

Bu tarix bizim üçün qanlı yazılıb. Bu xalq nə o gün, nə də o gün baş verməmiş hadisələri unudacaq. O gün Bakı, Şamaxı, Quba, Xaçmaz, Lənkəran, Zəngəzur, Qarabağ, Naxçıvan və digər ərazilərdə Şaumyanın başçılığı ilə soyqırımı törədildi. Yer-göy xalqın acınacaqlı taleyinə ağladı. Küçələrdə qan su yerinə axdı. Uşaqların göz yaşına, anaların fəryadına baxmadan 50 min günahsız insan qətlə yetirildi. Azərbaycan xalqına ağlasığmaz vəhşiliklər, işğəncələr edildi. Analara övlad dağı çəkdilər, körpələri ana-atalarının gözləri önündə qətlə yetirdilər. Lakin bu xalq əliyalın belə olsa da, geri çəkilmədi...

Biz öz qan yaddaşımızı daim xatırlamalı və şəhidlərimizi yad etməliyik. Bu məqsədlə Azərbaycan Dillər Universitetinin (ADU) Xarici dillərin tədrisi metodikası kafedrasının baş müəllimi Fəridə Şükürova və müəllimi Fəxriyyə Zahidovanın təşkilatçılığı və Təhsil fakültəsinin 301a, 301b və 325b qruplarının iştirakı ilə 31 Mart azərbaycanlıların soyqırımına həsr olunmuş tədbir keçirilib. Bu tədbirdə yalnız 31 Mart soyqırımından yox, eyni zamanda 20 Yanvar və Xocalı soyqırımından da bəhs edilib. Həmin döyüşlərdən günümüze gəlib çatmış şəkillər tədbirdə nümayiş olunub. Bu şəkillərdəki vəhşiliklərə baxmaq belə hər bir azərbaycanlı üçün ağır və dözülməzdir. Soyqırımında həyatını itirmiş insanlar, qanlarının son damlasına qədr vuruşmuş şəhidlərimiz 1 dəqiqəlik sükutla yad edilib. Daha sonra döyüşlərdə şəhid olmuş oğul və qızlarımızın: Çingiz Mustafayev, Salatın Əsgərova, Əlif Hacıyev, Qarət, Allahverdi Bağrov və digərlərinin qəhrəmanlıqlarından bəhs olunub. Bundan başqa, Mübariz İbrahimovun qəhrəmanlığı barəsində də danışılıb. Necə qorxusuzca düşmən tərəfə tək başına keçməsi, onlarla apardığı mübarizə dillər əzbəri olsa da, bir daha yada salınıb.

Sonda Azərbaycanın qələbəsi ilə başa çatmış Aprel döyüşlərindən, bu döyüşlərdə şəhid olmuş hərbiçilərimizdən, xalqımızın mübarizə əzmindən söz açılıb. Geri alınmış torpaqlarımızın vitan olmasına yeni halı şkillərlə göstərilib. Xalqımızı hiddətə gətirən hadisə, körpə Zəhranın ölümü də nəzərdən qaçmayıb.

Ən sonda isə Ali Baş Komandanımızın cəbhə bölgəsindəki hərbiçilərimizə baş çəkməsindən, onlara qəhrəmanlıqlarından ötrü xatirə hədiyyəsi təqdim etməsindən danışılıb. Müəllimlərin tələbələrə vətənpərvərlik haqqında etdikləri söhbətlə tədbir yekunlaşıb.

Nigar Zeynalova

Təhsil fakültəsinin 325B qrup tələbəsi

Tələbələr köçkün məktəblərində təcrübə ideyasını məmnuniyyətlə qarşılayırlar

Azərbaycan Dillər Universitetinin rektoru, akademik Kamal Abdulla bu ildən başlayaraq universitetin bir qrup tələbəsinin təcrübə keçmək üçün ölkənin müxtəlif bölgələrində fəaliyyət göstərən köçkün məktəblərinə göndərilməsi ilə bağlı təşəbbüs göstərib.

Bu ideya artıq həyata keçirildiyindən bir çox məcburi köçkün məktəblərinə təcrübə üçün tələbələr göndərilib. Bugünlərdə universitetin rəhbərliyindən bir qrupu Bərdə rayonu Həsənqaya kəndində yerləşən Ağdam 1 sayılı məcburi köçkün tam orta məktəbində şagird və müəllim heyəti, orada təcrübə keçən tələbələrlə görüşüblər.

Universitetin Psixologiya kafedrasının dosenti Əzim Əliyevlə söhbətimiz də elə bu barədədir.

- Əzim müəllim, Azərbaycan Dillər Universiteti təcrübə keçən tələbələrin rayonlardakı köçkün məktəblərinə göndərilməsi ideyası necə yarandı?

- Ölkəmizdə islahatlar aparılan sahələrdən biri də təhsildir. Təhsilin inkişafı üçün müəyyən işlərin görülməsi, yeni lazım olan infrastrukturun yaradılması mütləqdir. Bu barədə danışımağa bir o qədər də ehtiyac yoxdur, çünki müqayisə olunmayacaq dərəcədə, yəni yüksək səviyyədə şərait var və bu yöndə işlər davam edir. Məhz bu inkişafın bir qismi də ali məktəblərdə pedaqoji təcrübənin aparılması sayılı bilər. Məlumdur ki, indiyə qədər bütün ali təhsil ocaqları bu prosesi Bakı şəhəri ərazisində yerləşən məktəblərdə keçirirdilər ki, bunun da obyektiv və subyektiv səbəbləri var. Təbii olaraq istər maddi, istərsə digər amillər insanları narahət edir. Amma ADU-nun rektoru akademik Kamal Abdulla bunların ən ümidsini qəbul etdi, mənavi amilləri üstün tutdu. Universitetin rektoru ilə tələbələrin görüşündə çox səmimi və açıq fikirlər söyləndi. Rektoru nitqində bir çox fikirlər biz ziyalıları siqnal oldu. Yəni ölkəmizin, o cümlədən, universitetimizin tanınmasında müəyyən işlər görülməsinin vacibliyini vurğuladı. O bildirdi ki, bizim köçkün məktəblərini seçməyimiz təsadüfi hesab edilməməlidir. Bu layihə ilə bizim hər birimiz az da olsa köçkünlərin düşür olduğu həyat tərzini yaşayaraq, kədərini, sevincini paylaşaraq, onlara öz mənavi və psixoloji dəstəyimizi vermiş olarıq. Köçkün məktəblərində təcrübə keçmək könüllülük əsasında təşkil olunurdu. Rektor tələbələrə rayonlarda olarkən qarşılaşa biləcəkləri çətinlikləri, qış ayı olduğundan hava temperaturunun aşağı olmasını, kommunal sahədə yaranan biləcəkləri problemləri də xatırladaraq öz tövsiyələrini verdi. Tələbələrin bu layihə ilə bağlı düşüncələri həqiqətən də sevincidir və təqdirəlayiq idi. Onlar köçkün məktəblərində təcrübə keçmək ideyasını məmnuniyyətlə qarşıladılar. Tələbə gənclərin əksəriyyəti, əsasən də qızlar rayonlarda təcrübə keçmək üçün ərizə ilə müraciət etmək istədiklərini bildirdirdilər.

- Məsələn, tələbələr hansı məktəbə göndəriliblər?

- Bu məktəblərdən biri Bərdə rayonu Həsənqaya kəndində yerləşən Ağdam 1 sayılı məcburi köçkün tam orta məktəbidir. Biz - ADU-nun nəzdində fəaliyyət göstərən Konfutsi İnstitutunun Çin tərəfdən direktoru xanım Li Jihua, Pedaqogika kafedrasının müəllimi Gülnar Abdullayeva, Beynəlxalq Əlaqələr Departamentinin baş müfəssisi İlham Abasov, Təcrübə, professional inkişaf və karyera şöbəsinin əməkdaşı Nalilə Əhmədova, İctimaiyyətlə Əlaqələr Departamentinin əməkdaşları Orxan Kərimli və Aysad Səfəroliyev və mən bu məktəbdə təcrübə keçən tələbə və müəllimlərlə görüşə getdik. Səhər erkəndən Bakıdan yola düşdük. Hələ Bakı şəhərindən çıxmamış, qonaq qismində bizimlə yol gədən xanım Linin düşüncələri mənim üçün çox maraqlı idi. O, çox maraqlı və insanı düşündürən suallar verirdi. Özümüdən asılı olmayaraq təəssüratlarını qonaq gözüylə yaranırdı. Bakının çıxışında möhtəşəm Bayraq meydanı, Su hovuzunun görüntüləri, hündür binaların pəncərələrindən Xəzəri al-əlvən boyayan işıqları, möhtəşəm Alov qüllələri, yolboyaq yarasıqlı əyləncə mərkəzləri, gül-çiçəklərlə əhatə olunmuş istirahət yerləri xanım Lini heyran etmişdi. O, özündən asılı olmayaraq bizə sual verir, lazımı cavab axtırdı. Yalnız Bakıya belə diqqət yetirilir, yoxsa digər yerlərdə belədir? Mən ona cavab olaraq, tələsməyin, gedərik görəcəyik. Sanki bir film çəkilişindəydik. Yol dediyin uzun olar, amma suallar kəsilmişdi, xanım Li öz kameralarını işə salmışdı. Çəkiyə təəccüblə asta tonda deyirdi ki, mən belə bilməzdim, bura cənnətdir, niyə indiyə qədər mən buralarda olmamışam?

Saat 12-də Bərdə rayonunun girəcəyində yerləşən kiçik qəsəbəyə çatdıq. Qəsəbə köçkünlər üçün salınmış. Müasir standartlara cavab verən yaşayış binaları, məktəb, uşaq bağçası, stadion və digər mədəni obyektlər, bir sözlə, insanın yaşaması üçün hər bir şərait yaradılıb.

- Məktəbdəki görüşünüz necə keçdi?

- Məktəb kollektivi bizi məktəb binasının girişində

qarşıladı. Məktəbin direktoru Çimnaz Kərimova əsl Azərbaycan qadınına məxsus ana obrazı, həzin nitqli, qonaqpərvər, ünsiyyətçil bir qadımdır. Onun bu keyfiyyətləri dövlətimiz tərəfindən layiqincə qiymətləndirilib, bir neçə dəfə medallarla və sonuncu dəfə Prezidentin sərəncamı ilə "Tərəqqi" medalı ilə təltif olunub.

Məktəbin akt zalı müəllim və şagirdlərlə dolu idi. Tədbiri Çimnaz xanım açdı. O, bizim gəlişimizi alqışladı və məmnunluğunu bildirdi. Tədrisin gedişatıyla, qazandıqları uğurlarla bizi tanış etdi.

Sonra ADU-nun Xarici dillərin tədrisi metodikası kafedrasının baş müəllimi Akif Qasımov danışıdı. O, məktəbdə təcrübə keçən tələbələrin rəhbəri kimi tələbələr üçün yaradılan şəraitdən, siniflərə təhkim olmalarından, keçdikləri dərslərdən, onların qarşılaşdıqları çətinliklərdən danışıdı. Qeyd etdi ki, tələbələrin müəllim olaraq özünü reallaşdırması, özünəinam hissələrinin, pedaqoji qabiliyyətlərini formalaşdırması nöqtəyi-nəzərdən bu təcrübə çox faydalı və əhəmiyyətlidir.

Akif müəllimdən sonra söz mənə verildi. Mən psixoloq kimi ilk növbədə orada yaşayan insanlarla, təhsil alan uşaqlarla bağlı öz müşahidələrimi bölüşdüm. Məlumdur ki, bu uşaqların bir çoxunun valideynləri də doğma yurdlarını, ata-babalarının yaşamış olduqları el-obanı görməyiblər, köçkünlükə anadan olublar. Onların Vətən adlandırdığı Azərbaycanın başına gələn faciələrin, qonşularımızın satqın və qanıqənliliyinin fəsadları bu insanların simalarında aydın müşahidə edilirdi.

- Dediniz ki, görüşdə ADU-nun nəzdində fəaliyyət göstərən Konfutsi İnstitutunun Çin tərəfdən direktoru xanım Li Jihua da iştirak edirdi. Onun bu görüş və ümumiyyətlə, Azərbaycan-Çin münasibətləri barədə fikirləri necə oldu?

- Regionda, eləcə də dünyada baş verən dəyişikliklər insanların yaşayışına, sülh və əmin-amanlığına təhlükə yaradır. Hər tərəfdən müharibə qoxusu gəlir, özümüzlə neçə ildir ki, müharibə şəraitindəyik. Bunun üçün dövlətin apardığı siyasəti dəstəkləməli, onun həyata keçməsi üçün gənc nəsillər arasında düzgün təbliğat işi aparmalıyıq. Bu gün Azərbaycan regionun inkişaf etmiş dövləti olaraq bir sıra bədxah dövlətlərin çıxıq və iftirları ilə üzlaşıq. Bütün bu kimi fitnələrə qalib gəlmək üçün elmi, bilikli olmaq çox vacibdir. Hər bir ziyalı öz vətəndaşlıq borcunu layiqincə yerinə yetirməli, gənc nəslin aqlı və əxlaqi cəhətdən düzgün formalaşması üçün çalışmalıdır.

Xanım Li bizimlə öz təəssüratlarını paylaşdı. O, Azərbaycanın inkişafının göz önündə olduğunu bildirdi. Bir çox ölkələrdə çalışdığını, həmin yerlərdə insanlara, təhsilə göstərilən münasibətlə müqayisədə Azərbaycanın ilk yerlərdə olduğunu dedi, Azərbaycanın məruz qaldığı münaqişənin sülh yolu ilə aradan qaldırılmasını arzuladı. Çinlə Azərbaycan arasındakı beynəlxalq münasibətlərdən danışıqda o, ölkəmizdə Çin dilinin təbliği istiqamətində görülən işlərdən məmnuniyyət duyduğunu söylədi, bu istiqamətdə işlərin davam etdirilməsini, iki xalq arasında elmi-mədəni əlaqələrinin genişləndirilməsini arzuladı.

- Şagirdlərlə daha hansı tədbirlər keçirildi?

- Səfər çərçivəsində şagirdlər arasında "Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illiyi ərəfəsində", "İngilisdilli ölkələrin tarixi və mədəniyyəti", "Çin tarixi və mədəniyyəti" mövzularında viktorinalar da keçirildi. I, II, III yerlərin qalibi olan şagirdlər məktəbli çantaları ilə mükafatlandırıldı. Şagirdlərə Çin mədəniyyəti ilə bağlı kitablar, bukletlər paylandı. Bundan əlavə, Çin mərkəzi tərəfindən məktəbə 1 ədəd kompyuter, 1 ədəd proyektor hədiyyə olundu.

- Təcrübəçi tələbələrin oradakı həyat şəraiti necə idi?

- Biz onların yaşayış şəraiti ilə tanış olmaq üçün yaşadıkları mənzillərdə də olduq. Onu da qeyd edək ki, tələbələrə orada müvəqqəti olaraq yaşamalara üçün lazımı avadanlıqlarla təchiz olunmuş mənzil ayrılıb. Bundan əlavə, tələbələrin maddi təminatını ödəmək üçün onlara müəyyən məbləğdə pul da ödənilib.

- Bu kimi görüşlərdən gözləntiləriniz nələrdir?

- Biz ADU-nun rektoru, akademik Kamal Abdullaya xüsusi təşəkkürümüzü bildiririk ki, bu prosesə universitetdə fəaliyyət göstərən mərkəzlərin əməkdaşlarını da cəlb edib. Bu insanlar bölgələrimizdə olur, azərbaycanlıları nə qədər xeyrixah, qonaqpərvər, sülhsevər olduqlarını öz gözlləri ilə görürülər. Ümid edirik ki, Konfutsi İnstitutunun Çin tərəfdən direktoru xanım Li Jihuanın apardığı qeydlər, təəssüratlar təkcə Çin mətbuatında deyil, digər ölkə mətbuatında da işıqlandırılacaq. Məlumdur ki, XXI əsr təbliğat və siyasət əsridir. Siyasətdə qalib gəlmək üçün bizlərə elmi və savadlı insanlar gərəkdir. Bunun üçün təhsil birinci yerdə olmalıdır. Hər bir ziyalı öz vəzifəsini anlamalı, əsl vətəndaş olmalıdır.

www.525.az

Xarici dillərin tədrisi metodikası kafedrasının əməkdaşları Ağdam rayonu 1 sayılı məcburi köçkün tam orta məktəbinə səfər ediblər

Martın 5-də Azərbaycan Dillər Universitetinin (ADU) Təhsil fakültəsi nəzdində Xarici dillərin tədrisi metodikası kafedrasının əməkdaşları Təhsil fakültəsinin tələbələrinin pedaqoji təcrübə keçmək üçün təhkim olunduqları Bərdə rayonu Həsənqaya kəndində yerləşən Ağdam rayonu 1 sayılı məcburi köçkün tam orta məktəbinə səfər ediblər.

Səfərdə Xarici dillərin tədrisi metodikası kafedrasının müdiri, professor Gülnar Hüseyinzadə, kafedranın əməkdaşları Gülbəniz Camalova və Fəxrriy-

yə Zahidova iştirak ediblər.

Səfər sonrası kafedranın müdiri, professor Gülnar Hüseyinzadə təəssüratlarını bölüşüb.

- **Gülnar xanım, səfər necə keçdi?**
- Hal-hazırda kafedramızın baş müəllimi Akif Qasımov Həsənqaya kəndində yerləşən Ağdam rayonu 1 sayılı məcburi köçkün tam orta məktəbində təcrübə keçən tələbələrə rəhbərlik edir. Səfərimizin əsas məqsədi müəllim və tələbələrin iştirakı ilə "Qloballaşma dövründə xarici dilin tədrisinin xüsusiyyətləri və problemləri" mövzusunda seminar keçirmək idi. Seminarı keçdik, təqdimatlar etdik, sonra isə dəyirmi masa ətrafında müzakirələr apardıq. Məktəb heyəti ADU-nun bu təşəbbüsünü yüksək qiymətləndirirdilər və onları diqqətdə saxladığımız üçün təşəkkürlərini bildirdilər. Biz layihənin universitetimizin rektoru akademik Kamal Abdullanın təşəbbüsü ilə həyata keçirildiyini qeyd edərək bu barədə məlumat verdik, bunun davamlı olacağını söylədik. Məktəbin direktoru işinin həddindən artıq çox olmağına baxmayaraq, bizimlə 2 saat əyləşdi. Xüsusilə qeyd etməyə istərdim ki, bizim tələbələr orda yaxşı münasibət qura biliblər. Məktəbə kitablar hədiyyə etdik. Orada viktorina keçirdik və tələbələrimizin fəaliyyətinin nəticəsi olaraq onların fəallığının şahidi olduq. Məktəb heyəti bu əlaqələrin qurulmasını qarşılıqlı önəmli olduğunu söylədilər. Bu, həqiqətən bizim üçün də vacibdir. Çünki biz regionlarda olan məktəblərlə, şagirdlərlə maraqlanmalı, onların arzu və tələblərini bilməliyik.

- Sizin fikrinizcə, bu layihənin şagirdlərin gələcək həyatlarında hansı rol ola bilər?

- Mən düşünürəm ki, böyük rol oynayacaq. Çünki oradakı şagirdləri universitetə gətirib tanış etmək maddi və fiziki baxımdan çətindir. Ancaq müxtəlif sahənin nümayəndələrinin ora getməsi, birbaşa tanış olmaları üçün böyük hadisədir. Bu, onların dünyagörüşlərini genişləndirir. Akif Qasımov təcrübə keçən tələbələrimizlə yalnız dillərin tədrisi ilə bağlı deyil, hərtərəfli səviyyəli iş qurub. Layihənin tərbiyəvi əhəmiyyəti böyükdür. Bu layihə məktəb universitet əlaqələrinin yaradılması istiqamətində böyük addımdır.

- Məktəb haqqında fikirləriniz necədir?

- Mən sizə deyim ki, bu, şəhərcikdir. Mən düşünürdüm ki, birmərtəbəli binalardır. Lakin beş-yeddi mərtəbəli, qırmızı rənglə boyanmış, müasir standartlara cavab verən, dövrün tələblərinə uyğun şəraiti olan binalardır. Biz tələbələrin yaşadığı şəraitlə tanış edildik. Həmçinin, məktəbdə də əlverişli şərait yaradılıb, müəllimləri də savadlı, dünyagörüşlü insanlardır. Bütün şərait insanlar oxuması, yaşaması, inkişaf etməsi üçün qurulub.

- Təcrübəçi tələbələrimizin dərslərini izlədiniz?
- Əlbəttə, tələbələrin dərslərində də oturduk. Və gördük ki, onlar özlərini şagirdlərə sevdirməyə biliblər və gənc müəllim kimi qəbul olunurlar. Bunun tələbələr üçün böyük əhəmiyyəti var. Mən deməzdim ki, orada hansısa çətinliklər mövcuddur. Orada dərs keçmək çox rahatdır. Pedaqoji təcrübə çox yüksək səviyyədə davam edir.

Təcrübəçilər görməli yerlərə ekskursiya təşkil ediblər

Azərbaycan Dillər Universitetinin Səbail rayonu 132-134 sayılı təhsil kompleksində pedaqoji təcrübədə olan tələbələr universitet rəhbərliyi və Xarici dillər kafedrasının müəllimi, metodist Sevinc Hüseyinovanın dəstəyi və təşəbbüsü ilə Qobustan və İsmayıl rayonlarına ekskursiya təşkil ediblər.

Ekskursiya zamanı tələbələr Qobustan Qayaüstü təsvirləri və İsmayıl rayonunun görməli yerləri ilə tanış olublar. Təcrübəçilər, həmçinin İsmayıl rayonunda 7-ci əsrə aid olan Cavanşir qalasına baş çəkiblər. Bələdçilər tərəfindən verilən məlumatlar tələbələrə bu rayonun qədim tarixi, zəngin mədəni irsi barədə geniş təsvir yaradıb.

Sonda tələbələr təşkil olunan ekskursiyaya yüksək qiymətləndirib, belə tədbirlərin davam etdirilməsini maraqlı və vacib olduğunu qeyd ediblər.

Müasir cəmiyyətdə texnikanın sürətli inkişafı bəzən gənclərə kitab oxumağı, yeni kəşflər etməyi, tariximizlə, keçmişimizlə maraqlanmağı tamamilə unudur. Ancaq təhsil alan bir sıra gənc, istedadlı tələbələr vardır ki, onlar tarixi yerlərə getməyə can atır, maraqlı göstəriblər. Bu məqsədlə aprelin 3-də Azərbaycan Dillər Universitetinin Təhsil Fakültəsinin Səbail rayonu 132-134 sayılı Təhsil kompleksində pedaqoji təcrübədə olan IV kurs tələbələri Xarici dillər kafedrasının müəllimi metodist Sevinc Hüseyinova ilə birgə bir sıra muzeylərdə olublar. Onlar İncəsənət və Miniatur Kitab Muzeyində çox maraqlı məlumatlar əldə etdiklərini vurğulayıblar.

266 sayılı məktəbdə "Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin multikulturalizm Azərbaycan modeli haqqında" kitabının təqdimatı keçirilib

Həmişə məlumdur ki, Azərbaycan Respublikası dünyanın əsas multikulturalizm mərkəzlərindən biri kimi tanınır. Bunun əsas göstəricisi kimi ölkəmizdəki etnik, dini və mədəni müxtəlifliklərin düzgün tənzimlənməsidir. Bu işə özünü cəmiyyətdə inteqrasiya proseslərinin dərinləşməsində büruzə verir. Azərbaycanda yaşayan müxtəlif xalqların, etnik qrupların və dini konfessiyaların nümayəndələri yaşadıkları cəmiyyət daxilində birləşir, ona inteqrasiya olunur.

Dünya miqyasında Azərbaycanın multikulturalizm sahəsində tanınmasının obyektiv və subyektiv səbəbləri vardır. Obyektiv səbəblər tarixi və coğrafi amillərlə bağlıdır. Tarixən Azərbaycan çoxmədəniyyətli bir ölkə olmuşdur. Azərbaycan Respublikasının prezidenti cənab İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi, "Leksikonumuzda nisbətən yeni söz olan multikulturalizm ənənələri əsrlər boyu həmişə mövcud olmuşdur. Sadəcə müxtəlif cür adlanıb, lakin mahiyyəti dəyişməyib".

Azərbaycan olduqca əlverişli bir coğrafi məkanda, müxtəlif mədəniyyətlərin və sivilizasiyaların kəsişməsində yerləşir. Belə ərazilərdə multikultural mühitin formalaşması üçün əlverişli şərait yaradılmışdır.

Azərbaycan Respublikasının multikulturalizm siyasətinin əsasını Ümummilli lider Heydər Əliyev qoymuşdur. Müasir dövrdə isə bu siyasət ulu öndərin layiqli davamçısı prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir.

Azərbaycan beynəlmillət dövlətidir. Burada yaşayan başqa millətlərin xalqları azad və firavan yaşamaqla yanaşı, maneəsiz olaraq onların din və mədəniyyətləri də Azərbaycan dövləti tərəfindən qorunub saxlanılır. Azərbaycan öz tolerantlığını, nəinki Azərbaycanda, hətta bütün dünyada tanıdır. Bu da dövlət başçısının insanların azadlıq və demokratiyasına verdiyi töhfədir. Azərbaycanda demək olar ki, bütün ali məktəb ocaqlarında, müxtəlif yerlərdə sevilə-sevilə multikulturalizm haqqında bir çox tədbirlər keçirilib. Bu da Azərbaycan mədəniyyətinin qədimdən bəri tolerantlığını qoruyub saxlayıb. Azərbaycan xalqı əsrlər boyu başqa xalqlarla birlikdə qonşuluq və sülhsevər şəraitdə yaşayıb. Xalqımız həmişə başqa xalqların dil, din və mədəniyyətinə qayğı ilə yanaşıb. Bu haqda istənilən qədər danışmaq olar.

Mən ADU-nun Təhsil fakültəsi nəzdində olan Xarici Dillərin Tədrisi Metodikası kafedrasının müəllimiyəm. Pedaqoji təcrübə ilə bağlı ADU-da 15 fevral 2018-ci il tarixində keçirilən konfransda universitetin rektoru akademik Kamal Abdulla təhkim olduğumuz məktəblərdə bir çox tədbirlərin, əsasən multikulturalizmlə bağlı tədbirlərin keçirilməsini tövsiyə etdi.

Bunu nəzərə alaraq, aprelin 20-də Nəsimi rayonu 266 sayılı məktəbdə "Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin multikulturalizm Azərbaycan modeli haqqında" kitabının təqdimatını keçirdim. Tədbiri keçirməkdə məqsəd multikulturalizm, tolerantlığın təbliği, tələbələrə, məktəblilərə tanıtılması idi. Bu tədbirdə müəllim, tələbə və məktəb şagirdləri iştirak etdirildilər. Əvvəlcə kitab haqqında ümumi məlumat verdim.

Sonra isə kafedranın müəllimi Könül Fərəcbəyli Kamal Abdulla və Etibar Nəcəfovun

Gözəl Məmmədova
Təhsil fakültəsi nəzdində olan
Xarici Dillərin Tədrisi Metodikası
kafedrasının müəllimi

bu kitabda qələmə aldıkları "Ön söz" haqqında məlumat verib. O, dedi ki, 3 il müddətində Azərbaycan multikulturalizmin inkişafında multikulturalizm və dini məsələlər üzrə dövlət müşaviri işləmiş hörmətli akademik Kamal Abdullanın zəhməti danılmazdır və akademik fikirlərini xatırladı: "Bu gün Azərbaycan multikulturalizm siyasəti və bu sahədəki uğurları ilə dünyanın bir çox ölkələrinin, o cümlədən zəngin təcrübəsi ilə tanınan Qərbi ölkələrinə nümunədir. Qətiyyətlə demək olar ki, Azərbaycan multikulturalizmi ölkəmizin siyasi simasının əsas cizgilərindən birinə çevrilib. Azərbaycan multikulturalizminin siyasi banisi Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyev elə məhz bunu istəyirdi".

Bu çıxışdan sonra mən "Multikulturalizm nədir?", "Prezident İlham Əliyev Azərbaycanda multikulturalizm təminatçısıdır" və "Prezident İlham Əliyevin 18 iyun 2016-cı il müqəddəs Ramazan ayı münasibəti ilə iftar mərasimindəki çıxışı" barədə məruzə etdim.

Sonra ADU-nun Multikulturalizm Elmi Tədqiqat Laboratoriyasının əməkdaşı Əli Fərhadov "Prezident İlham Əliyevin multikulturalizmə dair fikirləri" mövzusunda çıxış etdi və öz dəyərli fikirlərini tədbir iştirakçılarına çatdırdı.

Kafedranın müəllimi Zeynəb Ərəbova Prezident İlham Əliyevin 22 noyabr 2003-cü il tarixində müqəddəs Ramazan ayı münasibətilə iftar mərasimində söylədiyi nitqdən, 29 aprel 2004-cü ildə Strasburq şəhərinin Avropa sarayında mətbuat konfransında söylədiyi nitqdən və 18 may 2004-cü ildə Belçika Krallığına işgüzar səfəri zamanı "Euronews" telekanalına verdiyi müsahibəsindən parçalar söyləyərək Azərbaycanın həqiqətən tolerant bir dövlət olduğunu vurğuladı.

Təhsil fakültəsinin 430c qrup tələbələri Əfsanə Əliyeva multikulturalizmin sivilizasiyalararası dialoq, tolerantlıq ilə oxşar və fərqli cəhətləri, tolerantlıq və onun tarixi, Çimnaz Nəcəfova Azərbaycan multikulturalizm mərkəzi kimi tanımaq, Avropa və bəzi qərbi dövlətlərinin bu ideyadan geri çəkilmə səbəbləri və cəmiyyətdə multikulturalizmin əhəmiyyəti mövzusunda tədbir iştirakçılarına məruzə etdilər.

Təhsil fakültəsinin 422c qrup tələbəsi Vəfa Hacıyeva "Tolerantlıq prinsipinə dair" bəyannamə mövzusunda çıxış etdi.

Çıxışlar bitdikdən sonra tədbir iştirakçılarına hazırladığım videoçarx nümayiş etdirildi. Ulu öndər Heydər Əliyevin öz dili ilə söylədiyi "Hər bir insan üçün onun milli mənsubiyyəti onun qürur mənbəyidir. Mən həmişə fəxr etmişəm, bu gün də fəxr edirəm ki, mən Azərbaycanlıyam" sözləri ilə tədbirimiz sona yetdi.

Mən 266 sayılı məktəbin direktoru Fərqanə Əliyevaya bu tədbirin keçirilməsinə şərait yaratdığı və tərbiyə işləri üzrə direktor müavini Həsən Rzayevə təşkilatı işlərdə köməklik göstərdiyinə görə təşəkkürümü bildirdim.

Gözəl Məmmədova
Təhsil fakültəsi nəzdində olan
Xarici Dillərin Tədrisi Metodikası
kafedrasının müəllimi

266 sayılı məktəbdə ADU guşəsi yaradılıb

Azərbaycan Dillər Universitetinin (ADU) Nəsimi rayon 266 sayılı məktəbdə pedaqoji təcrübədə olan tələbələrə rəhbərlik edən Xarici Dillərin Tədrisi Metodikası kafedrasının müəllimi Gözəl Məmmədovanın təşkilatçılığı ilə məktəbdə ADU-nun fəaliyyətini əks etdirən guşənin açılış mərasimi olub.

Tədbirdə Təhsil fakültəsinin nəzdində Xarici Dillərin Tədrisi Metodikası kafedrasının müdiri, professor Gülnar Hüseynzadə, kafedranın əməkdaşları, tələbə və şagirdlər iştirak edib.

Professor G. Hüseynzadə və kafedranın müəllimləri guşənin açılması münasibəti ilə xoş sözlərini ifadə edib və təbriklərini çatdırdılar.

Məktəb heyətinin və şagirdlərin ADU-nun fəaliyyəti ilə yaxından tanış olmasını təmin etmək məqsədi ilə yaradılan guşədə universitetin tarixi, mövcud fakültə, kafedra, şöbə, departament və mərkəzlər haqqında məlumatı əks etdirən kitab və jurnallar yer alıb.

Sonda Gözəl Məmmədova təcrübə müddətində təcrübəçi tələbələrin iştirakını təmin edərək məktəbin ictimai işlərində fəallığı ilə seçildiyinə və təşkilatı bacarığına görə məktəb direktoru Fərqanə Əliyevə tərəfindən təşəkkürnamə ilə təltif olunub.

Könül Fərəcbəyli
Xarici Dillərin Tədrisi Metodikası müəllimi

Qızıl Aypara Cəmiyyətində təcrübədə olan ADU təmsilçiləri

İstehsalat (pedaqoji) təcrübəsi bir qayda olaraq, peşə hazırlığı və diplomqabağı təcrübədən, magistr pilləsində isə elmi tədqiqat və elmi pedaqoji mərhələlərdən ibarət olur. Diplomqabağı təcrübə təlimin yekun mərhələsi olmaqla, bütün nəzəri dərslər və digər təcrübə növləri başa çatdıqdan sonra həyata keçirilir.

Təcrübənin əsas vəzifələri tələbənin ali məktəbdə aldığı nəzəri bilikləri möhkəmləndirmək, dərinləşdirmək və sonrakı əmək fəaliyyətində istifadəsini təmin etmək, tələbələrə ixtisasın profilindən və xüsusiyyətlərindən asılı olaraq, yeni texnologiyalarla, iş üsulları ilə, elmi-tədqiqatlarla və digər məsələlərlə tanış etmək, tələbələrdə işgüzarlıq, təşkilatçılıq və kommunikativ vərdisləri aşılamaq, tələbələrin kompüter texnologiyaları sahəsindəki biliklərini təkmilləşdirmək, pedaqoji ixtisaslar üzrə təhsil alan tələbələrdə pedaqoji peşəyə olan meyil və marağı möhkəmləndirmək və təlim-tərbiyə işlərini həyata keçirmək bacarığını inkişaf etdirməkdən ibarətdir.

Beynəlxalq münasibətlər və idarəetmə fakültəsinin tələbələrindən Qızıl Aypara Cəmiyyətində istehsalat təcrübələrinin necə keçdiyi ilə tanış olaq. Söhbətləşdiyim kollektiv mənə çox mehriban, gülürlük qarşıladı.

Söhbətə Yaponşünaslıq tələbəsi Fəridə Mirzəzadə ilə başladıq. Təcrübə ilə bağlı ilkin təəssüratlarını bizimlə bölüşdü:

- İlk olaraq demək istəyirəm ki, bura gələndə biz fikirləşirdik ki, gedib xəstəxanaya danışacağıq, uşaqlar evinə gedəcəyik. Lakin daha sonra gördük burada bizə dərslər keçirilir, psixoloji leksiya təşkil edilirdi. Biz təcrübəyə yollanmamış qarşımıza turizm, insan hüquqları və s. seçimlər qoyuldu. Qızıl Aypara Cəmiyyətinin mahiyyətini, yarıdım göstərdiyini bildiyim üçün seçdim. Burada ən çox sosial-psixoloji, tibbi yardım haqqında öyrəndim, leksiyaların mənə çox köməyi oldu.

Tələbələrin elmi rəhbəri Regionşünaslıq kafedrasının müəllimi Sevinc Qurbanova təşkilatın gördüyü işlər haqqında məlumat verdi:

- Qızıl Aypara Cəmiyyətinin əsas missiyası yardımlarla məşğul olmaqdır. Bizdə gəlir gətirmə fondumuz var, yaqın ki, ticarət mərkəzlərində, marketlərdə yardım qutularımızı görmüşünüz. Hər ayda əldə olunan gəlirdən layihə həyata keçiririk. Bundan əlavə, işlər çox olduğu üçün bu il Xəzər Universiteti, Qərbi Universiteti, Azərbaycan Kooperasiya Universiteti, Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti və Azərbaycan Dillər Universiteti olaraq, tələbələr qrup şəklində ayrıldıq. Qrup şəklində humanitar yardım üzrə mini layihələr hazırlandı. Tələbələr aralarında maddiyyat toplayaraq Novruz bayramı ərzəsində uşaqların olduğu onkoloji xəstəxanaya baş çəkildilər. "Uşaqların sevinci" adı altında bayram şənliyi təşkil olundu, hədiyyələr paylandı. Daha sonra biz psixologiya, tibb haqqında seminarlar təşkil edirik.

Tələbələrin seminarlardan nələr öyrəndikləri, hansı işləri həyata keçirdikləri barədə soruşdum, bu haqda Beynəlxalq Münasibətlər və idarəetmə fakültəsinin tələbəsi Cəfər Abdullayev danışdı:

- Seminarlarda biz azərbaycanlı gənc mütəxəssis, psixoloq İsmayıl Atayevin sayəsində cəmiyyətin və kütlənin psixoloji sağlamlığını təhlil etməyi öyrəndik. Bununla yanaşı, biz siyasi liderlik bacarıqlarımızı artırma biləcəklərimizə yiyələnmişik. Qızıl Aypara Cəmiyyəti və Qızıl Xaç Cəmiyyətinin yaranması ilə bağlı bir sıra məlumatlar əldə etdik. Bir sıra ilkin tibbi yardım təlimləri bizə keçirildi, tibbi biliklərimizi artırdıq. Bundan əlavə, Qızıl Aypara Cəmiyyətinin yaranma günü ilə əlaqədar Fəxri xiyabanda çıxış etmişdik. Keçən həftə Azərbaycan Texniki Universitetində təşkil olunan qan vermə aksiyasında iştirak etdik. Aksiyada Qızıl Aypara Cəmiyyətinin prezidenti Novruz Aslanov və Azərbaycan Texniki Universitetinin rektor əvəzi Xalid Yaxudov çıxış etdilər. Ümumiyyətlə, təcrübədən gözlənilərim gözləmədiklərim idi, amma gözləmədiklərim də reallaşdı.

Əlavə olaraq, tələbələr könüllülük fəaliyyətləri barədə danışdılar. Bildirdilər ki, istehsalat təcrübəsi bitmə də, onların könüllü olaraq fəaliyyəti davam edəcək. Könüllülər tədbirlərin, qurultayların, yardım aksiyalarının təşkilində fəal iştirak edirlər.

Hazırladı: Aysel Azad,
Filologiya və jurnalistika
fakültəsinin 343-cü qrup tələbəsi

Gələcək bizimlə gələcək

Müəllim! Bu ad hər kəs üçün əzizdir. Hamının müəllimi olub, eləcə də, mənim.

Orta məktəb illərində hər kəs kimi mənim də müxtəlif peşələrə marağım olub. Düzünü desəm, mənim ilk həvəsim həkimliyə olub. Lakin, zaman keçdikcə müəllimlik sənətinin nə qədər şərəfli, uca olduğunun fərqinə vardım. Qarşımda iki məqsəd var idi. Birincisi orta məktəbi yaxşı qiymətlərlə bitirmək, ikincisi isə ali məktəbə müəllimlik ixtisasına daxil olub gələcəkdə savadlı və sevilən müəllim olmaq idi. Nəhayət, 2014-cü ildə 272 sayılı orta məktəbi fərqlənmə ilə bitirdim və həmin ili Azərbaycan Dillər Universitetinin Təhsil fakültəsinin ingilis dili müəllimliyi ixtisasına yüksək balla daxil oldum. Universitetdə dərs müddətində ingilis dili üzrə biliklərimi peşəkar müəllimlər sayəsində təkmilləşdirdim. Bununla yanaşı, bizə psixologiya, pedaqogika, metodika fənləri tədris olunurdu. Bir sözlə, Dillər Universiteti gələcək nəsillər üçün peşəkar, savadlı müəllimlər yetişdirirdi. Öz ixtisasına olan sevgim getdikcə daha da artdı. Təhsil aldığım müddətdə universitetdə Tələbə Elmi Cəmiyyəti tərəfindən təşkil olunmuş elmi konfranslarda, eləcə də, universitetimizi təmsil edən digər konfranslarda ingilis dilində çıxışlar edərək, həmçinin onlayn şəkildə Oksford universitetinin seminarlarında iştirak edərək diplom və sertifikatlar əldə etdim. Bütün bunları öz ixtisasına - müəllimliyə olan sevgimdən irəli gəldiyindən düşünürəm. Daha sonra fevral ayında 210 sayılı tam orta məktəbə pedaqoji təcrübəyə yollandıq. İlk gündən məktəbin direktoru R.Kəmalə xanım eləcə də, digər müəllimlər tərəfindən xoş münasibətlə qarşılandıq. Metodistimiz Rəyza Abdürrəhmanova tərəfindən müxtəlif siniflərə təhkim olunduq. İlk həftə passiv həftə idi və bu həftə ərzində təhkim olduğum 6b sinfinin dərslərində iştirak edərək onların psixologiyası ilə tanış oldum. Pedaqoq və psixoloqumuz da həmçinin bizə öz dəyərli məsləhətlərini verdilər. Nəhayət, aktiv həftə başladı. Əhvalımın necə olmasından asılı olmayaraq, şagirdlərimin qarşısına çıxanda onların şəxsiyyətinin formalaşmasında əsas vəzifənin ilk növbədə, biz müəllimlərin üzərinə düşdüyünü nəzərə alaraq sinif otağına həmişə xoş əhval-ruhiyyə ilə daxil oluram. Şagirdləri həvəsləndirəcək materiallar hazırlayıb hər dərsin sonunda müxtəlif aktivitələr keçirərək onları həvəsləndirməyə çalışıram. Zaman keçdikcə passiv şagirdlərin də dərslərdə fəal iştirakını, ümumiyyətlə şagirdlərin həvəsləndirilməsini müşahidə etdim. Onların mənə olan sevgisi, ən əsası ingilis dili fənnini sevmələri, dərslə həvəslə hazırlaşib gəlmələri məni daha da xoşbəxt edir. Deyirlər ki, bir milləti məhv etmək üçün onun müəlliminin və həkiminin savadsız olması kifayətdir: biri

milləti mənəvi cəhətdən, digəri isə fiziki cəhətdən şikəst edəcəkdir. İnsana düz yol göstərən, onun yaşamaq üçün mükəmməl insan olmasında stimül verən əsas qüvvə müəllim sayılır. Düşünürəm ki, əsl müəllim ilk növbədə peşəsini dərinləndirən, öyrənməli və ən əsası hər bir şagirdə şəxsiyyət kimi yanaşmalıdır.

Bu məqaləni yazarkən məktəbin direktoru Kəmalə xanımın fikirlərini almaq üçün ona yaxınlaşaraq bizə nələri məsləhət gördüyünü soruşdum və o, dedi: "İlk olaraq gəldiyiniz üçün təşəkkür edirəm. Düşünürəm ki, müəllim şagirdlərlə əməkdaşlıq etməyi, dinləməyi bacarmalı, səbrli olmalıdır. Əgər bir şagird dərslərini həvəslə yerinə yetirirsə, deməli, ya müəllimə çox sevir, ya da həddən artıq çəkinir. Bundan əlavə, kurikulum sistemini dərinləndirən öyrənməyinizi məsləhət görürəm. Hər bir müəllim şagirdə şəxsiyyət kimi yanaşmalı və öz ixtisasını dərinləndirən öyrənməlidir."

Bu yolda sizə uğurlar arzu edirəm".

Daha sonra, 6B sinfində "Weather" mövzusunda açıq dərs keçdim və bu dərslərdə şagirdlərim aktivlikləri ilə seçildilər. İki komandaya bölünən şagirdlər mövzu haqqında sualları cavablandırdılar. Dərsin sonunda şagirdlər ingilis dilində müəllimlərə həsr edilmiş mahnı səsləndirdi və qalib gələn komandaya sertifikat verərək təbrik etdim. Bu dərsim müəllimlər tərəfindən yüksək qiymətləndirildi və metodistim 10 ballıq sistem üzrə 10 balla dərslərimi qiymətləndirdi. Dərslərim Təhsil Nazirliyinin rəsmi saytında əks olundu.

Əldə etdiyim uğurlar məni daha da həvəsləndirir. Düşünürəm ki, müəllim yüksək əqidə, məslək sahibi olmalıdır. O, xalqını, vətəninə sevməli, gəncliyi də bu ruhda yetişdirilməlidir. Əslində, müəllim sözü müqəddəsdir, bu adı daha da müqəddəs edən yaxşı müəllimdir. Yəni, müqəddəs olanlar öz vəzifələrini layiqincə yerinə yetirən insanlardır. Müəllim əməyinin nəticəsində cəmiyyət formalaşır, savadlı, bilikli, geniş dünyagörüşlü, nümunəvi əxlaqə malik insanlar yetişir. Bu insanlar cəmiyyəti daha da inkişaf etdirir. Hazırda dövlətimizin müstəqilliyinin möhkəmlənməsində fəal iştirak edən insanlar məhz müəllim əməyinin nəticəsidir. Müəllimlər müasir cəmiyyət quruculuğunun ən fəal iştirakçılarıdır. Hər birimiz layiqli vətəndaş kimi yetişməyində müəllimlərimizin əvəzsiz xidmətləri olmuşdur. Bir sözlə, Gələcək Müəllimlə gələcək!

Səkinə Salmanlı

Təhsil fakültəsinin 417A qrup tələbəsi

ADU-da fransızdilli universitetlərin I forumu keçirilib

Aprelin 12-də Azərbaycan Dillər Universitetinin (ADU) nəzdində fəaliyyət göstərən Frankofoniya Universitet Mərkəzi və Fransanın Azərbaycandakı səfirliyinin birgə əməkdaşlığı çərçivəsində fransızdilli universitetlərin I forumu keçirilib.

Forumu giriş sözü ilə açan Fransanın Azərbaycandakı səfiri Orelia Buşezi forumun keçirilməsi üçün göstərilən dəstəyə görə ADU rəhbərliyinə dərin təşəkkürünü bildirib: "Mən bu forumda Fransa səfirliyinin iştirakına görə qürur hissi keçirirəm, eyni zamanda, fransız dilini öz tədris dili kimi seçən ölkələrin nümayəndələrinin burada olmasından məmnunam. Azərbaycan Dillər Universitetində təhsil alan tələbələrin fransız dilində tədrisi davam etdirmələrinin iki önəmli cəhətini vurğulamaq istərdim. Birincisi, Fransa və Azərbaycan arasında təhsil və elm əlaqələrinin inkişafı sürətlənəcək, ikincisi fransızdilli ölkələrdə yaşamaq üçün şərait yaranacaq".

Təhsil Nazirliyinin nümayəndəsi Şahin Bayramov son dövrlərdə Azərbaycanda təhsillərini fransız dilində təhsil almaq istəyənlərin sayının artdığını deyib: "Təhsil Nazirliyi və Fransanın ali təhsil müəssisələri arasında təhsil sahəsində uğurlu layihələr həyata keçirilir. Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti ilə Fransanın Monpelye Universiteti arasında ikili diplom razılaşması, Azərbaycanda fəaliyyət göstərən Fransız İnstitutu ilə müxtəlif universitetlər arasında müqavilələrin bağlanması və baş əlaqələndiricinin Fransanın Monpelye Universitetinin olduğu "Erasmus+" proqramı çərçivəsində "Azərbaycanda doktorantura təhsilinin Avropa ali təhsil tələblərinə uyğun yenidən qurulması və inkişafı - Nizami" layihəsinin yaradılması Azərbaycan Fransa arasında elm və təhsil sahəsində əlaqələrin möhkəmləndirilməsində əhəmiyyətli rol oynayır". O, tələbələrə Azərbaycanda təhsil sisteminin inkişafına yönələn forumdan faydalanmağa səsləyib.

ADU-nun Beynəlxalq əlaqələr üzrə prorektoru Jalə Qəribova ADU və Strasburq Universiteti arasında Profesional Tərcümə və Konfrans Tərcüməsi üzrə Magistr Diplom delokalizasiya proqramı, Erasmus+ KA1 mobillik proqramı çərçivəsində Avropa Birliyi universitetləri ilə ikitərəfli münasibətlər barədə danışıb.

Forumun digər iştirakçıları Rumıniya səfiri Dan İanku, Belçika səfiri Bert Skufs, Moldova səfiri George Leuka, Macarıstan səfiri Viktor Sederkenyi, Avropa İttifaqının Azərbaycanda nümayəndəliyinin rəhbəri Kestutis Jancauskas I forumun əhəmiyyətindən söz açıblar və tələbələrə öz ölkələrində fəaliyyət göstərən fransızdilli universitetlərdə təhsil almağa dəvət ediblər.

Daha sonra Azərbaycan Texniki Universitetinin Texnoloji kompleks və Xüsusi texnika kafedrasının müdiri, professor Həsən Hüseynov, "Azərbaycanda doktorantura təhsilinin Avropa ali təhsil tələblərinə uyğun yenidən qurulması və inkişafı - Nizami" layihəsinin koordinatoru Vüsalə Qurbanova, Moldova Dövlət Universitetinin nümayəndəsi Elena Prus və digərləri fransızdilli universitetlərdə təhsillə bağlı təqdimatlar ediblər.

Daha sonra Azərbaycan Texniki Universitetinin Texnoloji kompleks və Xüsusi texnika kafedrasının müdiri, professor Həsən Hüseynov, "Azərbaycanda doktorantura təhsilinin Avropa ali təhsil tələblərinə uyğun yenidən qurulması və inkişafı - Nizami" layihəsinin koordinatoru Vüsalə Qurbanova, Moldova Dövlət Universitetinin nümayəndəsi Elena Prus və digərləri fransızdilli universitetlərdə təhsillə bağlı təqdimatlar ediblər.

Forumun sonunda ADU tələbələrinin hazırladığı məşhur fransız yazıçısı Antuan de Sent-Ekzüperinin "Balaca şahzadə" əsəri nümayiş olunub.

"Ardıcıl tərcümə" müsabiqəsi

Azərbaycan Dillər Universitetində (ADU) universitetin Tərcümə və Mədəniyyətşünaslıq fakültəsi nəzdində German dillərinin tərcümə nəzəriyyəsi və praktikasına kafedrasının təşkilatçılığı ilə Ümummilli lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 95-ci ildönümünə həsr olunmuş "Ardıcıl tərcümə" müsabiqəsi keçirilib.

Öncə Tərcümə Araşdırmaları Elmi-Tədqiqat Laboratoriyasının müdiri professor Qılıncxan Bayramov Ümummilli lider Heydər Əliyevin ömür yolu və fəaliyyəti barədə qısa məlumat verib.

Müsabiqədə alman və ingilis dillərinin tərcüməsi ixtisası üzrə təhsil alan üçüncü və dördüncü kurs tələbələrə iştirak ediblər. Tələbələrə Tərcümə Araşdırmaları ETL-in elmi işçisi Sabir Əliyev və German dillərinin tərcümə nəzəriyyəsi və praktikasına kafedrasının laborantı Rəhibə Əliyeva tərəfindən Heydər Əliyevin "Neft strategiyası" adlı kitabından Azərbaycan, ingilis, alman dillərindən müxtəlif nitqlər oxunub və verilən mətnlər ardıcıl tərcümə edilib.

Müsabiqədə Tərcümə və Mədəniyyətşünaslıq fakültəsinin 361b qrup tələbələri Çinarə Salahova I, Nərgiz Allahverdiyeva II, Samirə Kəlbəliyeva isə III yerə layiq görülüb. Müvafiq olaraq, tələbələrə hazırlaşdırılan kafedranın müəllimləri Sevda Həsənova I və II yerlərə, Təranə Məmmədova isə III yerə sahib olub.

Qaliblər Müəllim Həmkərlər İttifaqı Komitəsi tərəfindən mükafatlandırılıb.

Müsabiqədə fəal iştiraklarına görə fakültənin 365-ci qrup tələbəsi Nərimin Xudiyeva, 462b qrup tələbəsi Elməddin Ramazanov, 362a qrup tələbəsi Şəbnəm Məmmədli, 363-cü qrup tələbəsi Rasana Qasımova sertifikatlarla təltif olunublar.

German dillərinin tərcümə nəzəriyyəsi və praktikasına kafedrası

ADU-nun tələbəsi qalib olub

Bu ilin mart-aprel aylarında Azərbaycan Dillər Universitetinin tələbəsi Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin SABAH qruplarının Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illik yubileyi münasibətilə riyaziyyat, müəllimlik və informasiya texnologiyaları üzrə bilik yarışında qalib olub.

8 ali təhsil müəssisəsinə ihatə edən bu yarışda ümumilikdə SABAH qruplarının 500-dən çox tələbəsi iştirak edib. Yarışlar Bakı Dövlət Universitetində (BDU), Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetində (ADPU) və Azərbaycan Texniki Universitetində (ATU) keçirilib.

Yarışın birinci mərhələsinin nəticələrinə əsasən, 300-dən çox tələbə ikinci mərhələdə iştirak etmək hüququ qazanıb.

ADPU-da müəllimlik üzrə bilik yarışının ikinci mərhələsi və final mərhələsi keçirilib. İkinci mərhələnin sonunda birinci mərhələni uğurla keçənlərə sertifikatlar verilib və final mərhələyə keçənlər müəyyən edilib.

Yazılı şəkildə aparılan final mərhələsində qaliblər müəyyən edilib. I yeri BDU-nun tələbəsi Tamara Əliyeva, II yeri ADPU-nun tələbəsi Nərimin Mahmudova, III yeri Azərbaycan Dillər Universitetinin (ADU) tələbəsi Nərimin Səfərova tutub.

Qaliblərə BDU-da keçirilən mükafatlandırma mərasimində hədiyyə və sertifikatlar təqdim edilib.

ADU-NUN YATAQXANASI TƏLƏBƏLƏRİN GÖZÜ İLƏ

Tələbəliyin gözəlliyindən biri də yataqxana həyatıdır desək yanlışdır. Xüsusilə bölgələrdən gələn tələbələr universitet yataqxanalarına yerləşir, pis - yaxşı tələbəliyin dadını çıxarırlar. Bu gün Azərbaycanda 50-dən çox ali təhsil müəssisəsi fəaliyyət göstərsə də, onların heç də hamısının yataqxanası yoxdur. Kirayə evlərlə müqayisədə qiymət münasibliyi isə yataqxanalara tələbatı artırır. Burada həm də şərait vacib şəraitdir.

Yataqxanada yaşayan tələbələrin şəraitlərini öyrənmək üçün Azərbaycan Dillər Universitetinin tələbə yataqxanasının qonağı olduq. Qeyd edək ki, Universitetin qızlar və oğlanlar üçün nəzərdə tutulan 2 yataqxanası var. Amma qızlar üçün ayrılan yataqxana binasının iki blokunda məcburi köçkünlər yerləşdirilib.

Yataqxananın komendantı Sevinc Əliyeva bildirdi

ki, bura 1979-cu ildən fəaliyyət göstərir. 2013-cü ildə yataqxanada əsaslı təmir işləri aparılıb. Son bir il ərzində isə yataqxanada şəraitin yaxşılaşdırılması üçün zəruri tədbirlər görülmüşdür. Qızlar üçün nəzərdə tutulan 206 yerlik yataqxanada hazırda 190 tələbə qalır. Bura 1 əcnəbi tələbəni və təxminən 10-a qədər Universitetin pedoqoji heyətini əlavə etsək, say tamamlanır.

Filologiya və Jurnalistika fakültəsinin jurnalistika ixtisası üzrə təhsil alan Günay Ələkbərli yataqxanadakı şəraitdən razı olsa da, yataqxanadan tədris korpusuna qədər olan məsafənin uzaqlığından gileylidir. "Adətən yataqxanalar universitetlərə yaxın ərazidə yerləşir. Bu yataqxana xeyli müddətdir ki, tikilib və köçürülməsi imkansızdır. Məsafəyə görə dərsin başlamasına 1 saat qalmış evdən çıxırıq. Gün ərzində 1.20 AZN xərcləyirik"- deyən Günay yataqxanadakı şəraitlərdən razıdır. Təhsil fakültəsinin ikinci kurs tələbəsi İradə Məmmədova isə yataqxanada yaradılan digər şəraitdən danışdı: - "Dərslərimizi hazırlamaq üçün xüsusi otaq və kitabxana var. Hər kəs ayrı-ayrılıqda gedib, dərslərini orada hazırlaya bilər. Bu otaqda həm də asudə vaxtımızı səmərəli keçirmək üçün lazımı şərait yaradılıb. Burada qızlarla hərdən televizor izləyir, bədii kitablar oxuyuruq".

Tələbələrə söhbətşərkən məlum oldu ki, təmizlik işlərində də iştirak edirlər. "Hər mərtəbədə təmizlik işlərinə nəzarət etmək üçün bir tələbə seçmişik və həmin tələbə həftəlik olaraq cədvəl tərtib edir. Cədvələ uyğun növbə ilə təmizlik işləri aparırıq"- deyən Tərcümə və mədəniyyətşünaslıq fakültəsinin 2-ci kurs tələbəsi Mələhət Əsədova təhlükəsizlik məsələsinə də toxundu: "Təhlükəsizlik baxımından hər şey qaydasındadır. Giriş və çıxış vaxtı səhər saat 07:00 - dan axşam saat 23:00 - a qədərdir. Yataqxanaya şəxsiyyət vəsiqəsi ilə yalnız qadın yaxınlarımız daxil ola bilər. Hətta analarımız 1 gün bizimlə qala bilər. Bu çox yaxşı imkandır".

Yataqxananın gözetçisi Mahirə Məmmədquliyeva yalnız işləyən tələbələrin gec gəlmələrinə icazə verildiyini dedi.

Burda Tələbələrin əsas problemi İnternet, kompüter otağının yoxluğu, soyuducu və paltar dolabının azlığı ilə bağlıdır.

"İnternet bizim ən böyük probleminizdir. Çəkiləyirdi çox yaxşı olardı. Çünki dərslərimizi hazırlamaq üçün internet lazım olur. Azı 25 manatlıq kontur yükləyib telefonda istifadə edirik. Bu həm cibimizə münasib deyil, həm də sürəti zəif olur. İnternetin aylıq ödənişini də biz qarşılamaya hazırıq. Əsas odur internet quraşdırılsın".

"Kompüterlərlə təmin olunsaq, çox yaxşı olardı. Kompüter otağı yaradılsa, kompüter olmayanlar oradan istifadə edərək fərdi işlərini, gündəlik dərslərini hazırlaya bilərdilər".

"Hər otaqda 1 rəf var. Bu da tələbə sayına uyğun deyil. Əsas geyimləri bura gətirik ki, əlavə yer tutmasın. Geyimlərdən əlavə kitabları qoymağa belə yer yoxdur. Bu baxımdan şərait yaradılsaydı, çox yaxşı olardı".

Türkmənistan vətəndaşı olan tələbə Cəmilə Hacıbabayeva digər tələbələr kimi suyun zəif gəlməsindən şikayətləndi.

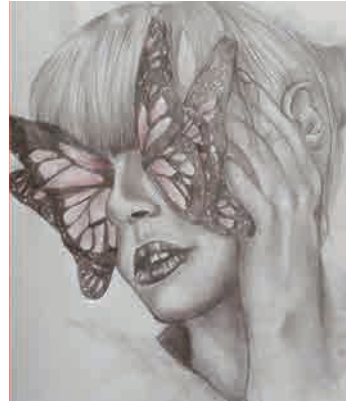
"Yataqxana ilə bağlı rəhbərlikdən başqa nə istəyirəm?" sualınıza tələbələr maraqlı cavab verdilər.

"Biz istərdik ki, Universitetdə bu ildən baş tutan "1 Günlük Xəlifə" Özümdə layihəsində "Yataqxana müdiri" - komendantı vəzifəsini də irəli sürsünlər. Burada qalan tələbələrdən kimsə komendant seçilsin və 1 günlük bu vəzifəni icra etsin".

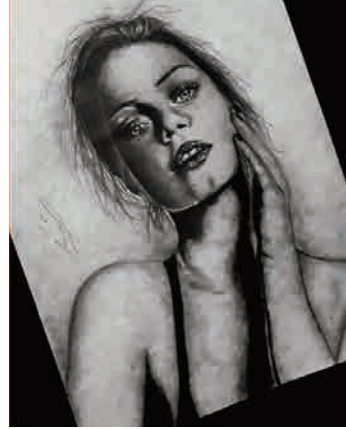
Gördüklərimizi, eşitdiklərimizi Azərbaycan Dillər Universitetinin Təbiyət işləri üzrə prorektoru Sərraf Hüseynovla bölüşdük. Səlahiyyətli şəxs yataqxanada olan problemlərin aradan qaldırılması üçün lazımı işlərin görüldüyünü qeyd etdi. "Yataqxana binasını internetlə təmin etmək üçün universitetin büdcəsində kifayət qədər vəsait yoxdur. Amma tələbələrin digər problemlərini universitet olaraq hər zaman həll etməyə hazırıq. Yaxın gələcəkdə yeni yataqxana binasının tikilməsi nəzərdə tutulmur. Təhsil nazirliyinin banklardan biri ilə həyata keçirəcəyi yeni yataqxana layihəsində çalışacağıq ki, biz də universitet olaraq tələbələrimiz üçün yerlər əldə edək". Yataqxanada yerləşdirilən məcburi köçkün ailələrinin nə zaman köçürülməsinə gəlincə, Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsinin Beynəlxalq əlaqələr, informasiya və mətbuat xidməti departamentinin rəhbəri Elçin Qədimov bildirdi ki, "köçürülmə prosesi mərhələli şəkildə aparılacaq. Dəqiq vaxt demək mümkün deyil. Hal-hazırda qəzalı şəkildə olan binalarda məskunlaşan məcburi köçkünlərin köçürülməsi gündəmdə olduğu üçün ADU-nun yataqxanasından məcburi köçkünlərin köçürülməsi yaxın gələcəyə planlaşdırılıb". SİTATIN SONU.

Hazırladı: Ülviyyə Cingizzadə
foto: Akqabay Muradov
Filologiya və jurnalistika fakültəsinin
240-cı qrup tələbələri

Yaradıcı tələbəmizin bir günü

İnsan ömrünün bütün çağları maraqlı, rəngarəng və yaddaqalandır. Tələbəlik illəri isə, xüsusilə, əsrarəngiz və danışmaqdan doymulmayan çağlardır. Hər insan tələbəlik illərinin maraqlı keçməsinə şərait yaratmır. Kimisi hər gün dərsə gedib dərs oxuyub, heç bir fəal işlərdə iştirak etmir və 4 ilini beləcə başa vurur, kimisi isə 4 ilinin hər gününü yaddaqalan edir. Hər universitetin passiv tələbələri olduğu kimi, aktiv tələbələri də var, bizim universitetin də hamçının. Hazırladığımız müsahibə belə bir aktiv tələbənin 1 günü haqqındadır. Beynəlxalq münasibətlər və idarəetmə fakültəsinin I kurs tələbəsi Fidan İbrahimova ilə yaxından tanış olaq və onun digər tələbələrdən fərqi birlikdə görüb, qarar verək.

Salam, Fidan, niyə məhz Beynəlxalq münasibətlər fakültəsi?

- Düşünürəm ki, xəyallarım üzərində inşa etdiyim karyerama gedən yolda bu fakültə və bu ixtisas mənə kömək edəcək.

Fidan, bu bacarığınızı neçə yaşınızda və necə kəşf etdiniz?

- Xatırlayıram, ilk dəfə 5-6 yaşında qələm tutmağa rəngli qələmlərdən başlamışdım. Rəssamlığa xüsusi marağım vardı. Bir anda öz-öz-lüyümdə bacarığımı kəşf etdim.

İlk çəkdiyiniz rəsmlərlə indiki rəsmləriniz arasında istədiklərinizi ifadə etmək baxımından nə kimi fərqlər görürsünüz?

- Mən, hətta, məktəb vaxtı çəkdiyim rəsmləri hələ də saxlayıram, indiki çəkdiyim rəsmlər arasında çox böyük fərq görürəm və bu, mənə sənəti davam etdirməyə daha da stimül verir. Əvvəl və indi çəkdiyim rəsmlər arasında çox irəliləyiş var. Bu, məni, həqiqətən çox xoşbəxt edir.

Fidan xanım, yaradıcılıq ən çox əhval-ruhiyyədən asılıdır, bəs siz ən çox hansı hallarda rəsm çəkirsiniz?

- Bəli, nəinki rəssamlıq, incəsənətin özü insanın ruh halından asılıdır. Mən nadir hallarda xoşbəxt olarkən rəsm çəkirim, əsasən, cəsarətli vaxtlarımda rəsm çəkməyə meyilli oluram.

Rəsm çəkməyə ehtiyac duyduğunuz xüsusi zamanlar olurmu?

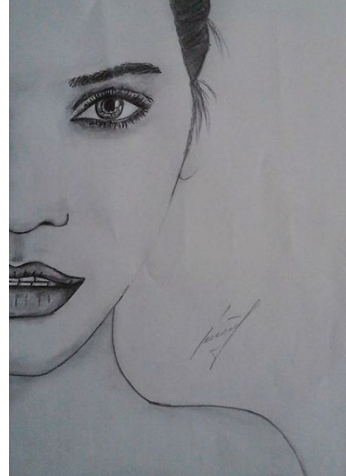
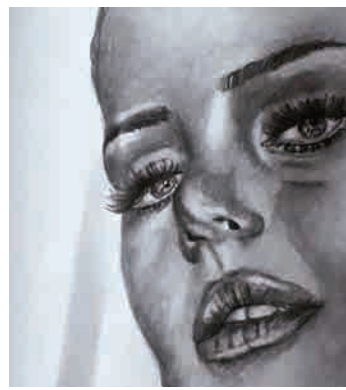
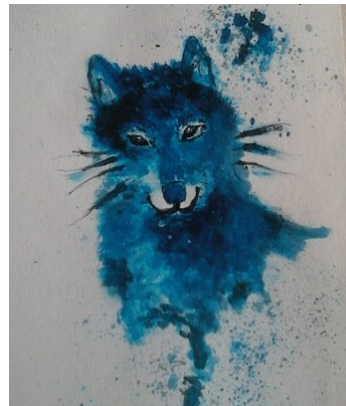
- Bəli, olur, bu, daha çox mənə biri üçün dərindən, ailmədən biri üçün, ya da bir neçə gün rəsm çəkməkdə artıq bu sənətə qarşı ruhum açılıq hiss edir və istər-istəməz rəngli qələmlər tapıb rəsm çəkməyə başlayıram. Bu sənəti hər bir insanın, xüsusilə, hər bir tələbənin dadması - istəyirəm. Əlinə bir dəfə də olsun kələm və ya qələm almayıb hər hansı bir şəkli çəkməyən, yaradıcılıq ilə məşğul olmayan bir insanı təəvvür edə bilmirəm. Buna görə də, universitetimizin tələbələrini bu sənətə cəlb etmək istəyirəm.

İdealınız olan rəssam kimdir?

- Daha çox Michelangelo, Pablo Picasso və Leonardo Da Vinçi kimi rəssamları sevirəm, amma bundan başqa, portret çəkənlər, xüsusilə, realistik üslubda portret çəkən hər bir rəssama xüsusi marağım var.

Fidan xanım, biz araşdırmalarımız nəticəsində sizin aktiv bir tələbə olduğunuzu öyrəndik, bəs siz universitetimizin passiv tələbələrini nələri məsləhət görürdünüz?

- Belə deyə bilərəm ki, biz bütün günümüzü sadəcə dərs və evdəki gündəlik işlərlə məhdudlaşdırmamalıyıq. Eyni zamanda, incəsənət ilə də məşğul olmalıyıq. "Yaşam" dediyimiz ifadənin özəyi sənətdir və incəsənət ruhu olmayan bir insanı təəvvür etmək çətindir. Mən universitetimizin Rəsm Klubunda təlimçidən başqa, Yazlar Klubunun da üzvüyəm. Yazlar klubunun tədbirlərində və Rəsm klubunun dərslərində iştirakımla aktiv fəaliyyət göstərməyə çalışıram. Rəsm klubundakı fəaliyyətimdə tələbələrə sadəcə rəsm çəkməyin sirlərini açmaqla yanaşı, incəsənətə qarşı onlarda marağ yaradaraq onları bu sənətə cəlb edirəm. Bu fəaliyyət mənə nəfəs kimi gəlir. Həmyaşıdlarımla, xüsusilə, tələbə yoldaşlarımla cəmiyyətimizdə fəal rol oynamaqları çox önəmlidir. Aktiv fəaliyyət insanı onları yararlı, faydalı olduğunu hiss elətdirir.

Sevinc Səfəli

Filologiya və jurnalistika fakültəsinin 134-cü qrup tələbəsi

Dahi Azərbaycanlı - Lütfizadə

Hər bir azərbaycanlının qürur mənbəyi olan görkəmli azərbaycanlı alim Lütfi Zadənin adı dünyanın elm tarixinə qızıl hərflərlə həkk olunub. Lütfi Zadənin elmi kəşfləri, elmi ideyaları bəşəriyyətin inkişafına, insanların rahatlığına, rifah halını yaxşılaşdırmağa xidmət edən elmi ideya və kəşflərdir. Bütün dünyada, xüsusilə vətənimdə - Azərbaycanda L.Zadəyə böyük diqqət göstərilir, önəm verilir.

Təsədüfi deyil ki, 2011-ci ilin fevralında Prezident İlham Əliyevin Sərəncamı ilə dünya şöhrətli alim texnologiyaların inkişafına verdiyi töhfələrlə mədəniyyətə dialoqun qurulmasında göstərdiyi xidmətlərinə görə "Dostluq" ordeni ilə təltif edilib. 90 illik yubileyi ilə əlaqədar yüksək səviyyədə bir sıra tədbirlər keçirilib.

Bundan əlavə, Lütfi Zadə haqqında "Müasir elmin korifeysi", "Dünya dahilərsiz yaşaya bilmir" adlı kitablar yazılıb, "Uzaq və yaxın Lütfi Zadə" sənədli filmi çəkilib, Lütfi Zadə irsi və Süni İntellekt Assosiasiyası, Lütfi Zadə adına Beynəlxalq Müasir Elmlər Akademiyası yaradılıb.

Lütfi Zadə öz növbəsində, vətəni, xalqını çox sevir: "Heç zaman azərbaycanlı olduğumu gizlətməmişəm, əksinə, bununla qürur duymuşam" deməklə bir daha millətində nə qədər bağlı olduğunu nümayiş etdirib.

Süni intellekt sahəsində qeyri-səlis məntiq nəzəriyyəsinin yaradıcısı kimi dünyada məşhur olan Lütfi Zadə (Lütfəli Rəhim oğlu Ələsgərzadə) 1921-ci il, fevral ayının 4-də Bakıda anadan olub.

Atası Ələsgər Ərdəbilidən olan cənubi azərbaycanlı Rəhim Ələsgərzadə ixtisasca jurnalist, Rusiyadan olan yəhudi əsilli anası Fanya Koriman pediatr olub. Bakıda 16 sayılı orta məktəbdə ibtidai təhsil alıb. L.Zadə kiçik yaşlarından elmə böyük maraq göstərib.

Anası Lütfi ilə bağlı müsahibələrinin birində deyib: "Lütfinin 5 yaşını tamam olan gün qohum-əqrəbamız gələrək onu təbrik etmək istəyirdi. Lakin o, bütün qonaqların ona görə gəlməsini sanki görmür, künce çəkilərək kitab oxumaqda davam edirdi".

1932-ci ildə Sovet İttifaqı İran vətəndaşı olan azərbaycanlılarla bağlı qərar qəbul edir. Qərara əsasən, onlar Sovet İttifaqı vətəndaşlığını qəbul etməli, əks təqdirdə ölkəni tərk etməli idilər. Rəhim Ələsgərzadə bu səbəbdən 1932-ci ildə ailəsi ilə birlikdə İrana köçür.

Lütfi Zadə Tehrandə amerikalıların təhsil müəssisəsi olan "Alborz" kollecində orta təhsilini davam etdirib. O, müsahibələrində həmin dövrü xatırlayaraq qeyd edir: "Alborz"da oxuyarkən Sovet və Amerika məktəbləri arasında çox böyük fərq gördüm.

Bu məktəbdə ilk dəfə olaraq Amerika xalqı, Amerika elmi və mədəniyyəti haqqında məlumat əldə etdim. Orada elmin inkişafı üçün yaradılmış şərait məni hələ məktəb illərindən Amerikaya çəkirdi. Orta təhsilini müvəffəqiyyətlə başa vuran Zadə Tehran Universitetinin elektrik mühəndisliyi fakültəsinə daxil olur.

Lütfi Zadə universiteti bitirdikdən sonra bir müddət İranda yerləşdirilən Amerika qoşunları üçün tikinti materiallarının təchizatçısı kimi çalışan

atası ilə birlikdə işləyib. 1944-cü ilin iyulunda uşaqlıq arzusunu gerçəkləşdirərək Birləşmiş Ştatlara köçür və sentyabrda Massachusetts Texniki İnstitutuna daxil olur. 1946-cı ildə bu ali təhsil müəssisəsini bitirərək magistr dərəcəsi alır.

Məlumat üçün qeyd edək ki, amerikalılar üçün onun ad və soyadını tələffüz etmək çətin olurdu. Buna görə də Lotfi.A.Zadeh kimi çağırırdılar. O, öz elmi əsər və məqalələrini bu ad altında yazıb, buna görə də dünyada Lütfi Zadə kimi tanınır.

Sonra o, Kolumbiya Universitetinin aspiranturasına daxil olur və 1949-cu ildə dissertasiyanın müdafiəsindən sonra mühəndislik bölməsində asistent olaraq çalışmağa başlayıb.

Bu ali təhsil ocağında fəlsəfə elmləri üzrə doktor elmi dərəcəsi alıb. 1952-ci ildə Ç.Raqqasini ilə birlikdə Vinerin ekstrapolyasiya nəzəriyyəsinin maraqlı ümumiləşməsinə təklif edib. Elə həmin il də diskret sistemlər üçün Z-çevirmə metodunu (Zadə sözünün baş hərfi) işləyir.

Bu diskret və rəqəmli idarəetmə, informasiya və kommunikasiya sistemlərinin əsasını qoyan bir metoddur. Artıq 1957-ci ildə o, elektrik mühəndisliyi sahəsində Kolumbiya Universitetinin professoru olur və məşhur alim Norbert Vinerin tövsiyəsi ilə Kaliforniyaya köçür.

1959-cu ildən Berkli Universitetində professor olaraq çalışmağa başlayıb, 1963-cü ildən isə "Elektrik mühəndisliyi və kompüter elmləri" kafedrasına rəhbərlik edib. Lütfi Zadə həmin universitetdə ömürlük professor və "Soft Computing" İnstitutunun direktoru kimi fəaliyyət göstərib.

Bununla paralel, öz adına olan "Institute Zadeh - ZIFT" informasiya texnologiyaları institutuna direktorluq edir. Onu da qeyd etmək lazımdır ki, professor Lütfi Zadə ünlü alim Maks Plankdan sonra dünyada yeganə alimdir ki, hələ sağlığında həm özünün, həm də nəzəriyyəsinin adını daşıyan elmi mərkəz var.

O, qeyri-səlis məntiq nəzəriyyəsinin yaradıcısıdır

1965-ci ildə Kaliforniya Universitetinin elektrotexnika kafedrasının müdiri vəzifəsində çalışan 44 yaşlı L.Zadə "Information and Control" jurnalında qeyri-səlis çoxluqlara aid "Fuzzy Sets" məqaləsini çap etdirir. Böyük tarixi əhəmiyyətə malik bu iş bütün dünyada rezonansa səbəb olur, elmdə yeni bir istiqamətə təkan verir.

Qeyri-səlis çoxluqlar nəzəriyyəsinin mahiyyəti nədən ibarətdir? Bu suala professor Lütfi Zadənin cavabı birmənalıdır: "...Qeyri-səlis məntiq, qeyri-səlis çoxluqlar nəzəriyyəsinin əsas mahiyyəti odur ki, mütləq heç nə yoxdur. Hər şey, riyazi dilə desək, 0-1 şkalasında müəyyən həddə dəyişir". Deməli, real dünyanın ümumi mənzərəsi 0 və vahid arasında olan onlarla, yüzlərlə çarhlardan ibarətdir.

Zadə məntiqində real həyatı daha dürist əks etmək qabiliyyəti var, bu məntiqdə tolerantlıq daha çoxdur. Aristotel məntiqinə görə, bir adam ya dostdur, ya düşmən, Zadə məntiqinə görə isə, dostla düşmən münasibətləri arasında sonsuz sayda münasibət dərəcəsi var. O, alternativ riyaziyyat (qeyri-səlis riyaziyyat) yaratdı. Elmin dili, qeyri-müəyyən-

lik ölçüsü dəyişdiyindən qeyri-səlis fizika, qeyri-səlis kimya, qeyri-səlis riyaziyyat və başqa qeyri-səlis elmlər yarandı.

Tətbiqinə gəldikdə isə, qeyri-səlis məntiq texnologiyasından foto və videokameralar, paltaryuyan maşınlar, vakuum kimyəvi təmizləyiciləri istehsalında, avtomobillərin, qatarların, sonay proseslərinin idarə olunmasında geniş istifadə edilir.

Lütfi Zadə dünya elminə ona şöhrət qazandırmış qeyri-səlis məntiq nəzəriyyəsinə əlavə, 5 fundamental nəzəriyyə bəxş edib.

"Təəssüratlar nəzəriyyəsi", "Fəza vəziyyətləri nəzəriyyəsi", "Sözlə hesablamaya nəzəriyyəsi", "Soft Computing nəzəriyyəsi", "Optimal süzgöçlər nəzəriyyəsi" kimi elmi kəşflər dünya elminin inkişafında böyük rol oynayıb. Eyni zamanda, bu gün bu nəzəriyyələr həyatımızın bir çox sahələrində çox geniş tətbiq olunur.

Sözlə işləyən kompüterlər nəzəriyyəsi əsasında işləyən kompüterlərdə informasiyanın qranuliyası kimi sözlər, cümlələrdən istifadə olunur. Bu tip kompüterlər təxmini məntiqi nəticə çıxarma qabiliyyətinə malik olan və təəssürat əsasında informasiyanı işləyən bilən insan beyninə ən adekvat texniki modeldir.

Təəssürat nəzəriyyəsi isə dəqiq ölçmə aparandan ətraf əlamet haqqında tez və doğrğun informasiya almaq üsullarını verir. Bu nəzəriyyənin məqsədi insanda mövcud oxsar süni təəssürat sistemini yaratmağın prinsip və üsullarını verməkdir.

1963-cü ildə idarəetmə nəzəriyyəsinin kökündən dəyişdirən vəziyyətlər fəzası yanaşmasını təklif edir və Çarlz Dezoir ilə birlikdə "Xətti sistemlər nəzəriyyəsi" kitabını nəşr etdirir.

Fəza vəziyyətləri nəzəriyyəsi dinamik sistemlərin idarə olunması və müşahidə olunma nəzəriyyələri müasir idarəetmə elminin əsasını təşkil edir. ABŞ-in Milli Kosmik Tədqiqatlar Mərkəzi (NASA) bu nəzəriyyələri əsasında idarəetmə sistemlərini tədqiq edir, layihələndirir və tətbiq edir.

"Soft Computing" nəzəriyyəsi isə qeyri-səlis məntiq, süni neyron şəbəkələri, genetik alqoritmlər, xaos nəzəriyyəsi və ehtimal nəticə çıxarmaya paradigmlərinin intellektual kombinasiyalarını özündə əks etdirən yeni texnologiyaların əsasını təşkil edir.

L.Zadənin qeyri-səlis məntiq nəzəriyyəsi kimi "Optimal süzgöçlər nəzəriyyəsi" də müasir riyaziyyatda və kibernetikada yeni bir addım, yeni bir hadisədir. Bu nəzəriyyə təkcə elmi orijinallığı ilə deyil, həm də əməli nəticələri ilə qiymətlidir.

Xatırladaq ki, Lütfi Zadə dünyada əsərlərinə ən çox istinad edilən alim sayılır. Təkcə 1990-2000-ci illərdə onun əsərlərinə 36 mindən çox istinad edilib.

Ən məşhur şirkətlər L.Zadənin elmi ideyalarından bəhrələnir

Dünyanın ən məşhur aparıcı şirkət və firmaları Lütfi Zadə nəzəriyyələrinə, Lütfi Zadə elmi ideyalarına əsaslanırlar. Hamımızın yaxşı tanıdığı Yaponiyanın "Hitachi", "Matsusita", "Mitsubishi", "Sharp", "Nissan", "Canon", "Fuji", "Toshiba", "Omron", "Sanyo", "Sany-Trintron", "Daewoo", "Goldstar" (LC), "Samsung", "Honda", eləcə də Amerikanın "General Motors", "Motorola", "Ducati", "Kodak" və yüzlərlə ölkənin minlərlə tanınmış sənaye şirkətləri bu dahi alimin elmi nəzəriyyələrindən bəhrələnməyə çalışırlar. Bu böyük iqtisadi səmərəyə nail olurlar.

Dahi L.Zadə bir çox mükafatlara layiq görülüb. O cümlədən, ayrı-ayrı vaxtlarda Yaponiyanın elmə ayırdığı ən nüfuzlu "Honda" və "Okava" mükafatlarını alıb.

Bir vaxtlar idarəetmə sahəsinə əvəzsiz elmi töhfələr bəxş etmiş və nüfuzlu beynəlxalq qurumların fəxri qızıl medallarına layiq görülən dörd nəfərin (Harri Nuquist, Riçard Belman, Rudolf Kalman və Karl Astrom) sırasına daxil edilib.

O, həm də bir sıra beynəlxalq elmi təşkilatların, elmi qurumların üzvü, fəxri üzvüdür. Bununla yanaşı, o, "Qriqor Moisl", "Rudolf Oldenburqer", "Riçard B.Hamming", "Kemper de Feriye" və onlarca başqa qızıl medal və platin fəxri nişanlara layiq görülüb.

Bununla yanaşı, ona qeyri-səlis məntiqin atası adı verilib, ABŞ Milli Mühəndislik Akademiyasına üzv, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasına fəxri akademik seçilib.

O, sonuncu dəfə Bakıya 2008-ci ilin noyabrında "BakuTel" beynəlxalq telekommunikasiya və informasiya texnologiyaları sörgü və konfransında iştirak etmək üçün gəlib. Telekanalların birində səfərlə bağlı təəssüratlarını belə ifadə edib: "Bakıdan gedəndə mənim on yaşım var idi. Axırncı dəfə uzun illər bundan əvvəl - 1965-ci ildə Bakıda olmuşam."

İndi mənbə öz hisslərini ifadə etmək çox çətindir. Yaxın dostların arasında olmaqdan, bu səmimi münasibətdən çox məmnun oldum. Azərbaycanda indi baş verənlər mənə müsbət təəssüratlar oyadır.

Elmə və mədəniyyətə böyük diqqət yetirilir. Azərbaycan irəliyə gedir və onun parlaq gələcəyi olacaqdır. Mən bu uğurlara görə dövlət başçısına, dostlarıma, Azərbaycan xalqına minnətdarlığımı bildirirəm, buna görə onları təbrik edirəm. Əminliklə bildirmək istəyirəm ki, bizi irəlində parlaq gələcək gözləyir."

O, yəhudi əsilli Fey xanımla ailə qurub. Fey xanım Lütfi Zadə ilə həyatlarının müxtəlif dövrlərində dair maraqlı xatirələrdən bəhs edən - "Qeyri-səlis məntiqin atası ilə mənim həyatım və səyahətlər" (My Life and Travels with the Father of Fuzzy Logic) kitabını yazıb və 1998-ci ildə çap etdirib.

Lütfi Zadənin iki övladı olub. Qızı Stella vəfat edib. Oğlu Norman riyaziyyatçıdır. Poker oyununu döndərən bilən Norman "Winning Poker Systems" (Uduşlu Poker Sistemləri) kitabının müəllifidir.

Dünya şöhrətli azərbaycanlı alim Lütfi Zadə 2017-ci il 6 sentyabr tarixində Kaliforniyada vəfat edib.

Aysel Azad
Filologiya və jurnalistika
fakültəsinin 343-cü qrup tələbəsi

Azərbaycanın ilk maarifçi qadını-Hənifə Məlikova Zərdabi

Hənifə Abiyeva-Məlikova Çar Rusiyası, ADR və Sovet hakimiyyəti illərində Azərbaycan təhsilinin inkişafı, qızların maarifləndirilməsi uğrunda önəmli işlər görmüş şəxsiyyətlərdən biridir. O, Çarlıq hakimiyyəti altında yaşayan Azərbaycan türk və müsəlmanlar xalqlarının milli kimliyinin formalaşmasında mühüm payı olan maarifçi gənclərdən Həsən bəy Zərdabının həyat yoldaşı olmuşdur. Həsən bəy Zərdabi bu çətin, məsulyyətli, amma şəərəfli xidmətləri həyata keçirərək onun yanında və ona dəstək duran şəxslərdən biri xanımı Hənifə Məlikova olmuşdur.

Hənifə xanım 1856-cı il mayın 5-də Şimali Qafqazda Nalçik şəhərində dünyaya gəlmişdir. O, təhsilini Tiflisdə Mütəddis Nina qız məktəbində almışdır. Hənifə xanımın adı tariximizdən şəərəfli səhifəsinə ilk maarifçi qadınlarından biri kimi yazılmışdır. Hənifə xanım deyirdi: "Həyatımın məqsədi - avam kütləsinin, xüsusən də qadınların hüquqları və istismara qarşı mübarizədə türk qadınlarının mədəni səviyyəsini qaldırmaq olmuş və olacaqdır. Xoşbəxtəm ki, türk qadınlarının əsarətdən qurtulması üçün bütün üfuqların açıldığı dövrə kimi yaşamışam".

Hənifə xanım evində müsəlman qızları üçün ilk məktəb açdı. Həyat yoldaşı ilə bərabər müsəlman ailələrindən mümkün qədər çox qızı təhsilə cəlb etmək üçün

Hənifə Məlikova və Həsən bəy Zərdabi

sey göstərirdi. Qızlar üçün xüsusi bir internat evini açmağı planlaşdırsalar da, maddi vəsaitin olmaması bu arzunu gerçəkləşdirməyə mane oldu.

1878-ci ildə Zərdab kəndinə qayıtmaq məcburiyyətində olan ailə burada da öz maarifçilik fəaliyyətlərini davam etdirir. Hənifə xanım müsəlman qızlara dərs keçir, xüsusilə rus dilini öyrədir.

Onu qeyd etmək lazımdır ki, hər bir

azərbaycanlının sevgi-sevə izlədiyi "Ordan Burdan" tamaşası Həsən bəy Zərdabi və onun xanımı Hənifə xanımın həyat hekayəsini əks etdirir.

Hənifə xanım təkcə maarifçilik ideyalarını yaymaqla bərabər oba-oba, ev-ev gözib qadınlara biçib-tikməklə, yazıb-oxumağa öyrədirdi, rus dilindən nağıllar tərcümə edib danışdırırdı. O, uşaqları peyvənd edir, ayrı-ayrı obalarda qadın məsləhətçisə kimi fəaliyyət göstərirdi. Hənifə xanım hətta Zərdab camaatından 132 nəfəri ömürlük kor olmaqdan xilas etmişdi.

Həsən bəyin ən böyük arzularından biri də Bakıda müsəlman qız məktəbinin açılması idi. Qızlar məktəbinin açılması Azərbaycanda təhsil və mədəniyyət sahəsində mühüm bir addım oldu. Tağıyev Bakıda qızlar məktəbini açmaq üçün Rus çarı III Aleksandrın mürciəti etmiş, bu mürciəti cavabsız qalır. Çarın ölümündən sonra Hacı Zeynalabdin Tağıyev çar II Nikolayın xanımı Aleksandra Fyodorovnanı qiymətli hədiyyələr göndərərək məktəbin açılması üçün icazə istəmiş və eger icazə verilsə, onun adının məktəbə verəcəyini bildirmişdir. Beləliklə, məktəbin açılması üçün icazə alınır. Məktəbin nizamnaməsi Zərdabi tərəfindən hazırlandı. Nizamnamə hazır olduqdan sonra Tağıyev idarə heyətinin sədri, Zərdabi isə sədr müavini seçilir. 1901-ci ilin sentyabrında

məktəbin hazır olmasına baxmayaraq ki-fayət qədər sağirdin olmaması səbəbi ilə məktəb açılmır. Zərdabi və Tağıyevin adamları Bakı və ətraf kəndlərə gedərək sakinlərə qızların məktəbə gətirmək üçün təşviq edirlər. Bundan sonra 1901-ci ilin oktyabrında 58 sağirdlə məktəb fəaliyyətə başlayır. Məktəbin açılmasında və fəaliyyət göstərməsində Həsən bəy Zərdabi və Tağıyevlə bərabər Hənifə xanımın səyləri və fədakarlığı dənildir.

Məktəbdə müdiri kimi işləməyə savadlı müsəlman qadın tapılmırdı. Cəmiyyətdə qadınların təhsil almasına münasibət birmənalı deyildir. Məsələn, İçərişəhərdə Axund Abuturab ağa iki qızını bu məktəbə yazdırdığına görə hətta onu namaz üstə öldürmüşdülər. Belə bir mühitdə Hənifə xanım heç nədən qorxmadan qız məktəbində müdirə işləməyə razılıq verdi. O, burada oxuyan qızların mənəvi anasına çevrildi.

Bu məktəbi bitirən onlarla azərbaycanlı qız sonradan Azərbaycanın tərəqqisində yaxından iştirak etmiş və Cümhuriyyət fəalları olmuşdurlar. O, Rəhilə Hacıbəbaşova, Şəhrabanu Şabanova, Şəfiqə Əfəndizadə, Səkinə Axundzadə, Məryəm Qəmbitskaya, Naxçivanda qızlar məktəbinin əsasını qoyan Nazlı Tahirova, Ayna Sultanova, Xavər Şabanova, Rahilə Terequlova, Mina Mirzəyeva, Ceyran

Bayramova, Fatma İdrisova kimi bir çox təhsilli və maarifçi qadınların yetişməsinə mühüm rol oynamışdır.

1908-ci ildə Hənifə xanımın təşəbbüsü ilə Bakıda "Nicat" cəmiyyətinin bir şöbəsi olaraq "Bakı xanımlarının ilk təşkilatı" yaradılır. Bakı müəllimlərindən Mur-tuza Muxtarovun həyat yoldaşı Liza Tuqanovanın sədrlik etdiyi təşkilat tezliklə Bakı Müsəlman Qadınlarının Xeyriyyə Cəmiyyətinə çevrildi. Əsasən görkəmli çar məmurları, generalları, iri sənayeçilərin arvadları və qızlarından ibarət olan təhsilli müsəlman qadınlar, təkcə yoxsullara yardım etmir, eyni zamanda türk-müsəlman qadınların mədəni səviyyəsini qaldırmaq, onlara təhsilə həvəsi oyaatmağı uğrunda xüsusi fəaliyyət göstərirdilər.

Hənifə xanım 1920-1926-cı illərdə Azərbaycanın sovetləşmə dövründə də Azərbaycan Xalq Maarif Komissarlığında məsul vəzifədə çalışmışdır.

Hənifə xanım Məlikova 1929-cu ildə Bakıda vəfat etmişdir. Ruhon və cismən bir-birinə və xalqına bağlı olan bu maarif-pövr insanlardan xalqımıza heç zaman pozulmayacaq maarifçilik ənənələri və xoş əməllər yadigar qalmışdır.

Boym Nadir qızı Abdulla
Regionsünashlıq kafedrasının
baş müəllimi

Aprel savaflarına...

Bu günlərdə döyüşdəsən, savaştasan, ey Vətənim, Övladların könüllüdür, fəraridir, ey Vətənim. Bilirəm ki, bağırın yamır, sinən od tutub alışır Sən möhkəm ol, ordun güclü, xalqın dayaq, ey Vətənim.

Düşmən oxuyur tarixi hansı ki, yalan, qurmadır, İnanır ki, türklər pisdir, ona ən böyük düşmandır, Bizə İslam öyrətməmişdir kişi kimi döyüşməyi Vətən üçün canı fəda etmək, əlbət, imandandır.

İstədiyim təkca sühlüdür, uşaqların nə günahı? Tutsun bizi belə hala salanları xalqın ahi. Ya Rəbb, yardım eylə bizə Vətəni bütöv eyləyək Hər nə lazımdır edirik, tək ala Qarabağı.

Sara Baxşəli

Təhsil fakültəsinin 405a qrup tələbəsi

Hardan biləydim ki...

Yenə bir payız səhəri. Pəncərə kənarı və mən.

Bir dəfə, anamın uzun ətəyini əynimə geyinmişəm. Gör necə də sevincliyəm. Tez böyümək həvəsindəyəm. Özümü anam kimi aparmaq istəyirəm. Onun hərəkətlərini yamsılayıram. İndi isə böymüşəm. Düzdür, yaşım elə də çox deyil, amma həyat mənə çox üzünü göstərib.

Hələ bir bu parka bax. Yadımdadır, burda qaçırdım. Birdən ayağım daşa ilişdi. Uff, canım çox ağrıdı. Dizim də qanadı. Deyirlər: "Özü yıxılan ağlamaz". Düz deyirləmişəm. Elə mən də ağlamadım ta ki, anam mənim yanına gələndə qədər. Bizim anaların bir adəti var axı. Uşaq yıxılından qorak yıxıldığı üçün bir qapaz da ana vura. Anam da bu adəti yerinə yetirdi, mənə bir qapaz vurdu, mən də ağladım. Hardan biləydim ki, böyüyəndə bundan da artıq qapazlar yeyəcəm, amma anadan yox, həyatdan.

Bir dəfə də nənəmə gəldiyəm. Oyuncaqlarımla oynayıram. Qardaşım gəlinciyimin qolunu sındırdı. Ən sevdiyim gəlinciyim idi. Başlayıram ağlamağa. Qardaşım məni sakitləşdirməyə çalışır.

Bacı, ağlama nələr, ataya deyərək sənə bundan daha qəşəngini alar. Hətta onu özün seçərsən. Sil daha o göz yaşlarını.

Mən yavaş-yavaş sakitləşirəm. Eh, hardan biləydim ki, böyüyəndə gəlinciyim yox, qəlbim qırılaçaq. Heç könlümü alan da olmayacaq.

Hə, bir dəfə də yadımdadır, qonaq otağında yam. Yenə oyuncaqlarımı qarşıma töküüb oynayıram. Amma ayı oynadığımı tapa bilmirəm. Hər yeri axtarıram.

-Ana, bəlkə biləsən mənim ayı oynadığımı hardadır?

-Yox, bala, bilmirəm. Oralara yaxşı bax tapacaq san.

-Tapdım, ana. Divanın altındaymış.

O vaxt oyuncaqlarımı itirərdim, indi isə sevdiklərimi. Amma fərqi olaraq, oyuncaqlarımı tapardım, sevdiklərimi isə ...

İndi peşmanam, böyümək istədiyim üçün peşmanam. Amma mən hardan biləydim ki, böyüyəndə bu qədər "Hardan biləydim ki..." deyəcəm...

Hürzət İskəndərova,

Filologiya və Jurnalistika fakültəsinin 437a qrup tələbəsi

Sağlamlığın gələcəyi

Pul, mal, mülk-bunları qazanmaq mümkündür. Lakin bütün bunlardan dəyərli olan can sağlamlığını qazanmaq mümkün deyil. Bu, İlahinin yaratdığı bəndəsinə verdiyi ən dəyərli neməti və qoruna bilinəcək əmanətidir. Sağlam olmaq tək mənafe deyil, həm də psixoloji sağlam olmaqla tamamlanır. Bu dəyərli neməti qorumaq üçün daima çalışmalıyıq. Sağlamlığı qorumaq üçün təmiz hava, təbii qida, idman və psixoloji rahatlıq tam bir vəhdət təşkil etməlidir. Bunun üçün insan orqanizmi hansısa xəstəliyə düşmədən sonra onu sağaltmaq deyil, düşməməyə üçün daima çalışmalıdır. Xəstəliyi qazanmaq çox asan, onunla mübarizə aparmaq isə çətindir. İnsan ətrafındakı doğmalarının qeydinə qalmamışdan öncə, ilk növbədə öz sağlamlığının qeydinə qalmalıdır. Bu həyatda hər zaman əlimizdə olanların dəyərini, yalnız biz onu itirdikdən sonra anlayırıq. Sağlamlıq da buna nümunə ola bilər. İnsan ömrünün gənc çağlarında daima fəaliyyətdə olur və onun sağlamlığı onu çoxda maraqlandırır. Sağlamlığın qorunması üçün nəinki gənc yaşlarımızda, hətta ibtidai sınıfdan başlayaraq uşaqları maarifləndirmək lazımdır. Bunun üçün sağlamlığın ən böyük açarı olan təbiəti qoruyub, bol oksigen yaratmaq üçün yaşllaşdırmanı, ağacları, parkların, bağların sayını artırmalıyıq. Pis vərdişlərdən uzaq olmalıyıq. İnsan orqanizminə lazım olan hər bir qidamı lazımı olan qədər istifadə etməliyik. Dahi Nizami Gəncəvi demişdir:

-"Bir inci saflığı varsa da suda,

Artıq içiləndə dörd verir o da."

Sağlamlığımızı daha çox riskə atan faktorlar vardır ki, buna misal olaraq, oturaq həyat tərzi keçirtmək, artıq çəkili olmaq, düzgün qidalanmamaq, spirtli içkilərdən və narkotik vasitələrdən istifadə etmək və hərəkətsiz gün keçirtmək buna bəis nümunələrdir. Tibb elmi günü-gündən inkişaf etsə də, hələ də elmə müalicə üsulu məlum olan bir çox xəstəliklər mövcuddur. İnsanların get-gədə ömürlərinin qısalması bir növ onların sağlamlığında sağlamlıq rejimlərinə düzgün uymamalarını göstərir. Statistikalara da bunu bir daha təsdiq edir ki, insan ömürlərinin çoxusu günümüzə aktual olan xəstəliklər sayəsində nəcizdir. Həyatda qarşıma qoyduğumuz planlar, məqsəd və məramlar sağlamlıq olmadan bir heçdirlər. Hər bir valideyn cəmiyyətə yaxşı vətəndaş yetişdirməklə bərabər, sağlamlıq vətəndaşda yetişdirməlidir. Əgər o valideynlər sağlam övlad yetişdirmək istəyirlərsə, övladlarını az yaşlarından idmana, rəqsə, düzgün qidalardan istifadəyə cəlb etməlidirlər.

Bu bir növ həmin uşaqların sağlam yetişmələri ilə bərabər, cəmiyyət daxilində də olmalarına şərait yaradır. Texnologiyaların inkişafı tibbə nə qədər nailiyyətlər gətirərsə də, bir o qədər də insan sağlamlığı üçün iqtisadi zərər verir. Günümüzə innovativ texnologiyalardan geniş istifadə insanlarda bir çox yeni xəstəliklərin yaranmasına səbəb olur. İnsanlar gün ərzində saatlarla telefon və kompüterlərdən istifadə edərək artıq dərəcədə süalanmaya məruz qalır və passiv həyat tərzi keçirərək öz həyatı bahalarına olan xəstəliklərə yoluxurlar. Bu xəstəliklərin yaranmasına şərait yaradan amillər insan bədəninə yüksək dərəcədə radioaktiv şüalar qəbul etməsi və hərəkətsiz vəziyyətdə qalmasıdır. Biz demirik ki, müasir texnologiyaların yalnız zərərli tərəfləri var, xeyr, əsla belə deyildir, biz deyirik ki, onlardan normadan artıq istifadə sağlamlığımızı ziyan vurur. Günümüzə bir çox ağır xəstəliklərin həll yolu texnologiyalar sayəsində aşkar olunur və insanlara ötürülür.

Biz bilirik ki, sağlam cəmiyyət qurmaq istəyiriksə, sağlam cəmiyyəti ayaq üstə qaldırmaq və onun çökməməsinə nail olmağı bacaran sağlam kadrlar olmalıdır. Bu kadrlardan biri də həkimlərdir. Günümüzə həkimlərin məsuliyyətsizliyindən, düzgün diaqnoz qoymamasından və düzgün müalicə yazmamasından insan ölümünün artması günümüzün global problemlərindən biridir. Bu ölüm saylarının artması həkim sərəstəsiyyətlərindən irəli gəlir. Mən düşünürəm ki, orta məktəb və ya universitetlərdə müəllim vakansiyasına işçi qəbul edilən zaman necə müəllimlərin imtahan götürürlərsə, bu üsul xəstəxanalarda da həkimlərin həkimlik fəaliyyətinə başlamazdan əvvəl tibbi savadını sübut etməlidir. Biz sağlamlığımızı sağlam öllərə təslim etdiyimizi düşünərkən, daha böyük xəstəliklərlə qarşılaşıq bu cür həkimlər sayəsində. Dövlətin də bu üsula diqqətli yanaşması təqdirəlayiq olardı.

Belə düşünürəm ki, hazırkı televiziya kanallarımızda "sağlamlıq və ya sağlamlığımızın qorunması" başlığı altında reklamlar çəkilməlidir. İnsanların sağlamlıqlarının qorunması daima onların diqqət mərkəzində olmalıdır.

Əli(ə) demişdir: "Günün keçəni sənəndə gedəndir, gələcəyi şübhəlidir və indiki zaman isə fürsətdir". Çalışaq bu günümüzün qida rasionuna düzgün əməl edib sağlam həyat tərzi keçirib pis vərdişlərdən uzaq olaq.

Sevinc Səfa

Filologiya və Jurnalistika fakültəsinin 134-cü qrup tələbəsi

Onlar da bizim kimidir

Həyat bir səhnədir və biz tamaşaçılaraq. Hər birimiz səhnə üçün aldığımız biletlərə uyğun yerlərdə oturmuşuq. Hər birimiz yaşımızdan, dilimizdən, dinimizdən, irqimizdən asılı olmayaraq eyni səhnəyə baxırıq. Verilən bilet bu dünyaya gəliş biletimizdir. Və hər birimiz qismətində yazılan həyata fərqli rollarla tamaşa edirik. Əlbəttə ki, bu dünyaya hansı rolda gəlməyimizi də özümüz seçmirik. Həmçinin, fiziki məhdudiyətli olub-olmamağımızı da.

Sağlamlıq heç bir şeylə satın alınmayacaq qədər bahalı bir lütfür. Mən əminəm ki, hər hansı birimiz şərti dünyanın bütün var-dövlətinə sahib olsa belə 2 gözünü verməyə razı olmaz. Heç bir insan sabah gözələrini itirərək dünya işığından, üstündə durduğu ayaqlarını itirərək yerimədən məhrum olmamaqla sığortalanmamışdır. Azərbaycanda əlilliyi olan 500 mindən çox insan vardır. Onların bəziləri cəmiyyətdə görünməyə də, çoxları sanki işləmədikləri bir günahın cozasını çəkmiş kimi evdə qalaraq həbs həyatı yaşayırlar. Bəs nə üçün? Bu həyatı onları seçdi? Bəzi dar düşüncəli insanların onlara alçaldıcı baxışları, davranışları, lağlağı gülüşləri bu insanlara sanki onların cəmiyyətdə bir utanc yeri, qınaq yeri olduqlarını hiss etdirir. Onlara qüsurlu olduqlarını hiss etməməli, daha qayğılı, onların yerində olsaydıq bizə necə davranılısın istərdik sualı ətrafında düşünərək hərəkət etməliyik. Fiziki qüsurlu insanlar bizdən xüsusi bir mərhəmət deyil, anlayışlı olmağımızı gözləyirlər. Onlara imkan tanımamızı istəyirlər. Bəs onların da cəmiyyətdə yer tutması üçün yetərinə imkan yaradılmışdır? Təhsil ocaqlarında, iş yerlərində, parklarda, metrolarda, ictimai nəqliyyatda, əksər işiqforlarda görmə əngəli olan insanların nəzərə alınmaması bu insanlar üçün kifayət qədər çətinlik törədir. Onlara hərtərəfli dəstək olmalı, bəzələrinin özlərinin belə fərqi qorunarmadığı istedadlarının olduğunu göstərməliyik. Məqaləmdə Serbiya əsilli Nik Vujiçiq haqqında danışmaq istədim. O, çox nadir hallarda görülən genetik xəstəliyə görə bəzi orqanları olmadan dünyaya göz açıb. Məktəbdə oxuduğu müddətdə uşaqlar onu lağa qoy-

duları üçün 8 yaşında intihara cəhd edib. 10 yaşında isə suya atılıb özünü boğmaq istəyib. Ancaq ailəsini çox sevdiyi üçün bunu etməyib. Hər şey anasının ona bir məqalə oxutmasından sonra dəyişib. Nikin oxuduğu məqalə fiziki qüsurlu olan, lakin buna baxmayaraq heç təslim olmayan insan haqqında idi. Bu yazını oxuduqdan sonra Nikin həyata baxışı dəyişib və o, qısa müddətə gündəlik işlərin öhdəsindən gəlməyi öyrənib. Bədənində yerləşən 2 ayaq barmağıyla qələm tutub yazı yazmağa başlayıb. Zamanla kompüterdən istifadəni, tennis topuyla oynamağı, ritm alətlərində çalmağı, saçını daramağı öyrənib. 17 yaşında artıq o mühaziyyəci olduğu tədbirlərdə yüzlərlə insana ümid bəxş edib. Qısa müddətdən sonra isə "Life without limbs" (Bədən üzvləri olmadan həyat) dərnişini yaradıb.

Hətta sənət, ədəbiyyat, elm tarixində də əngəlinə rəğməngəl tanımayan örnək şəxslər vardır. Eşitmə əngəlliləri arasında Bethoven, Edison, danışma əngəlliləri arasında V.Çorçil, öyrənmə çətinliyi çəkənlər arasında Albert Eynşteyn, Edison, Leonardo da Vinçiq və daha bir neçə ad çəkmə bilirik. Və Azərbaycanda da fiziki qüsurlu olmasına baxmayaraq bir çox gənc günü-gündən öz istedadlarıyla seçilməyə başlayıb. Nümunə olaraq, əlil olmasına baxmayaraq 2000 və 2003-cü illərdə keçirilmiş armvrestlinq üzrə ölkə çempionatının qalibi olmuş Oluxan Musayevi göstərə bilərik. O, həmçinin nüvə itələməsi üzrə dünya rekordçusudur.

Mən fiziki qüsurlu insanlara həyatdan küsməməyi, insanlardan qaçmamağı, əzmlə öz məqsədlərinə çatmaq üçün mübarizə aparmağı tövsiyə görürəm. Çünki onlar da bizim kimidir, onların da öz həyatlarını dilədikləri kimi yaşamağa haqları var. Son olaraq bu yazımı dahi filosof Fridrix Nitzşenin kəlamıyla bitirmək istəyirəm: "Ən dərin yarılarla başlayan ən dərin güllüklər. Ən yüksək uçurulardan düşərək öyrənersən ucağı. Ən dərin dənizlərdə boğulanlar bacarırlar tək bir nəfəslə yaşamağı..."

Validə Salamova

Təhsil fakültəsinin 102a qrup tələbəsi

Bir qadın var haradasa..

Hər gün yüzlərlə körpə talehindən, yaşayacaqlarından xəbərsiz dünyaya göz açır. Şanslı və şanssız doğulur körpələr. Bəziləri doğulduğu ilk gündən həyatın serti üzü ilə qarşılaşır. Yox bəlkə də daha tez. Anasının bətnində həyata tutunmağa başladığı ilk gündən həyatı artıq ona necə qəddar olduğunu göstərir. Bilirsiniz niyə? Çünki o körpə qız övladdır, hələ heç bir günahı olmadan "Qız övlad" olması çəkiləcək minlərlə zülmün başlanğıcı olur. Beləcə, yüzlərlə qız eyni talehi yaşamağa məhkum edilir. İlk atan başlayır səni özümə, xor görməyə, təhqir etməyə və səndən utanmağa. Ananla eyni həyatı yaşamağa və bir ömür sadəcə günahının nə olduğunu axtaracaq qədər çarəsizsən. Gözəl günlər bir gün gələr, içində sönməyən bir ümid sənə güc verər. Həyat isə sənə ədalətli davranmaz. Uşaq yaşda bədənində böyük bir qadının ruhunu toxumağa məcbur edər səni. Erkən nikah qapını çalar, atan sevinər və sən bəlkə də qurtulacam deyərək bir ümid axtararsan. Amma fərqli həyatları yenidən eyni ağrılarla yaşayacaq olan sənənsən. Anan, özünü bu cəhəndəndən xilas edə bilmədən sənəni küll etməyi görməyə məhkum olan qadın. Oyunaqlarına, xəyallarına, canın yansa belə sarıldığın ana qollarına, uşaqlığını əlindən alan bu evə və atana əlvida de. Göz yaşları ilə üzünə gülüş toxu və hardasa bir yerlərdə məhv olacaq gəncliyinə addım at. Əslində tək deyilsən, çarəsiz yüzlərlə həyatdan birisən. On barmağı var və onları daraq edib saçlarını oxşamaq yerinə hər gün əllərinə doladı, siman gözəl idi, oxşamaq yerinə zərbələrlə bəzədi, gülüşünü göz yaşlarına boğdu və sənə o hissləri eyni anda hardasa bir yerlərdə yüzlərlə qadın yaşadı. O fəryadlardan biri də sən idin. Ata şilləsi, təhqiri, həyat yoldaşı deyilən şəxsin həyatı cəhənnəm etdiyi, zorakılığa məruz qalan eyni başlıq altında fərqlə əzəblə həyatın baş rədləndən. O gün gəldi və səndə ananın vaxtı ilə etdiyi o duanı

edəcək qədər çarəsiz qaldın. "Qızım olmasın" yüzlərlə fəryada yeni fəryad qoşulmasın. Səni təpikləmək sadəcə bətnindəki körpənin haqqı idi, amma o, təpikləyirdi. Xoşbəxt qadınlara, atası ilə gülən qızlara, hörmət görən qadınlara çarəsiz baxışlarla baxırdın. Dualarında bəzən üsyan da olurdu, "Nəyin bədəlini ödəyirəm?" sualına hər gecə cavab axtarırdın. Bilirsənmi, mən də bu sualı çox düşünürəm? Hər gün yolda, avtobusda, metrodə gördüyüm qadınlardan hansı əslində evdə cəhənnəmi yaşayır, həyatı hansına ədalətsiz davranır, xoşbəxt kimi görünməyə məcbur edir? Şanslı və şanssız doğulan körpələr demədim lap əvvəldən. Bəzən o şanslı doğulan, atasının şəhəzadəsi olan qızlar da bir gün kiminsə əsarətində qula çevrirlər. Doğulduğun gündən atamın dünyasının şəhəzadəsi oldum. Üzümün gülməsi ilə kifayətlənəm, gözlərimin içini gülməsi üçün çalşar. Hər uğurumda yanımda olar. Qızlarını sevməyən ataları gördəndə nə qədər şanslı olduğumu anlayar və ona bərk-bərk sarılarım. Qorxuram hər gün çarəsiz qadınları gördəndə bir gün bu nağılı bitməsindən, aynaya hər baxanda gülən gözlərimin parıltısının sönməsi, gülüşləri göz yaşlarını özümə və artıq birisinin qulu olmaqdan, bir gün hansısa evdə çarəsiz bir künədə ağlamaqdan. Mənim kimi yüzlərlə qız bəlkə də bu qorxunu hər gün düşünür.

Mən bu yazını yazarkən haradasa bir evdə, haradasa bir yerlərdə neçə qadın çarəsiz ağlayır, hansısa çarəsiz bir qız uşağı dünyaya göz açdı və yenə hansısa bir qadın qurban oldu.

Gücünü qadında sinama, adam! Qoru bizi, cəmiyyət, çünki qadın anadır, bacıdır, övladdır, sol yanındır, səni sevəndir.

Mirvari Məmmədova

Təhsil fakültəsinin 312A qrup tələbəsi

Qadının cəmiyyətdə rolu

Qadın bəşər tarixində Allah tərəfindən yer üzünə göndərilmiş ən böyük hədiyyədir. Yaradılışından Allah onun cəmiyyətinə, ruhuna sanki bir mötəşəmlik, dözümlülük, iradəlilik, bacarıqlıq, hər çətin işin altından yalnız öz gücü ilə çıxma bilməyi bəxş edib. Yer üzündəki bütün qadınların ruhları incə, cisimləri isə güclüdür. Sanki, qadının nə qədər təzadlı bir məxluq olduğunu bizə göstərilib. Qadın yuva qurandır, qadın ailənin bütün üzvlərini bir arada saxlamağı bacaran və onu gözəl idarə edəndir.

Qadın bir cəmiyyəti düşünmək qeyri-mümkündür. Bugün cəmiyyətimizdə qadının rolu genişdir və bu genişlik gün-gündən daha da artır. "Qadının cəmiyyətdəki rolu" dedikdə, biz yalnız onun iş həyatını düşünməməliyik. Qadın bir çox işləri eyni anda görə biləcək gücə malikdir. O, həm cəmiyyətə vətəndaş yetişdirir, bu vətəndaşın təhsili, tərbiyəsi ilə məşğul olur, həm cəmiyyətlə daimi əlaqədə olaraq öz iş fəaliyyətinin başında olur, həm də ailəni idarə edir. Günümüzdə cəmiyyətimizin təhsilli kadrlarının çoxunu qadınlar təşkil edir. Qadınların güclü idarəetmə bacarıqları olduğundan onlar istənilən situasi-

yada bu bacarıqlarını layiqincə ortaya qoyurlar. Qadınlar öngörmə bacarığına malikdirlər. Qadınlarımız tarixin şanlı səhifələrində öz dəst-xətlərini layiqincə və məğrur şəkildə qoymuşlar. Qadın - anadır, həyat yoldaşdır, dostdur və cəmiyyəti idarə edə bilən məxluqdur. Son zamanlar müstəqil Azərbaycan qadınlarının öz uğurlarının səsləri, nəinki ölkə daxilində, həmçinin ölkə xaricində də gəlir. Bu, qürurverici hissdır. Qadınlarımızın cəmiyyətdəki yeri və rolu yalnız onların savadlı, təhsilli olmaları ilə deyil, cəmiyyətdə nüfuzlu vəzifələr tutmaları və aktiv əmək prosesində iştirak etmələri ilə ölçülməlidir. Hər bir qadın ailənin, dünyanın, cəmiyyətin bəzəyidir. Azərbaycan bir dövlət olaraq qədimdən günümüzdə qadınların cəmiyyətin aktiv üzvünə çevrilməsi üçün şərait yaratmışdır. Buna misal olaraq, 1918-ci ildə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Şərqdə ilk dəfə olaraq qadınlara seçib-seçilmək hüququ vermişdir. AXC-nin bu siyasətini müasir dövrdə isə Ulu Öndər Heydər Əliyev davam etdirmişdir. 1998-ci ildə "Azərbaycanda qadınların rolunun artırılması haqqında", 2000-ci ildə "Azərbaycan Respublikasında dövlət qadın siyasətinin həyata keçirilməsi haqqında" sərəncamların imzalanması qadınların istənilən sahədə fəaliyyət göstərməsi üçün yaradılmış şəraitə misal ola bilər.

Dünya məşhuru alim və yazıçılar da qadınlar haqqında maraqlı kəlamlar söyləyiblər:

Dünyanı yaşayış üçün yararlı hala salan qadınlardır.. (İohann Kristof Fridrix Şiller)

Qadın ürəyi elə bir uçurumdur ki, onun dərinliyini ölçmək qeyri-mümkündür.. (Jan Lafonten)

Qadın həyatı sevgi, duyğu, dözümlülük və fədakarlıqdan yığılıb.. (Onore de Balzak)

Gəlin, hər birimiz qadınlarımızı sevmək və qoruyaq. Biz onları sevir qorusaq, onlar da cəmiyyətimizi günü-gündən irəlilədir apararlar.

Sevinc Səfai

Filologiya və Jurnalistika fakültəsinin 134-cü qrup tələbəsi

Bilirsən?!

Bilirsən?! Biz tərəf küləkli olur,
Yol üstə dayanıb, yol çəkir gözümlə.
Küləyə qarışmış gələrsən deyər,
Küçədən uzağa getmiyəm özüm.

Hərdən elə olur ətrini duyub,
Dixsinib ətrafda gözürəm səni.
Hər yan qaralıqdır soyuq otaqda,
Sən demə yuxumda görmüşəm səni.

Həyatdı, ayrılıb qovuşmağı var,
Dördünə dinlədir, sağalır insan.
Kiminsə qəlbinə sevgiyə girib,
Nifrət tumu atır, aldadır insan.

O nifrət tuqları cücməmədi ki,
Əmindir, nə vaxtsa qayıdacaqsan.
Topa buludların ardınca düşüb,
Yağışla, yer kimi barışacaqsan.

Əşitdim dərindən mənə yazırsan,
Bütün vərəqlərə həkk olunmuşam.
Sevsəydin, qəlbinə yazdırdın mənə,
Necə ki, qəlbimə həkk olunmuşam.

Gəl, mənə sevgidən heçnə danışma,
Mən sevmə bilmirəm, qınama mənə.
Bir dəfə mən elə tərk edilmişəm,
Güclə tanıdıblar anama mənə.

Məhəbbət oyunu oynama mənə,
Mən çox tez yorulub məğlub oluram.
Hər dəfə siz qalan yerədən keçəndə,
Biraz yavaşlayıb, baxıb doluram.

Xatirə dəftərin tapmışam axşam,
Hər bir səhifəsində səni görmüşəm.
Elə bil ürəyini sən tərəfindən,
Qaçıb getmə deyər çəpər hörmüşəm.

Nə deyim? Deyim ki, alın yazıdır?
Nə deyim? Deyim ki, taleyim budur?
Qismətdi, təleydi, təsəlli sözdür,
Həyat fani həyat, bu da oyundur.

Miri Sadiqoğlu

Təhsil fakültəsinin 313B qrup tələbəsi

Səssiz qadın

Bir insan tanıdım səssiz-səmirsiz,
Söz-sözə gələndə dilim dolayır.
Soruşa bilmirəm "Niyə dimirsiz?!"
Susqun qadın olmaq ona yaraşır.

Hər dəfə səssizcə baxanda ona,
Susqunluq yağdırır ulduz gözləri.
Oğrun baxışlarını yetəndə sona,
Elə bil duyuram, səssiz sözləri.

Səssizlik öncələr mənə də vardı,
İndi susanda da danışırəm mən.
Bütün susqunluğumu aldı apardı,
Get-gədə sözlərə alışırəm mən.

Səs-səda gözəldir danışanda sən,
Hər-f-hər-fə, ard-arda gözəl düzülür.
Cümlənin sehriylə yarışanda sən,
Sözlərin nəğmətək nota süzülür.

Danışdım bir kəsə hər hadisəni,
Hazırda dayanıb inan, masamda.
Xoşbəxt son dilədim, Tanrıdan səni,
Mən xoşbəxt sonlara inanmasam da.

Natiq Zeynalı

Təhsil fakültəsinin 218 B qrup tələbəsi

Fədakar ana

Yavaş addımlarla otağına yaxınlaşdığı zaman dayandı, tez-tez nəfəs almağa başladı. Salondakı güzgüdə əksinə baxdı. Üzündəki illərin qırıqlarına diqqətlə baxdı. Onun gözəlliyi də bundaydı. O qırıqlarda illərin ağrısı, acısı vardı. Sanki, onlar olmasa, gözəlliyi olmazdı. Yavaş-yavaş ölümə təslim olduğunu göstərən bükülmüş bel. Saçıdakı ağ dənələrə baxdığı zaman, çoxdan unudulmuş xatirələr, illər yadına düşdü. Dərin nəfəs alaraq otağına yaxınlaşdı. Otağın qapısını açdığı zaman, bir anlıq dayandı. Yalnızlığı hiss etdi. Yalnızlığı alın yazısında vardı. Qədəri belə ona qonaq gəlmirdi. Xoşbəxtlik, sevgi, hamısı tərk etmişdi onu. Yalnızlığı məhkum olmuşdu. Bir anlıq yalnız olmadığını hiss etdi. Necə yalnız ola biləcəyini düşüncüdü axı. Həyat yoldaşını, övladlarını düşünərkən, onların qayğısını çəkərkən, onu canından da çox sevən birini unutmşdu. Vicdan əzabı çəkirdi, tez qapını açdı. Tələsik kitab rəflərinə yaxınlaşdı. Çoxdan unudulmuş qara dəftəri götürdü. Bu dəftər, illərdir onu oxuyacaq insanı gözləyirdi. Əlləriylə dəftərin tozunu təmizlədi. Dəftərin üz qabığına toxunduğu zaman illərin əzabını, acısını hiss etdi. Əllərinin izdirəblərlə yandığını hiss etdi. Dəftərin üz qabığını açdı. Gözəl xətlə yazılmış cümlələr. Görəsən, niyə bu sözlər onun canını bu qədər

yandırdı? İlk söz, ilk hərif, hər biri illərin unudulmuş xatirələrini xatırladı. Əllərinin titrədiyini hiss etdi. Dolmuş gözləri kədərli günlərini xatırladı. Boğazında yaranan düyüm isə illərdir xatırlamadığı zamanlar vicdan əzabı kimi boğazında oturmuşdu. Ürəyindəki acıyla, qəlbinə axıtıldığı göz yaşlarıyla, dəftərdəki yazıları oxumağa başladı. "Bəlkə, bu səhifələri oxuyarkən üç yaşındasan. Heç zaman eşitməyəcəyim səsənlə anam mənə nə demiş, oxuyun demisən. Bəlkə də altı yaşındasan yeni hərləri öyrənmişəm. Yazdıqlarımı hərləyər-hərləyər oxuyursan. Bəlkə də indi universitetə hazırlaşırın. Kitablə oxuduğun zaman darıxıb, xəyallar qararkən, mənim üçün darıxıb oxumusan. Fikir verdinmi nə qədər bəlkələr yazmışam. Həyat da belədir bəlkə, kaş həmişə deyərək. Bağışla mənə, sənə bəlkələr yaşatdığım üçün. Küçədən keçdiyin zaman, bir qadının səsini eşidib, bəlkə anamın səsi belədir deyirsən. Bir ananın uşağını öpərkən bəlkə anam da mənə belə öpərdi deyirsən. Gecə yatdığı zaman görəsən anam mənə hansı nağılı oxuyardır deyirsən. Bağışla mənə. Bağışla mənə. Bağışla mənə. Sənə aid o qədər bəlkələr var ki. Doğulduğun zaman gözlərin nə rəng olacaq, kimə oxşayacaqsan. Balaca əllərinə toxunmağı o qədər çox istəyirəm ki. Necə biri ilə evlənəcəksən,

uşaqların adı nə olacaq. Necə kitabları oxuyacaqsan, hansı yazıçı sevecəksən. Bu yazıları oxuyarkən, bəlkə də mənə hirsələnib niyə mənə anasızlığa məhkum buraxdın deyirsən. Sənə sadəcə bağışla mənə deyər bilərəm. Mən belə olmağımı istəməzdim. Başqa heç bir yazı yazma bilərəm. Sənə necə qıya bilərəm ki. Mənə hirsələnib bu yazıları nə səbəbə yazdın deyirsən. Mənim anasızlığımı daha çox yadıma salırsan. Səbəbim illər boyu ağlımda qalacaq suallara cavab vermək istəyirəm. Anam necə biri, necə düşünərdi, mənə necə çağırırdı, sevdiyi kitabları, sevdiyi yazarı, həmişə xəyal quracaqsan. Xəyallarını yıxmaq deyil, xəyallarına xəyal qatmaq istəyirəm. Sənə özümü belə xəyal edirəm. Bir az köklənmişəm. Qarım böyüyüb yalnız deyiləm bu dəqiqə içimdən. Saçlarım bir az ağarmış, mavi gözlərimlə otağımdakı ən sevdiyim yazar Rəşat Nuri Güntekinə ən sevdiyim kitabına "Çalığışu" əsərinə baxıram. Arxadan yığılmış saçlar, sadəcə donla yatağımda oturmuşam. Səni hiss edirəm. Balaca əllərinlə, bəlkədə ayaqlarınla toxunursan. Kaş dedim; anam seçə bilsəydi, mənə seçməyərmiş, o zaman ölməzdi. Gözündən bir damla yaş düşdü, yetmiş il əvvəl düşmüş qurumuş göz yaşının üstünə. Bu göz yaşını iki sevgilinin qovuşmasıydı. Ana-bala sevgisi. Heç bir sevgi bele gözəl olmayacaqdı.

Leyla Mahmudova

Filologiya və Jurnalistika fakültəsinin 341b qrup tələbəsi

Sürətli oxu

Ola bilər ki, siz artıq bir neçə dəqiqəyə bir qəzeti oxuya birlən və birçə saat ərzində bütün bir kitabı nəzərdən keçirən, eyni zamanda məzmununu da mənimsəyən insanlar tanıyırsınız. Yəqin elə düşünmüsünüz ki, bu insanlar hansısa anadangəlmə qabiliyyətə malikdirlər, sizdə isə bu qabiliyyət yoxdur. Əslində isə sürətli oxu bəzi sadə üsulların tətbiqinin nəticəsidir ki, bu "sırr" və "fokuslara" yiyələnmək üçün lazımı vaxt sərf etməyə və çəhd göstərmək istəyən hər kəs bu üsulları mənimsəyə, təkmilləşdirə və onlardan istifadə edə bilər.

Oxu təlimin əsas vasitəsi ətraf aləmi dərk etmək alətidir. Yeni kütləvi informasiya vasitələrinin-radio və televiziyanın meydana çıxmasına baxmayaraq, oxunu insanların həyatında əhəmiyyəti hələ də böyükdür. Şahid olduğumuz informasiya partlayışını alimlər hələ ötən əsrde proqnozlaşdırıblar. Bizim dövrdə elmi-texniki informasiyanın həcmi böyükdür: o, hər 10-15 ildə ikiqat artır.

İnformasiya partlayışı və bütün bilik sahələrinin mütəxəssisləri tərəfindən həll oluna bilən elmi-texniki problemlərin daim mürəkkəbləşdiyi şəraitdə daha çox oxumaq lazımdır. Məsələn, hesablamə texnikası sahəsində mütəxəssislər hər ay 40-a yaxın yerli xarici jurnal oxumalıdır. Tamamilə aydın məsələdir ki, sürətli oxu verdiyi olmadan belə həcmdə çap məhsulunu mənimsəmək sadəcə qeyri-mümkündür. Aparılmış araşdırmalar göstərib ki, sürətli oxu metodunu mənimsəyənlər yeni mətn növlərinə əhəmiyyətli dərəcədə asanlıqla uyğunlaşırlar və bir müddətdən sonra artıq ekranlardakı mətləri də sürətlə oxuyurlar.

Son 20 ildə EHM-nin yaddaş tutumu 1000 dəfədən çox, onların sürətli işi isə 100 dəfədən çox artıb. Bəs insanın? Alimlərin müşahidələri göstərib ki, əksər insanlar 50 və 100 il əvvəl olduğu sürətlə oxuyurlar: dəqiqədə 600-900 işarə. Məhz buna görə də, cəmiyyətimizin hər bir üzvünün oxu sürətinin yüksəldilməsi məsələsi kəskin şəkildə ortaya çıxır.

Oxu texnikasının rolu məktəbdə xüsusilə böyükdür. Xarkov Pedeqoji İnstitutunda aparılmış tədqiqatlar göstərib ki, şagirdlərin oxu sürəti ilə müvəffəqiyyəti arasında birbaşa əlaqə mövcuddur.

Belə ki, sürətlə oxuyan şagirdlər arasında yaxşı və əla oxuyanlar 53%, ləng oxuyanların arasında isə yalnız 4% təşkil edir.

Şagirdlərin oxu sürətinin aşağı olması onların ali məktəbdəki təhsilində də pis təsir edir.

"İzvestiya"-nın xüsusi müxbiri E.Maksimova və İ.Preslovskaya "Gəmiqayırma İnstitutundan məktublər"-da yazırlar: "İnstitutdan təxminən hər dörd nəfərdən biri qovulur və bu göstərici artıq neçə ildir dəyişmişdir. Məktəb uzun müddət eyni bir materialı təkrarlayır, ləng sürət ağılı zəiflədir, ali məktəbdə isə hər dəqiqə yeni informasiyalarla doludur. Xüsusilə də ilk iki kursda".

"...Kitabı oxuyarkən növbəti fəslə kimi oxumağa tələsmə, ki-təbdə və onun sözlərində nədən bəhs edildiyi barədə düşün və eyni fəslə üç dəfə qayıt" - 1076-cı ildə işıq üzün görmüş "Svyatoslavın məcmuəsi"-də belə oxumaq tövsiyə olunurdu. Müasirimiz olan ingilis yumoristi D.Mikeş hekayələrindən birində yazırdı: "...biləndə ki, senator S. yazıçı Ç.Dikkensin "İki şəhərin hekayəti" əsərini otuz dəqiqəyə oxuyub şoka düşdüm. Sən demə, Dümanın "Üç müşkətör"-na senator 16 dəqiqə vaxt sərf edəcək, orta hesabla, hər müşkətörə 5 dəqiqə 20 saniyə düşəcək".

Sürətli oxunun tətbiqi sahələri məsələsi bəzi tənqidçilərin etdiyi kimi kəskin şəkildə həll edilməməlidir. Bu gün biz hələ oxunu bütün mexanizmlərinin və onun son imkanlarının dərk edilməsindən çox uzağıq. Buna görə də, sürətli oxudanın istifadəsinin sərhədlərindən danışarkən, hər şeydən əvvəl onun konkret oxucuların imkanlarına uyğun olaraq tətbiq edilməsinin məntiqli hüdudlarını nəzərə almaq lazımdır. Heç bir tədqiqatçı bu üsulu bədi ədəbiyyatın oxunması üçün istifadə etməyi təklif etməyib, hərəndə onu sürətli oxu metodu ilə məhsuldar şəkildə oxumaq olar. A.S. Novikov Priboyun xatirələrinə görə, M.Qorki jurnalları belə oxuyurdu: "Aleksy Maksimoviç birinci jurnalı götürdü, onu böldü və onu nə oxuyan kimi oxuyur, nə də vərəqləyən kimi vərəqləyirdi. Qorki oxumurdu, sanki nəzərləri ilə səhifələrdə gəzirdi, yuxarıdan aşağıya, şaquli xətt boyunca" və Novikov-Priboy düşündü ki, Qorki iki dəfəyə oxuyur və hal-hazırda jurnalın ilkin nəzərdən keçirilməsi mərhələsi olan birinci mərhələni icra edir.

Sürətli oxunun tədrisinə dair xarici dərsliklər sürətli oxu metodundan bədi ədəbiyyat üçün istifadə edilməsinə dair tövsiyələr vermir. Məsələn, Hyuston şəhərində (ABŞ) təhsilin inkişafı laboratoriyasının nəticələri belədir: "Yaxşı oxucu oxudanın həzz alır və nə oxumasından asılı olaraq dəyişən sürətlə oxuyur. Şair Miltonu sözbəşöv və sətir-sətir, tarixçi Makoley cümlə-cümlə, yazıçı Tekkereyi abzas-abzas, Konan Doylun detektivlərini isə səhifə-səhifə oxumaq lazımdır". Aydındır ki, oxunun seçiciliyi elə məhz sürətli oxunun əsas xüsusiyyətidir ki, bu da həmin metoda yiyələnlərə müxtəlif janrlarda olan mətləri müxtəlif sürətlərdə eyni dərəcədə yaxşı mənimsəməyə imkan verəcək.

Əsl oxu incəsənəti oxunun məqsədindən, mətnin vəzifəsindən və xarakterindən asılı olaraq dəyişən oxu bacarığını özündə ehtiva edir.

Təlim metodikamızın vəzifəsi belə bir bacarığı formalaşdırmaqdır. Sürətli oxu metodundan qəzetlərin, elmi populyar kitabların, jurnal və digər resursların oxunmağında istifadə edilə bilər.

Sizin üçün çətin anlaşılan bədi ədəbiyyatı və bunun kimi istənilən digər mətləri sürətlə oxumağı tövsiyə etmirik.

Aysel Azad

Filologiya və jurnalistika fakültəsinin 343-cü qrup tələbəsi

"Oxumaq, oxumaq, yenə də oxumaq!"-Vladimir İliç Lenin

Mütaliə insan həyatında vacib amillərdən biridir. O, cəmiyyətin sosial həyatına, mövzu marağının məhsulu olan yeni ideyaların yayılmasına və ictimaiyyətin malına çevrilməsinə imkan yaradır, dövrün və tarixi keçmişin hadisələri ilə yaxından tanış olmağa, ictimai münasibətlərin dərk edilməsinə, həyatda obyektiv baxışın formalaşmasına, eləcə də cəmiyyətin həyat tərzi üçün etik, hüquqi və estetik normaların mənimsənilməsinə kömək edir. Sokrat mütaliənin cəmiyyətin həyatındakı önəmi barədə deyirdi: "Mütaliə hər bir cəmiyyətin gündəlik vərdişinə çevrilərsə, həmin cəmiyyət xoşbəxt olar". Dünyanın ən nüfuzlu universitetlərində aparılmış tədqiqatlar sübut etmişdir ki, mütaliə insanların idrak qabiliyyətlərini məşq etdirməyə imkan verən müxtəlif mexanizmləri hərəkətə gətirir, uzun və xoşbəxt yaşamasına, diqqətinin formalaşmasına, nitqinin və düşünmə qabiliyyətinin inkişafına güclü təsir göstərir, dünyaya və ictimai sosial hadisələrə baxış şəklini dəyişir, doğru qərarlar verib, seçimlər etməsinə kömək edir. Mütaliə edənlər öz erudisiyası, kompetensiyaları və karyera inkişafı ilə həmişə başqalarından fərqlənirlər. Kitablər və onların mütaliəsi həmçinin insanın zehni və hissi inkişafında vacib tədris vasitəsidir.

U. M. Tekkerey kitab barədə deyirdi ki, "... kitab insanın ruhu-nu qidalandırır, onu ucaldır və möhkəmləndirir". Bir müddət əvvəl isə həkimlər sübut ediblər ki, mütaliə həm də güclü sağaldıcı prosedurdur. Bu gün inkişaf etmiş ölkələrin bir çox aparıcı klinikalarında yeni müalicə metodu - biblioterapiya tətbiq edilir. Nevroloqlar kitab mütaliəsinin insana mənəvi təsiri ilə yanaşı, həm də bioloji təsirinə öyrənmək üçün araşdırma aparıblar. Tədqiqat zamanı zəngin süjet xəttinə malik romanların beş gün ərzində beyin hüceyrələrini dəyişdiyi sübut edilib. 21 gənc üzərində eksperiment aparılan tədqiqat qrupu əvvəlcə kitab oxumamışdan əvvəlki beyin hüceyrələrinin vəziyyətini müəyyənləşdirib, sonra gənclərə oxumaq üçün nisbətən mürəkkəb bir roman verib. Gənclər romanı 5 gün oxuduqdan sonra beyinlərindəki hüceyrələr yenidən yoxlanılıb, nəticədə sağ və sol yarımkürədə olan dəyişikliklər ortaya çıxıb: hüceyrələr daha da canlanıb və gənclərin mühakimə yürüdə bilmək qabiliyyəti sürətlənib. Kanadadakı York Universitetinin psixoloqu Raymond Mar və Toronto Universitetinin idrak psixoloqu üzrə fəxri professoru Keith Oatley 2006 və 2009-cu illərdə çap etdikləri elmi məqalələrdə yazırlar ki, tez-tez roman oxuyan şəxslər başqa insanları daha yaxşı anlayır və empati (başqalarının hisslərini başa düşmə) qura bilirilər. R.Mar 2010-cu ildə uşaqlar üzərində aparıldığı araşdırma nəticəsində müəyyən etmişdir ki, hekayə oxuyan uşaqlar daha iti zəhnilər olur və digər insanları daha çevik anlayırlar.

Bunlar isə mənim oxuduğum, sevdiyim və öz yaxınlarıma tövsiyə etdiyim kitablardan bəziləridir:

KARAMAZOV QARDAŞLARI - FYODOR DOSTOYEVSKI

Dostoyevskinin həyatının zirvəsi kimi oxumağa tələsmə, ki-təbdə və onun sözlərində nədən bəhs edildiyi barədə düşün və eyni fəslə üç dəfə qayıt" - 1076-cı ildə işıq üzün görmüş "Svyatoslavın məcmuəsi"-də belə oxumaq tövsiyə olunurdu. Müasirimiz olan ingilis yumoristi D.Mikeş hekayələrindən birində yazırdı: "...biləndə ki, senator S. yazıçı Ç.Dikkensin "İki şəhərin hekayəti" əsərini otuz dəqiqəyə oxuyub şoka düşdüm. Sən demə, Dümanın "Üç müşkətör"-na senator 16 dəqiqə vaxt sərf edəcək, orta hesabla, hər müşkətörə 5 dəqiqə 20 saniyə düşəcək".

MÜŞFIQ XAN - SONUNCU HƏDIYYƏ

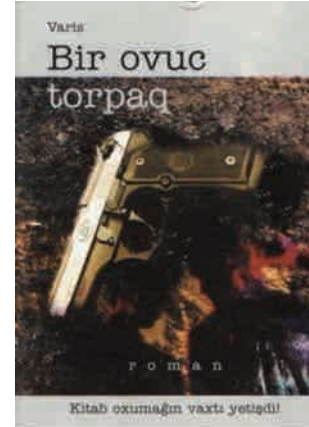
Müşfiq Xan "Sonuncu Hədiyyə" əsərində "Tənha canavar", "Ünənsiz sevgi" və "Ümidlərin izi ilə" əsərlərindən sonra müəllifin sayca dördüncü romanıdır.

Roman barədə danışan müəllif bildirir: "İnsan məntiqinin gücündən qaynaqlanan xəfiyyə ədəbiyyatının oxucularına arxayınılıqla "Sonuncu hədiyyə" adlı növbəti romanını təqdim edirəm. Açılma-yaxın qətl cinayətləri üzrə baş müstəntiq - Sato ləqəbli Saday Oğuzla son dərəcə qarışıq qətl cinayət sirrinin açılmasına oxucular da şəhiddik edəcək". Romanda hadisələr bir-birini sevən iki gəncin qəfilədən yoxa çıxması ilə başlayır. Qızın yandırılmış meyitinin tapılması cinayətin dəhşətli qətl hadisəsi olduğunu ortaya çıxarır.

Qatilin axtarışlarının söylə davam etdirilməsi xəfiyyənin iyirmi il əvvəl baş vermiş daha bir hadisənin üstünü açmasına səbəb olur.

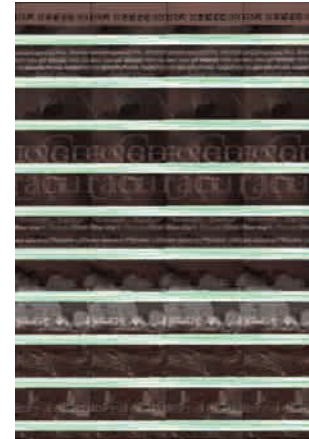
Qızın ailəsi bu hadisədən xəbərsiz halda illərlə yaşamışdır. Hadisənin qızın qətlilə əlaqədar olduğunu aşkara çıxaran xəfiyyə qatili ələ keçirmək üçün onun hər addımını izləmək qərarına gəlir. Detektivsevərlərin stolüstü kitablarından birinə çevriləcək bu kitabı nəfəs dərmədən oxumağa çalışacağsınız. Bəs əsl qatil kimdir? Bunu isə ön sonda biləcəksiniz...

VARİS - BİR OVUC TORPAQ

2008-ci ildə 11 tirajla çap olunan və geniş oxucu kütləsinin rəğbətini qazanan "Sonuncu ölən ümidlərdir" romanından sonra bu, yazıçı Varisin ikinci romanıdır. İlk baxışda heç bir əlaqəsi olmayan iki süjet xətti gözlənilmədən son-da birləşir. Bu süjet xətlərinin birində toyuna bir həftə qalanda nişanlı qız naməlum şəxslər tərəfindən oğurlanır. Digərində isə can verən məcburi köçkün oğul-uşaqlarından xahiş edir ki, gedib onun-cün işğal altında olan kəndlərin-dən bir ovuc torpaq götürsünlər. Əsasən, real hadisələrə istinad edən və axırədək oxucuları gər-ginlik altında saxlayan bu roman geniş oxucu kütləsi üçün nəzərdə tutulub.

XALİD HÜSEYİNİ - ÇƏRPƏLƏNG UÇURAN

Xalid Hüseyinin bu debüt romanını artıq yeni əsrin baş romanı, müəllifini isə canlı klassik hesab edirlər. "Çərpələng uçuran" bu an yaşanan müstəmləkəçilik sonrası yeni müstəmləkəçilik (neokolonial), qloballaşma, mədəniyyətlərə-rası savaşı, vətəndaş müharibəsi və miqrasiya kimi mövzulara bədi baxış bucağı yaradır.

Kitab sözün əsl mənasında dostluq, sədaqət, xəyanət, günah-lardan arınma haqqındadır və Xalid Hüseyinin bu incə, canayaxın, ironik və sözün yaxşı mənasında sentimental romanı baxdıqca baxı-lan möhtəşəm bir rəsm əsərinə bənzəyir. Müəllif, əsərin adından da görüldüyü kimi, əfqan uşaqlarının çərpələng uçurmaq əyləncəsini yada salır. Bu yarışlardan birində əsərin qəhrəmanlarından biri olan Həzəra (Xəzər) oğlu Həsenin başına dəhşətli hadisə gəlir, o, bu hadisəyə dostu bildiyi Əmirin naminə razı olur, ancaq onu kəndərləndirmək haqda düşüncü. Həmin dost isə bu dəhşəti kənərdən götürür, lakin gizlətib səsinə çı-xarmır. Bununla da faciə böyüyür, getdikcə davam edir. Öz qorxaqlığından peşman olan Əmir ayılında artıq gec olduğunu düşünür.

VİKTOR HÜQO - SƏFİLLƏR

Səfillər - yazıçı Viktor Hüqonun 1862-ci ildə nəşr olunmuş və XIX əsrin ən mükəmməl nəsrilə hesab edilən fransız romanı. Roman-da XIX əsrin əvvəllərində on yed-di il ərzində (1815-ci ildən başla-yaraq 1832-ci il İyun qiyamına qə-dərki dövrdə) bir neçə fransız ob-zarları həyatı və qarşılıqlı münasi-bələri izlənilir. Roman Din şəhə-rinin yepiskopu Miriel Benvenü-nün həyat tərzinin təsviri ilə baş-layır. Sanki, Hüqo bununla insan-ları daha mərhəmətli, ədalətli ol-mağa çağırır. Miriel Benvenü ide-al bir yepiskopdur. O, qəribə bir təsadüf nəticəsində bu məqama çatmışdır. Bir dəfə Napoleon öz əməsinə baş çəkmək üçün Parisə gəlir. Qəbul otağında gözü onu diqqətlə izləyən bir qocaya sataşır. Geri dönərək qocadan onu niyə belə diqqətlə süzdüyünü soruşur:

- "Mərhəmətli insan, niyə mənə elə baxırsan?"
- "Əlahəzrət siz qarşınızda mərhəmətli insan görürsünüz, mən isə böyük bir insanı seyr edirəm. Hər birimiz bu tamaşadan özü üçün müəyyən bir fayda ala bilər" - deyər Miriel cavab vermişdir.

Səfillər, Viktor Hüqo İmperator həmin axşam kardinaldan bu keşişin adını soruşmuş, bir müddət sonra isə cənab Miriel özü belə gözləmədən Din şəhə-rinin yepiskopluğuna təyin olunduğunu eşitmişdir. Miriel hökumət-dən aldığı on beş min livr məvacibini tamamilə mərhəmət üçün xərcələyər, özünün yerdə qalan min və bacısının beş yüz livr rentə-si ilə sadə bir həyat sürər.

Mirvari Əzizbəyli

Filologiya və jurnalistika fakültəsinin 134-cü qrup tələbəsi

Təsvir et

Təsvir et ki,
Bir an yalnız qalmısan
Zaman keçmir,
Saatına baxırsan.
Təsvür et:
Yaşamaq hədsiz əzab
Baxıb, baxıb
Bir boşluğa dalırsan
Fikirləş ki,
Gece yarısı olubdur,
Yuxu bu gün
Sənə haram olubdur.
Gecə sənə
Əmr edir ağlayasan
Yoxluqlarda alırsan,
Yanasan!
Qəfil gözün
Bir şəkllə satırsan,
Şəkil o an:
Dilə gəlib danışar

Yuxulu-yuxulu.
Bir dəftərçə tapasan.
O dəftəri
Ehmallica açasan
Sarılmış vərəqlər
Yerə tökülər,
O, dəftərin içində
Nələr var, nələr.
Anamın yeməyinin
Sırrları qalıb,
Babamın ən əziz
Sözləri orda.
Nənəmin bizlərə
Yazdığı nağıl,
Atamın özü yox
Nömrəsi orda...

Mirvari Əhmədli

*Filologiya və jurnalistika
fakültəsinin 231-ci qrup tələbəsi*

Azsaylı xoşbəxt günlər

Səni yada salıram,
Bir balaca gözünü,
bir az böyük əllərini,
saçlarında gizlənən bir-iki ağ telini..
İndi ömrümün ən üşüyən çağıdı,
ürkəkləşən, kövrəkləşən çağıdı.
Nigaran qalma mənədən.
Hələ canımda dözüm var,
Dözürəm günlərin soyuğuna, qışına.
Özümlə dil tapa bilməyəndə
çıxıram bəxtimlə şikayət savaşına.
sayıb toplayıram azsaylı xoşbəxt günləri..
Hər dəfə də vuruluram boynu bükük xatirəyə.
Xatirələr üst-üstə gəlir,
Sonra ayrılığı oradan çıxıram
Yenə səni tapmayıb ortada məchul qalıram.
Təkrar-təkrar qayıdıb,
səni yada salıram..
Bir balaca gözünü,
saçlarında gizlənən bir-iki ağ telini..

Rəqsanə Mehdizadə

Təhsil fakültəsinin 314-a qrup tələbəsi

**Sosial şəbəkələrin
həyatımızda rolu**

Hər keçən gün inkişaf etməkdə olan texnologiya həyatımızın böyük bir hissəsinə hakimlik etməkdədir. Virtual məkan genişləndikcə, internetdə mövcud olan sosial şəbəkələrin də sayı artır. Danılmaz faktır ki, bu şəbəkələrin əsas istifadəçi kütləsi gənc nəslin nümayəndələridir. Bu səbəbdən də gündəlik həyatımızda sosial şəbəkələrin müsbət təərəflərini müşahidə etsək də, kifayət qədər mənfi təərəflərini də görürük.

Gənclər müstəqil həyata yenəcə qədəm qoyduğundan istənilən vasitədən alınan yeni informasiya onların düşüncə tərzinə birbaşa təsir etmək gücünə malikdir. Bu fakt isə informasiyanı gənclər üçün təhlükəli məhfuma çevirir.

Oksford Universitetinin tədqiqatçıları bu fəsadların nədən ibarət olduğunu araşdırıb. Araşdırmanın ümumi nəticəsi bundan ibarətdir: "Sosial şəbəkələr gənclərin qürurlu və məqsədli böyüməsinə səbəb olur, eyni zamanda gənclərin şəxsiyyətinin formalaşmasına mənfi təsir edir".

Azərbaycanda gənclərin sosial şəbəkələrdən istifadəsi kütləvi xarakter daşıyır. Ümumiyyətlə, respublikamızda informasiya-kommunikasiya texnologiyaları sürətlə inkişaf edir, bunun nəticəsidir ki, 2013-cü il "İnformasiya-kommunikasiya texnologiyalar ili" elan edilmişdir. Son dövrlərdə gənclərimizin həyatında "Facebook", "Twitter", "Instagram" terminləri ayrılmaz xarakter daşıyır. Şəbəkə istifadəçilərinin sayına görə, Azərbaycan dünyada 94-cü yerdədir. Azərbaycan əhalisinin 3,7%-i və ölkədə mövcud internet istifadəçilərinin 8,4% -i sosial şəbəkə istifadəçiləridir. Bu isə o deməkdir ki, hər 27 nəfərdən biri sosial şəbəkələrdən yararlanır. Ən əsası isə bu istifadəçilərin 50%-ni 18-24 yaş qrupuna daxil olan gənclər təşkil edir.

Əlbəttə ki, bu istifadə yalnız şəxsi tanışlıq və ya ünsiyyət məqsədi daşıyır. Əsasən, yeni informasiyanın operativ əldə olunması, dünyada baş verən yeniliklər barədə məlumatlar, dünyanın istənilən nöqtəsi ilə birbaşa əlaqə imkanı və s. müsbət təərəflərdir, lakin doğru və səmərəli istifadə olunuduğu təqdirdə.

Mütəxəssislərin fikrincə, gənclərin internetdən asılılığının əsas psixoloji fəsadları bunlardır:

- komputer arxasında özünü yaxşı hissetmə və eforiyaya qapanma;
- komputerdən ayrılmanın problemə çevrilməsi;
- komputer arxasında keçirilən vaxtın tədricən artması;
- ailəyə, yaxın dostlara qarşı etinasızlıq;
- komputerdən kənarında olarkən mənəvi boşluğun, əsəb gərginliyinin yaranması;
- işdə və təhsildə problemlərin yaranması və s.

Çox təəssüf ki, bu sahədə kəskin qadağa və sədlərin qoyulması da məsləhət görülən hallar deyil. Çünki biz demokratiya şəraitində yaşayırıq və bu baxımdan gənclərin azad inkişafı və şəxsi seçim azadlığını məhdudlaşdırmaq səlahiyyətinə malik deyilik. Bu seçim onlarda həyata müstəqil baxışı formalaşdırır, "gələcəyimizin memarları" adlandırduğumuz insanlarda dünyəvi biliklərin mənimsənilməsinə şərait yaradır. Həmçinin qadağa və sədlərdən danışıqdan, əslində onların gənc nəslin mənfi yönə istiqamətlənməsində maraq obyektini rolunu oynayacağı faktını da unutmamalıyıq. İnsan hər zaman icazə verilməyən, qadağan olunan məsələni daha çox araşdırmağa can atır, xüsusən də əgər o gəncdirsə.

Sosial şəbəkələrin mənfi təzahürlərindən gənclərin qorunması üçün ilk növbədə valideynlər maarifləndirilməlidir. Ailədə və təhsil ocaqlarında asudə vaxt düzgün dəyərləndirildiyi təqdirdə, gənclər virtual aləmə deyil, real fəaliyyətə üstünlük verəcəkdir.

Aysel Azad

Filologiya və jurnalistika fakültəsinin 343-cü qrup tələbəsi

Əvvəllər

Əvvəl smartfonlar, androidlər yox idi. Biz uşaq olanda balaca telefonlar idi, zəng etmək, mesaj atmaq funksiyaları var idi. Əvvəl zəng edərdik, axtarırdıq, bir "Alo" deyişinə sevinərdik, indi sosial şəbəkələrdə yazdıqları bir quru mesajla hal-əvvallarını tururuq. Əvvəl ən uyğun tarifi axtarırdıq, sifir qənaət olsun deyər.

Biz "kinder sürpriz"lə güldürdük, məsələn, hər dəfə fərqli hədiyyələr çıxanda xoşbəxt olardıq. Biz nə "Maşa və ayı", nə də "Pepe" ilə deyil, "Bir dayan (Nu poqadi)", "Tom və cəri" ilə böyükdük. Musiqi zövqümüzü sevgi mahnıları deyil, "Kukla" mahnısını bəzdədi. Əvvəl dərsdən "5" alanda sevinərdik, indi imtahanın keçilməyəcəyindən sevinirik.

Xəyallarımızdakı ideallar televiziya da gördüyümüz məşhurlar deyil, ata-analarımız idi. Gələcəkdə həyat yoldaşımızın ata yaxud anamıza bənzəməsinə istəyərdik. Əvvəllər bir baxışa sevincdən uçardıq, indi bir mesajla. Hə, bir də əvvəl qorxulu nağılları oxuyanda vahiməyə düşərdik, indi yolda gördüyümüz kölgədən qorxuruq. Yaxud evinə çörək apararı kişi bilirdik, indi kiminsə məniyyətinə toxunmağı kişilik bilirik. Əvvəllərimiz çoxdur, say-say, bitməz. Nə çox dəyişdik hə? Bizi dəyişən də bizlər olduq, özümsən. Amma dəyişməyən tək şey qaldı, yenə də kiçik "kinder"lərlə, saqqızlarla xoşbəxt olmağı bacarıyıq.

Aysel Azad

Filologiya və jurnalistika fakültəsinin 343-cü qrup tələbəsi

Rəssam adam

İrfan tələsik evin qapısını açdı. Evi yırtı-yığış etməli idi, çünki bu gün təzdən ona gələn zəng buna məcbur olduğunu deyirdi. Bu gün evə bir qadın gələcəkdi. İrfan dərsdə olanda yad nömrədən gələn zəng onu narahat etmiş, tənəffüsə onun kim olduğunu öyrənmək üçün geri yığılmışdı. İncə və soyuqanlı bir qadın səsi onun rəsm çəkdiyini bildiyini dedi və bu gün saat 16:00-da onlara gəlib portretini çəkdirmək istədiyini əlavə etdi. İrfan təəcüb dolu simasını telefon arxasında gizlətməyə çalışsa da, səs tonundan bu açıq-aşkar hiss olunurdu. O, "yaxşı.." dediyi anda qadının səsi yoxa çıxdı. Evə bir az əl gözdirdi: "Yəqin gələn xanım bu evin tələbə evi olduğunu nəzərə alar"-deyə fikirləşirdi. İrfan Dillər Universitetinin 4-cü kurs tələbəsi idi, rəssamlığı isə lap uşaq yaşlarından vardı.

Artıq evin işi bitmişdi. Gənc rəssam adətli üzrə stulda əyləşdi və çəkdiyi, daha doğrusu çəkə bilmədiyini şəkillərə göz gözdirdi. İrfanın rəsm qabiliyyətinə söz ola bilməzdi, lakin onun illərdir üstündə işlədiyi qadın portreti uğurlu alınmırdı, o, həmin qadın portretindən ürəyincə bir əsər yarada bilmirdi. Buna rəsm qabiliyyətində olan axsaqlıq deyil, hissləri mane olurdu. Qapı döyüldü və telefonda qadın gülümsəyib salam verdi. İrfan qadının gözəlliyinə və zərəfatına heyran qalmışdı. O, içəri dərindən baxıb özünü divardakı şəkillərə baxa-baxa keçdi. İrfan qapını örtüdü və gələn xanımın ardınca addımladı. Salonda çox gözəl bir qadın şəkli vardı. Müəmmal qadın portretə baxıb:

- Sevgilindiyi? - deyər soruşdu.
- Xeyr, qrup yoldaşım.
- Bəs sevdinin xanımın portreti yoxdur?
- Sevdidiyin xanım yoxdur.
- Çox yaraşıqlısan. Niyə yoxdur?
- Bunun yaraşığa dəxli yoxdur.
- Düzdür. (gülümsədi)
- Başlayaq?
- Başlayaq.

Gözəl qadın əyləşdi, İrfan fırçaları əlinə aldı, ilk olaraq onun gözlərindən başladı. Göz altı hissəsində azacıq qırıqlar vardı, lakin bu onun zərifliyinə təsir etmədi. Dodağında tünd qırmızı boyası İrfanı narahat edirdi. O, xanımdan bunu silməyi istədi, səbəbi isə cəlbədicilərinə deyildi, bizim gənc rəssamın onun özünü yaratmaq istəyirdi. O, həmişə portretini çəkdiyi xanımlardan bunu tələb edirdi. Qadın razılışıyla boyanı sildi. İşə başlayan rəssam, fırçasını yağlı boyaya hər toxundurduğunda böyük bir həvəslə qadına baxırdı. Bir tərəfdən belə dəbdəbəli qadının onu haradan tanıması barədə suallar beynində gəzir, digər tərəfdən portreti ona bəyöndürmək üçün can atmağı onu əldən salırdı. Portreti çəkdiyi vaxtda suallarına cavab tapmaq məqsədi ilə onu dindirdi:

rirdi:

- Mənim soruşduğumu haradan almısanız? Rəsmimlə məşğul olduğumu tələbə yoldaşlarımla və məhəllə uşaqlarımla başqa heç kim bilmir.

- Bəs ailən?

Bu sual onun fırçasını yavaşladı. Bir neçə saniyə sonra cavab verdi:

- Mən tək yaşayıram.

- Kirayədə qalırsınız? Yəqin hansısa rayondan gəlmisiniz.

- Xeyr- deyər qətiyyətlə ona baxdı və əlavə etdi - ailən yoxdur. O qadın mən uşaq olanda mənə tək edib, atam isə bunu mən universitetə qəbul olandan sonra deyib.

- Bəs indiyi?

- Atamla yaşamaq istəmirəm dərsdən sonra bir kafedə işləyirəm, bəxtiniz gətirdi ki, bu gün iş günüm deyil. Hə, siz demədiyiniz axı məni haradan tapdınız - deyərək söhbəti dəyişməyə çalışdı.

Qadın: Mən bu məhəllədən bir dəfə də keçmişəm sizi bir nəfər "rəssam" deyər çağıranda eşitdim. Çoxdandı portretim olsun istəyirdim.

İrfan: Həə, uşaqlar belə müraciət edirlər mənə, hətta aralarında "Rəssam adam" deyəni də var.

- Rəssam adam? - (istehzalı gülüşlə)

- Bəli. Rəssam adamsan pul bir sənədə, bir ingilisdə dəyəni də var, rəssamlar kəsib olur özüne sənət tap deyəni də.

- Rəsm həm incəsənətdir, həm incə sənət.

- Elədir.

10 dəqiqəlik sükutdan sonra, bu vaxt ərzində gənc rəssamın qadının simasını tamamlamağına az qalırdı, indi onun saçlarını və boyun hissəsini təsvir etməli, bir az da burununda işləməli idi. Qadın bu sükut ərzində suallar fikirləşirdi. O, soruşdu:

- Bəs, ananı görmək istəmirsən heç?

- İrfan bu suala cavab vermək istəmir, hətta o qadına ana deyilməsini belə istəmir. Qadının özüne baxıb:

- Həm hə, həm yox.

- Niyə?

İrfan xanımdan ardınca gəlməsini xahiş etdi, masadakı üstü örtülü kağızları əlinə aldı və bir neçəsini xanıma uzatdı:

- Baxın, mən onu dəfələrlə təsvir etməyə çalışmışam, ancaq heç vaxt görmədiyim, ana demədiyim qadının təsviri bundan artıq olmur. Diqqətlə baxın, birində gözü, qası, birində ağzi, birində qulaqları yarımqıqdır. Mən heç cür qərar verə bilmirəm onun siması barədə.

- Atan, bundan əvvəl ondan nə danışırdı sənə?

- Heçnə, mənə onun müharibə vaxtı həlak olduğu deyilmişdi. Məzarının da orada qaldığını.

- Başa düşürəm.

- Belə, portretə davam edək?

- Edək.

İrfan ilk dəfə idi ki, anasından birinə danışırdı. O, bu qadının libasından olduqca varlı olduğunu aydın sezirdi. Bu dəqiqə gənc rəssamın fikrindən bu qadın ona kömək edə biləcəyinə qəribə hisslər keçirdi.

- Sənə kömək edə bilərəm onu tapmaqda.

Bu, lap İrfanın ürəyindən idi. O, bəzəlməmiş gözlərini gizlədə bilmədi.

Qadın: Mənim yoldaşım polisdir, onun adını və soyadını deməyin kifayətdir, əzizim.

- İrfan bunun qarşılığında ondan nə istədiyini soruşdu.

Qadın gülüb dedi:

- Portretimi ucuz verərsən.

- Pulsuz.

Rəsmnin üstündə azacıq düzəlişlər olunmalı idi, xanım isə artıq evə getməli olduğunu bildirdi. İrfan ona kağızda anasının ad, soyadını uzatdı: Sevinc Baxışova

Qadın ona dedi ki, uzağı 1 həftə ərzində oğlumun portretin dəlincə göndərəcəm, özüm də zərfin içində sənə onun şəklini mütləq tapıb göndərəcəm. Bu bir həftə İrfan üçün çətin olacaqdı.

İllərdir təsvir edə bilmədiyini qadının axır ki, portretini tamamlayacaq, hətta bəlkə onu uzaqdan görə də biləcəkdə. Bir həftə sonra noyabr ayının 18-i idi, İrfan həmin gün dərsə getmədi. Çünki o gün ona anasının siması bəlkə də adresi də gələcəkdi.

Saat 14:23 qapı döyüldü. Rəssam qapını açanda həmin qadına bənzəyən bir qız gördü. O, qızdan çox əlindəki zərfə baxdı. Bəs, oğlu gələcəkdi, deyər fikirləşirdi.

Qız, İrfan sizsiniz? - dedi

- Bəli.

- Bu sizə çatacaq- zərfini uzatdı.

- Çox sağ olun, deyərək zərfini aldı, keyimiş halda gözünü zərfdən çəkirdi. Qız uzaqlaşdı. İrfan portreti tamamilə unutmuşdu, birdən başını qaldırdı, cəld qızın arxasında qaçdı:

- Dayanın, xanımın portreti yaddan çıxdı - qışqırdı. Çünki qız tez-tez gedirdi.

- Arxaya dönüb - sızda qalacaq - dedi.

- İrfan portretin dərəcəsini çəkəcək halda deyildi, içəri keçdi, bir az özüne gəlməyə çalışdı. Nəhayət, zərfini açdı.

Portret üçün təşəkkürlər, yəqin ki, qızının gəlməyi səni təəccübləndirdi. Oğluma çatacaq demişdim. Ananın portretini çəkməyi çox istəyirdin bilərəm. Ona görə də, portretimi, həmçinin sənin dediyin kimi özümü təsvir elədin, özümü hədiyyə edirəm sənə, artıq yarımqıq portret olmayacaq, Rəssam adam.

İmza: Sevinc Baxışova.

Gülərə Əsgər

Təhsil fakültəsinin 425A qrup tələbəsi

“Ruhlar şəhəri”ndən Çempionlar Liqasına...

Bəzi ölkələrin keçmişində nələr yaşadığını, hansı mərhələlərdən keçdiyini xalqın oxuduğu nəğmələrə, ağzından çıxan sözlərə və danışdığı xatirələrə qulaq asaraq anlamaq mümkündür. Azərbaycan da bu ölkələrdən biri, bəlkə də birincisidir. Azərbaycan xalqı tarix boyunca zəngin coğrafiyaya malik olduğu kimi, qiymətli siyasi tarixə də malikdir. Ötən əsrin 90-cı illərindən başlayaraq torpaqlarımızın itirilməsi isə tariximizin ən acı səhifələrini təşkil edir. Tarix boyu türklərə kin və nifrət bəsləyən ermənilər Qarabağı zəbt edərək türk dünyasını bölmək istəyirdilər. Qarabağı almaq, eyni zamanda Azərbaycanın ana damarlarından birinin qopması demək idi. Qarabağı öz torpaqlarının tərkibində saxlamaq istəyən Azərbaycanla Rusiyanın köməyini alan ermənilər arasında müharibə başladı. Hadisələr ermənilərin lehinə cərəyan etdi. Onlar Qarabağa hücum edərək regionu işğal etdilər.

Bütün bu müharibənin içində olub yükünü daşımağa məcbur olan və bu günlərdə apardığı mübarizəyə o dövrün, müharibənin simvoluna çevrilərək futbolun sadəcə oyun olmadığını göstərən bir klub var - “Qarabağ” futbol klubu. 1951-ci ildə Ağdamda yaradılan, zaman-zaman başqa adlarla fəaliyyət göstərənə də, 1987-ci ildən “Qarabağ” adlandırılan bu klub yaşadığı bütün çətinliklərə baxmayaraq əldə etdiyi uğurlarla Azərbaycan bayrağını ən böyük arenalarda dalğalandırmağı bacardı. 1993-cü ildə çempionluq oyunu üçün Bakıya getdikləri zaman ermənilər Ağdamı işğal etdilər. Bu hadisəyə baxmayaraq, klubun futbolçuları çempionluq oyununda iştirak etdilər və tarixləndə ilk dəfə çempion oldular. Aid olduğu Ağdam şəhərindən və doğma “İmaret” stadionundan məhrum olan klub oyunlarını başqa şəhərlərdə keçirməyə məcbur oldu və bir növ qaçqın həyatı yaşadı. Yaşadığı çətinliklərə baxmayaraq mübarizə aparən kluba 2001-ci ildən Azərbaycanda fəaliyyət göstərən böyük şirkətlərdən olan “Azərsun” şirkəti sponsorluq etməyə başladı. Bununla da klubun maddi vəziyyəti düzəldi, hədəfləri böyüdü. İlk çempionluqdan 21 il sonra - 2014-cü ildə ikinci çempionluğunu qazanan klub ardıcıl 4 il çempion oldu. Bu uğurda 2008-ci ildən kluba baş məşqçilik edən Qurban Qurbanovun şəxsi məşqçilik bacarığının və yaratdığı sistemin danılmaz rolu oldu. Uğur qazanmaqdan daha çox hər kəsin sevimlisinə çevilməyi və işini düzgün qurmağı hədəfləyən klub istəyinə nail oldu. Bu gün ölkədə ən çox sevilən, dəstək olunan, insanlara mənəvi yardım edə bilən klub məhz “Qarabağ”dır. 2017-2018-ci il mövsümün ardıcıl 3 il Avropa Liqasında oynayan komanda kimi Avropada adından söz etdirməyi bacarmışdı. Əsas uğur isə 2017-ci ildə yaşandı. Növbəti dəfə Çempionlar Liqasında iştirak etmək hüququ qazanan klub bu dəfə yeni bir tarix yazaraq Avropanın ən mötəbər klub turnirinin qrupunda çıxış etdi və bunu edən ilk Azərbaycan klubu oldu. Çempionlar Liqasının özəmətlə himni “qaçqın” komanda üçün səsləndi. “C” qrupunda mübarizə aparən klubun rəqibləri “Çelsi”, “Roma”, “Atletiko Madrid” klubları oldu. Kifayət qədər güclü rəqiblərlə mübarizə asan olmaqcaqdı, amma “Qarabağ” hər oyuna daşdığı adı layiqincə təmsil etmək üçün çıxacaqdı. Klub ilk qolunu Bakıda, doğma azərkeşlər önündə “Roma” klubuna vurdu. Növbəti oyun yenə Bakıda keçirildi və “Atletiko Madrid”lə bu oyundakı qolsuz heç-heçə kluba ilk xalını qazandırdı.

Hakim haqsızlığına da məruz qalan klub, üçüncü oyununda səfərdə yenə “Atletiko Madrid”lə, lakin bu dəfə 1:1 hesabı ilə heç-heçə edib ikinci xalını qazandı. Növbəti ev oyununda bütün dünyanın diqqət mərkəzinə düşən xoreoqrafiya hazırlandı. Bayrağımızın rənglərini əks etdirən tribunalarda “Qarabağ, Azərbaycan” sözləri ilə yanaşı bu sözlər əks olunmuşdu: “Evdən uzaqda amma aid olduğum yerdə”.

“Qarabağ” Çempionlar Liqasını iki xalla bitirdi. Amma hər şeydən önəmlisi onun xalqa qazandırdıqları idi. Qarabağ işğal olunarkən bu soyqırım haqqında eşitmək istəməyən insanlar və dövlətlər bu klub sayəsində Qarabağ adını eşitməyə məcbur oldular. “Qarabağ” klubu ermənilər tərəfindən bombalanmış “İmaret” stadionundan böyük Avropa meydanlarına uzanan çox uzun yol qət etdi. Üzərinə götürdüyü yükü qitənin ən nüfuzlu klub turnirinə qədər daşdı. Gələcəyə ümidlərimizi itirdiyimiz anda bizi oyadan, məğlubiyyət ruhunu unuduran, “Qarabağ, Azərbaycan” sözlərini yanaşı səsləndirərək əslində həqiqətləri dünyaya çatdıran “Qarabağ” oldu. İnsanları bir ad ətrafında birləşdirən, 30 000 azərkeşi sevincdən ağladan “Qarabağ” oldu. O, təkə futbol oynamır, həm də oynadığı oyunla böyük bir xalqın əzmkarlığını təcəssüm etdirir. Qazandığı uğurlarla Qarabağ adıyla bağlı olan acımızı, nisgilimizi bir anlıq da olsa unudturur. “Qarabağ” bəzən ordudur. Bəzən müharibədə qələbə qazanan tərəfdir. Milyonların ümidi, çoxlarının təsəllisidir. İşğal olunmuş Qarabağın, “Ruhlar şəhəri” adlanan Ağdamın yeganə təsəllisi...

Aygül Qarayeva

Filologiya və Jurnalistika fakültəsinin 134-cü qrup tələbəsi

“Heydər Əliyevin anadan olmasının 95 illiyinə həsr olunan Azərbaycan Dillər Universitetinin spartakiadası”

Universitetimizdə həftənin Şənbə və Bazar günləri idman yarışları təşkil olunur. Hazırda 21 aprel tarixində başlayan “Ümumilli lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 95 illiyinə həsr olunan Azərbaycan Dillər Universitetinin spartakiadası” keçirilib. Spartakiada şahmat, dama, voleybol (qızlar/oğlanlar), stolüstü tennis və mini futbol oyunları üzrə yarışlar keçirilib.

Aprelin 21-də şahmat və dama oyunları üzrə yarışlar keçirilib. 17 nəfərin iştirak etdiyi şahmat turnirində Polad Əzimov 16 xalla 1-ci yer, Səməd Əliyev 15 xalla 2-ci yer, Hüseyn Hüseynov və Ceyhun Əsgərov 13 xalla 3-cü yeri qazanıb.

Dama turnirində isə Ağca Davudzadə 1-ci yer, Səməd Əliyev 2-ci yer, Aynur Əhmədova 3-cü yere layiq görüldü.

Yarışlar 10 may tarixinə qədər davam edib. Yarışlar bitdikdən sonra mükafatlandırma mərasimi baş tutub. Tələbələrə kubok, medal və idman formaları hədiyyə olub.

Qeyd edək ki, 3 may tarixində futbolçularımız Nərima-

nov rayonu ərazisində yerləşən ali və orta ixtisas təhsili müəssisələri arasında “Ümumilli lider Heydər Əliyevin 95 illiyinə həsr olunan çempionat”da iştirak ediblər.

Universitetimizin futbolçuları

Universitetimizin daxilində bir çox kafedrlar, klublar fəaliyyət göstərir. İdman klubunun fəaliyyəti isə ikili iştirakə dəşir. İdman dərslərinin keçirilməsi, tələbələrin müxtəlif yarışlara, çempionatlara hazırlanması həm də onların vaxtlarını daha səmərəli şəkildə keçirmələri deməkdir. Fəaliyyəti ilə daha yaxından tanış olmaq üçün klubun müdiri Ramin Mahmudov əlaqə saxladıq.

R.Mahmudov klubun daxilində 9 idman növü üzrə bölmənin fəaliyyət göstərdiyini, tələbələrin kluba cəlb olunması üçün müxtəlif olaraq elanlar verildiyini qeyd etdi:

- “Futbol, cüdo, sambo, tennis, aerobika, badminton, voleybol və s. bölmələr, eyni zamanda fiziki hazırlıq qrupları da fəaliyyət göstərir”.

Bizim əsas söhbətimiz isə futbol komandası haqqında oldu. Hazırda Tələbə Futbol Federasiyasının Ümumilli lider Heydər Əliyevin 95 illiyinə həsr etdiyi respublika çempionatında iştirak edən və 3 oyununu keçirən komandayla görüşdük. Həm də komandanın baş məşqçisi olan Ramin müəlliməndən bu çempionatdan gözləntilərini soruşduq:

- “Biz bir dəfə bu çempionatda bürünc medalları qazanmışıq. Təəssüflər olsun ki, bu dəfə çox çətin qrupa - “ölüm qrup”una düşmüşük. Rəqiblərimiz kifayət qədər güclüdür, buna görə də əvvəldən fikir bildirmək çətindir. Amma biz öz tələbələrimizə inanırıq. Oyundan əvvəl bizi zəif komanda hesab edən rəqiblərimiz əldə etdiyimiz sərəfəli nəticədən sonra təəccüblərini gizlədə bilmirlər”.

Futbolda futbolçuların oyunu qədər baş məşqçi amili, onun verdiyi tapşırıqlar, komandasına bəslədiyi inam da böyük rol oynayır. Ramin müəlliməndən oyunlar zamanı komandasına göstərdiyi dəstəyi, keçirdiyi hissələri bizimlə bölüşməsinə istədim:

- “Cavanlıqda elə oyunlar olur ki, özüm də meydana çıxıb komandayla birgə oynamaq istəyirdim, amma artıq cavanlar kimi oynaya bilmirəm. İdman gəncliyi sevdir. Gənclik həmişə qalib gəlir, çünki gənclər hər zaman o qədər çilgin, o qədər qığılcımlı olurlar ki, onları saxlamaq mümkün olmur. İndi isə mən ancaq kənardan göstərişlər verirəm. Mən qəlbən onlarla qaçıram” (gülür).

Komandanın kapitanı, Təhsil fakültəsinin 4-cü kurs tələbəsi olan Elgün İsmayılov kapitanlıq üçün bir çox keyfiyyətlərin vacib olduğunu vurğuladı:

- “Kapitan olmaq üçün ilk növbədə lider olmaq bacarmaq lazımdır. Komandanı bir araya yığmaq, komandada dostluq münasibətlərini qurmaq, təşkilatçılıq bacarmaqlar komandanın əsas vəzifələridir”.

2017-ci ildə qızıl medal qazanan komanda ilə indiki komanda arasındakı fərqləri soruşduqda isə kapitanın cavabı belə oldu:

- “Fərqi sadəcə heyətdədir. 2017-ci ildə olan heyətimizdə əsas oyunçularımızdan olan Cavid Bayramov iştirak edirdi, amma indi o, peşəkar futbolçu olduğu üçün çempionatda iştirakına icazə verilmir. Eyni zamanda, o heyətdə olan bəzi tələbələr artıq universiteti bitiriblər”.

- “Biz heç bir rəqibdən qorxmamışıq, çəkinməmişik, hər oyuna qələbə üçün çıxmışıq. Bu çempionatda da belə olacaq. Rəqibin kimliyinin fərqi yoxdur. Biz öz oyunumuzu oynayacağıq” deyən E.İsmayılov indiyə kimi iştirak etdiyi bütün çempionatlara birincilik üçün getdiyini, bu çempionatdan da gözləntilərinin yalnız qızıl medallar olduğunu qeyd etdi. Belə bir fürsəti olsaydı, “Galatasaray” futbol klubunda oynamaq istəyən Elgünün əslində futbolda başqa bir uğuru da var. Belə ki, universitetlərarası yarışdan başqa, universitet daxilində də fakültələrarası futbol çempionatı keçirilir. E. İsmayılovun rəhbərlik etdiyi və kapitanı olduğu Təhsil fakültəsinin komandası son 4 ilin çempionudur və bunu eyni heyətlə bacaran ilk universitet komandasıdır.

- “Fakültələrin komandasında hər komandanın kapitanı həm də onun məşqçisi sayılır. Mənim komanda 1-ci kursdan etibarən ardıcıl 4 il çempion olub, halbuki bizdə əvvəl heç bir komanda bunu bacarmayıb. Komandanın mənə güvənməsi, dəstək olması mənə kapitanlığı daha da sevdirib. Sevinirəm ki, ətrafımda belə insanlar olub”.

Digər tələbələrdən fərqli olaraq, həm universitetdə təhsil alan, həm də peşəkar futbol həyatı yaşayan Cavid Bayramov Beynəlxalq Münasibətlər və idarəetmə fakültəsinin 3-cü kursunda təhsil alır. Eyni zamanda, “Qarabağ” futbol klubunun U-19 komandasının üzvüdür. Onun fikrincə, uşaq futbolu məktəbini keçmək gələcək uğurların təməlidir:

- “7-8 yaşından futbolla məşğul olduqda daha tez tək-milləşir, futbola daha tez dərk edirsən. Təxminən 13-14 yaşından futbola başladığında isə peşəkar şəkildə futbola oynamaq üçün cəmi bir neçə il vaxtın qalır. Bu müddətdə isə uğur qazanmaq çox çətin olur. Uğur qazanılsa belə, artıq hər şey üçün gec olur.”

O, uğur qazanmağın sirtini belə izah etdi:

- “Bunun üçün ilk növbədə insanda nizam-intizam olmalıdır. Planlı iş görülməlidir. Vaxtında qida qəbul edilməli, yuxu rejiminə əməl olunmalıdır. Bunlardan əlavə isə, həddindən artıq çox çalışmalıdır. Əlavə məşq saatları təyin olunmalıdır”.

Peşəkar futbolçuların təhsillə futbol arasında seçim etmək məcburiyyətində qalıb futbolu seçdikləri hər kəsə məlumdur. Bu vəziyyət Cavidəndə də yan keçməyib:

- “Eyni vəziyyəti mən də yaşamışam və futbola seçmişəm. Məktəbdə qiymətlərim yaxşı idi, buna görə də valideynlərimin məndən gözləntiləri var idi. Onları sevindir-mək üçün universitetə qəbul oldum. İndi də dərslərlə futbol alınmır çox vaxt. Ama yenə seçim etmək lazım gəlsə, yenə futbola seçərəm”.

Məqsədlərindən və istəklərindən də danışan Cavid hər kəs tərəfindən tanınan dünya səviyyəli futbolçu olmaq istədiyini dedi:

- “Məqsədlər çoxdur. Məqsədim ən güclü, ən səviyyəli Avropa klublarından birində oynamaqdır. Lakin bunu zaman göstərəcək. Çünki onlarla bizim aramızda çox böyük fərqlər var”.

Aygül Qarayeva

Filologiya və jurnalistika fakültəsinin 134-cü qrup tələbəsi

POLİQLOT

№ 3 (247) mart - aprel 2018 | Təsisçi: Azərbaycan Dillər Universiteti | www.adu.edu.az

Subliminal mesajlar

Subliminal mesaj şüura çatma mərhələsini keçməyən, mərhələ altında qalan və canlıya nəzər yetirsə də bundan xəbəri olmayan xəbərdarlıqdır. Hiss etdiyimiz, gördüyümüz, amma qavrayış olaraq anlamadığımız hər şey şüuraltına gələcəkdə təkrar istifadə etməmək üçün toplanar və gələcəkdəki hərəkətlərimizə istiqamət verir. Elə bu mərhələdə şüura deyil, amma şüur altına istiqamətlənən motivlər olaraq qarşımıza çıxır. Çünki sıxlıq ərz edən təkrarlar hisslərimizə yönəlmişdir. Biz normal şərtlərdə gözmüzün fovea hərəkətiləriylə beynimizdə toplanan şeylərin çox azını xatırlayırıq. Amma, məsələn, marketə gedəndə 10 təmizləyici vasitə arasından 1 ədədini seçib alırıq. Yəni gördüyümüzün və eşitdiyimizin fərqi bizim üçün şeylərin şüuraltına yeriyərək bizə o malı satın alması sətərlənir. Yəni biz görmədiyimizi, düşündüyümüz şeyləri əslində görürük və şüuraltımıza göndərilən şeylər qərar vermə və ya fəaliyyətə keçmə mərhələsində fikirlərimizə və davranışlarımızı birbaşa təsir edir.

ŞÜURALTINA İSTIQAMƏTLƏNƏN

Şüuraltına təsir etməyi mesajlar hədəfləyən mesajlara "Subliminal mesaj" adı verilir. Ümumiyyətlə, şüuraltına birbaşa istiqamətlənən mesajlar dəyərlidir. İnsanın şüuraltına subliminal mesaj göndərən bir çox üsul vardır.

Bunlardan ən çox istifadə olunanlar:

1. Rəqəmsal səs fayllarında gizlədilməmiş səs

2. Gözlə görünməyəcək qədər qısa müddətdə və sıx görünən qısa anonslar şəklində 25-ci fraqmentlər

3. Reklam afişaları, loqoları və bənzər üsullar görünən obyektin içində gizlədilməmiş səs, kəlmə və rəqəmlər.

Bu üsul bir məhsulun reklamını etməkdən, bir inancın ya da baxışın təbliğ etməyə qərar verən geniş bir yelpik istifadə etməkdədir. Görünür və eşitmə olaraq şüurlu deyil. Şüuraltı səviyyəsində çatdırılan söz, şəkil, görüntüdən əmələ gəlir.

Bunlardan ən çox istifadə olunan rəqəmsal səs fayllarında gizlədilməmiş səs mesajlarıdır.

25-Cİ FRAQMENT

İnsanın şüuraltına subliminal mesaj göndərən bir neçə yolu olduğunu deyə bilərik. Beləliklə, bunlardan biri 25-ci fraqment üsuludur. Yaxşı, bəs 25-ci fraqment nədir?

Gördüyünüz bir anlıq görüntü, 655 sətir və çərçivə deyilən 24 kiçik fraqmentdən əmələ gəlir. Kino lentində saat, dəqiqə, saniyə olaraq bir düzülüş vardır. Saniyədən sonra fraqment gəlir və bir saniyə 24 fraqmentdir. Hər 24 fraqment isə bir ekran böyüklüyündəki fraqmenti əmələ gətirir. Hər 327.5 sətirdə "control-track" deyilən fasilə vardır. Beləliklə, bu fasilədəki görüntülər montaj olunub, aralarına başqa görüntülər artırılaraq 25-ci fraqmenti əmələ gətirir və son fraqment olan 25-ci fraqment bir anlıqdır. Yəni, görüntü saniyədə 1/24 olmalıdır. Bu 1/25-ə qalxar. Fraqmentlər 25 olduğu zaman bir anda bir görüntü gəlir və o an yox olur. Adətən görünməz, daha doğrusu görülür, amma şüuraltında qalır.

Siz evlərinizdə rahat oyləşib, hər hansı bir TV kanalındaki filmi ya da bir təbiət aləmini seyr edərkən eyni zamanda 25-ci fraqmenti şüuraltına göndərmiş olur.

Bu adamlar onsuz da çəkinmədən bu işi edirlər. Filmlərlə, reklamlarla hər növdə mesajı çatdırırlar. Buna baxmayaraq nə üçün belə gizli bir fraqment tətbiq

edirlər?

Cavabı çox asandır. Çünki gördüyümüz zaman bu qədər təsirli olmur. Çünki adam şüuraltı bir seçim ilə gördüklərini və ya eşitdiklərini ya rədd edir, ya da qəbul edir. Çünki bütünlüklə seçim olaraq inkişaf etmiş olur.

Lakin, elə bir şeydir ki, insan onu görmür, eşitməz və hiss etmir, yəni bizim

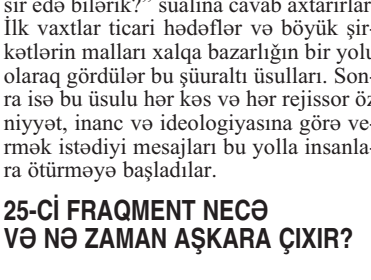

qəbulədiyi funksiyalarımızın tamamilə altında və ya üstündə yer alır. Belə bir şeyi qəbul yaxud rədd etmə kimi bir seçimimiz varmı? Əlbəttə yox.

Beləliklə, 25-ci fraqmentin və subliminal reklamların məntiqi budur! Hədəfdeki kütlənin şüurlu seçim haqqını işğal edərək onları gizlicə zəhərləmək!

Bu işi edənlər insanı və insanın yaradılışını çox yaxşı bilirlər. 1900-cü ilə qədər uzanan bir keçmiş var belə işlərin. Psixoloq və Psixanalistlərin insanla bağlı tətbiq etdikləri, gözlənmədikləri və təcrübələrlə ortaya qoyduqları bilgilərdən yola çıxaraq "İnsana necə təsir edə bilərik?" sualına cavab axtarırlar. İlk vaxtlar ticari hədəflər və böyük şirkətlərin malları xalqa bazarlığın bir yolu olaraq gördülər bu şüuraltı üsullar. Sonra isə bu üsul hər kəs və hər rejissor öz niyyət, inanc və ideologiyasına görə vermək istədiyi mesajları bu yolla insanlara ötürməyə başladılar.

25-Cİ FRAQMENT NECƏ VƏ NƏ ZAMAN AŞKARA ÇIXIR?

Şüuraltının bütün görüntü, səs və şəkilləri çap etmə xüsusiyyəti 1900-cü illərdən bəri insanları istiqamətləndirmək üçün istifadə olunmaqdadır. Knight Dunlap adında Amerikalı professor gözbağlayıcılıq sənəsinə edərək şüuraltı gücü ilə təsvir edə bilməyən "hissədlənmə kölgələri" istifadə edərək eyni uzunluqda 2 cizgini izləyənlərin fərqli ölçülərdə görməsini təmin etmişdir.

Beləliklə, burdan hərəkətə şüuraltını hədəf olaraq mesaj göndərməyi hədəfləyən və adına subliminal mesajlar deyilən bu cür reklamlar ilk dəfə 1950-ci ildə Amerikada ortaya çıxdı. James Vicary adlı reklam mütəxəssisi, kinoteatrlarda tətbiq etdiyi təcrübənin partlamış qarğıdalı və kola satışlarının artdığını iddia edir. Bu təcrübədə film pərdədə oynadığı an, salisilik səhnələrinə halında gözəl görülməyən gizli fraqmentlər və gizli mesajlarda: "partladılmış qarğıdalı ye" və "kola iç" şüurları çıxırdı. İzleyici bu şüurları şüurla dərk edə bilmədiyi halda, şüuraltına xitab edən bu şüurlar nəticəsində kola satışlarının yüzə 18,1, partlamış qarğıdalı satışlarının isə yüzə 57.7 artdığı görüldü.

Bu üsulla, şüuraltına istiqamətlənən reklamların təsirliliyi gəldirə daha effektiv olduğu görüldü. Beləliklə, o andan etibarən tətbiq edilən 25-ci fraqmentlər sadəcə bir insanı ya da bir kütləni deyil; bütün insanları təhdid etməkdədir. Bir qrup psixoloq və yazar bu mövzunu gündəmə gəlidiyi ilk illərdə bu üsulu uydurma və əfsanə olduğunu və insanlara təsir etməyəcəyini dedilər. Amma beynin dalğalarını ölçən texnoloji vasitələrin inkişaf etməsi ilə gizli mesaj xarakterli reklamlar beynin daha fərqli reaksiya verdiyi müşahidə olunduqdan sonra, bu üsulu təsiri sübut olundu.

reklamların təsirliliyi gəldirə daha effektiv olduğu görüldü. Beləliklə, o andan etibarən tətbiq edilən 25-ci fraqmentlər sadəcə bir insanı ya da bir kütləni deyil; bütün insanları təhdid etməkdədir.

Bir qrup psixoloq və yazar bu mövzunu gündəmə gəlidiyi ilk illərdə bu üsulu uydurma və əfsanə olduğunu və insanlara təsir etməyəcəyini dedilər. Amma beynin dalğalarını ölçən texnoloji vasitələrin inkişaf etməsi ilə gizli mesaj xarakterli reklamlar beynin daha fərqli reaksiya verdiyi müşahidə olunduqdan sonra, bu üsulu təsiri sübut olundu.

ƏSL HƏDƏF UŞAQLAR

Subliminal texnologiya təəssüf ki, cizgi filmlərində, mahnılarda, reklam çarxlarında, filmlərdə qadağan olmayan şəraitdə istifadə olunur. Uşaqlara sevgini, ailə bağlarını təmsil etdiyini, məsum düşündüyümüz cizgi filmləri arasında qeyri-etik şəkillər, şiddət ünsürü sayılan videolar bu texnologiya ilə tətbiq olunur. Övladımız hiss etmədən o videoları beyninə və şəxsiyyətinə formalaşdığı ən ciddi yaş dövərində (0-7 yaş arası) bu görüntülər şüuraltına toplanır.

"İNTERNET REKLAMI?" NƏ DEMƏKDİR

"Kinoda/Serialda internet reklam tətbiq edilməkdədir" xəbərdarlığını görmədiyinizi deyə bilərsiniz?

Sənaye Nazirliyinə əsasən internet reklamının tətifi belədir:

"İnternet reklam; hüquqən istifadə nəşri yayımların, canlı və ya birbaşa kompüter vasitəsi ilə manipulyasiyanı və deyilən görüntülərdə yer alan, müxtəlif ünsürləri reklam əhəmiyyəti ilə hal-hazırda istifadə olunan və ya qarşıda inkişaf etdiriləcək texnologiyalar vasitəsi ilə oyun sahəsi və çevrəsi üzərinə düşürülən bütün görüntülərdir.

Subliminal mesajın məntiqi budur: Beynimiz qulağımız ilə eşitmədiyi dərəcədə qəbul edən səsleri alaraq, almaq eşitmək demək deyildir. Subliminal mesajı qısaca "insanın şüuraltına göndərilən gizli mesaj olaraq" tanıya bilər. İnsanın şüuraltına subliminal mesaj göndərən bir çox yolu vardır.

Eşidilən subliminal mesajlar: Bunlardan ən çox istifadə olunan rəqəmsal səs fayllarına yazılan mesajlardır. Üzərində işləmə bilən, işlənməsi və yayılması daha asan olduğundan mp3 sənədləri gizli mesaj üçün biçilmiş üsuldur. Sistem işlənməsi isə insan qulağı aydın frekans aralığındakı səsleri duya bilər. Əgər siz bir musiqi hissəsini rahat şəkildə eşidə bilərsiniz, bu sizin eşidə biləcəyiniz frekans aralığında olduğunu göstərir. İnsan beynini mənimləməsi isə daha düşük ya da daha yüksək frekansları mənimləməyə biləcək gücdədir. Diqqət edin "eşidilə biləcək" demirəm, mənimləməyə biləcək deyirəm. Subliminal mesaj xarakterli bir mp3-ü qulağımızla dinləyirsiniz, ancaq içindəki gizli mesajı beyniniz dinləyər. Bu əsnada qulağımız heç bir şey eşitməz.

İnternetdə və paylaşım proqramlarında şüuraltı mesajlar xarakterli mp3 sənədlər yerləşir. Hətta bu gizli mesajları frekans aralıklarına görə də analiz edərkən ortaya çıxaran yazılar mövcuddur.

Video subliminal mesajlar: subliminal mesaj göndərən bir yolu da video üstünlüyüdür. Siz ekrana baxarkən gözünlə yalnızca "göz qırpması" sürətində bir görüntü ekrana gəlir, itir. Gözünüz heç bir şey görməz, ancaq şüuraltınız bu mesajı çoxdan almış olur.

Aysel Azad
Filologiya və jurnalistika
fakültəsinin 343-cü qrup tələbəsi

Latifələr

Birinci dərşə müəllim:
- Universitet hamımızın evidir, tələbələr.
Sonuncu dərşə müəllim:
- Düz oturun, evdə deyilsiniz!

Biri imtahana girir, ona sual verirlər.
- Kosmik gəmi neçənci ildə kəşf olunub?

- 1870
- İlk kosmonavt kim olub?

- Yuri Qaqarin.
- Göydə neçə ulduz var?

- Onu alimlər də kəşf edə bilməyib.

O, çıxarkən dostunu görür və ona cavabları deyir: "1870, Yuri Qaqarin, onu alimlər də kəşf edə bilməyib".

O biri dost imtahana girir, sual verilir.
- Neçənci ildə doğulubsan?

- 1870
- Atan kimdir?

- Yuri Qaqarin.
- Sən dəlilsən?

- Onu alimlər də kəşf edə bilməyib.

İmtahandan çıxmış tələbənin duası:
"İlahi, yalvarıram, Tokio'nu Almaniyanın paytaxtı elə".

İki professor universitetdə söhbət edir:
- Əgər mən bir nəfərə 4 yazsam, bütün qrup məni əli üstündə gözdürür.

O biri professor:
- Əgər mən kiməsə 3 yazsam, bütün qrup məni əli üstündə gözdürür.

Dekan bu an içəri girir:
- Əgər sizin ikinci də universitetdən qovsam, bütün fakültə məni əli üstündə gözdürür.

ETİBARSIZ SAYILIR

Təhsil fakültəsinin 218b qrup tələbəsi İbrahimova Əfsanə Fərhad qızının tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Təhsil fakültəsinin 109b qrup tələbəsi Bayramov Rütə Fərhad oğlunun tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Təhsil fakültəsinin 223b qrup tələbəsi Əlizadə Aişə Şahlar qızının tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Təhsil fakültəsinin 115a qrup tələbəsi Hacıyeva Humay Əhməd qızının tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Təhsil fakültəsinin 207a qrup tələbəsi Hüseynova Gülxar Filman qızının tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Təhsil fakültəsinin 101b qrup tələbəsi İbrahimova Aydan Elmar qızının tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Təhsil fakültəsinin 112b qrup tələbəsi Rəcəbova Günay Arif qızının tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Tərcümə və mədəniyyətşünaslıq fakültəsinin 162-ci qrup tələbəsi Hüseynzadə Araz Yusif oğlunun tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Tərcümə və mədəniyyətşünaslıq fakültəsinin 157-ci qrup tələbəsi Kərimli Amalya Yazel qızının tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Təhsil fakültəsinin 330a qrup tələbəsi Qocayev Fariz Rafiz oğlunun tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Təhsil fakültəsinin 116A qrup tələbəsi Bayramova Aysel Şahin qızının tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Təhsil fakültəsinin 303b qrup tələbəsi Əzizova Nübar Həcat qızının tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Təhsil fakültəsinin 210B qrup tələbəsi Əsədova Gilə Abbas qızının tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Təhsil fakültəsinin 205B qrup tələbəsi Nərgiz Əncümənnur Elxan qızının tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Təhsil fakültəsinin 322A qrup tələbəsi Əlizadə Leyla Maarif qızının tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Təhsil fakültəsinin 227a qrup tələbəsi Şirinzadə İlahə Məqatıl qızının tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Beynəlxalq münasibətlər və diplomatiya üzrə 132-ci qrup magistrantı İsmayilov Ulfan Şirin oğlunun tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Təhsil fakültəsinin 315b qrup tələbəsi Hüseynova Aytac Əsəd qızının tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Təhsil fakültəsinin 209a qrup tələbəsi Hüseynova Pəri Səbuhi qızının tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Təhsil fakültəsinin 116a qrup tələbəsi Orucova Cənnə Fərrux qızının tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Beynəlxalq münasibətlər və İdarəetmə fakültəsinin 344b qrup tələbəsi Rzaadə Zöhrab Vəkil oğlunun tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Beynəlxalq münasibətlər və İdarəetmə fakültəsinin 144-cü qrup tələbəsi İsgəndərov Murad Eldar oğlunun tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Beynəlxalq münasibətlər və İdarəetmə fakültəsinin 136R qrup tələbəsi Yusifova Şəhrət Teymur qızının tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

SABAQ qruplarının S301 - 1 qrup tələbəsi İsbərova Fidan Şahin qızının tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

Təhsil fakültəsinin dekani professor Fikrət Cahangirov və fakültənin əməkdaşları həmin fakültənin 313b qrup tələbəsi

Yusublu Şamxal Azad oğlunun

vaxtsız vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və mərhumun valideynlərinə dərin hüznə başsağlığı verir.

Məsul redaktor:
Xədicə Əliyeva

Ünvan:
Az 1014, Bakı şəhəri,
Rəşid Behbudov küçəsi, 134.
Əlaqə telefonları:
440-29-31; 441-22-79

Qəzet «POLİQLOT»un
redaksiyasında yığılıb,
səhifələnilib və
«Azərbaycan» nəşriyyatında
ofset üsulu ilə çap olunub.
Qeydiyyat № 720

Əlyazmalar geri qaytarılmır.
Müəlliflərlə redaksiyanın
mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Qəzet Ədliyyə
Nazirliyində
qeydə alınıb.
Qeydiyyat №-si 1557

Tirajı: 2000
Sifariş: 1499